

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ

DIPLOMOVÁ PRÁCE

2014

Karel Fronk

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE
FAKULTA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
KATEDRA APLIKOVANÉ EKOLOGIE

**Analýza environmentální politiky Skanska a.s.
z hlediska posuzování vlivů záměrů na životní
prostředí**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Vedoucí práce: doc. RNDr. Miroslav Martiš, CSc.

Diplomant: Bc. Karel Fronk

© 2014 ČZU v Praze

Čestné Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Analýza environmentální politiky Skanska a.s. z hlediska posuzování vlivů záměrů na životní prostředí“ vypracoval samostatně na základě vlastních poznatků a za odborného vedení vedoucího diplomové práce doc. RNDr. Miroslava Martiše, CSc. Jako autor uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 7. prosince 2014

---

podpis autora

Poděkování

Tímto bych chtěl poděkovat panu doc. RNDr. Miroslavu Martišovi, CSc. za vedení a odbornou spolupráci v průběhu vypracování této diplomové práce. Rovněž bych chtěl poděkovat všem, kteří mi byli ochotni poskytnout potřebné informace, bez kterých by tato práce nemohla vzniknout.

Rád bych vyjádřil vděčnost rodině a přátelům za trpělivost a podporu mého studia.

V Praze dne 7. Prosince 2014

Abstrakt

Environmentální politika představuje základní platformu pro rozvoj environmentálního managementu v privátním i veřejném sektoru. Závazek k ochraně životního prostředí na lokální i globální úrovni ovlivňuje všechny zúčastněné strany, působí zejména na zaměstnance, zákazníky, dodavatele a ostatní zainteresované strany. Deklarace k ochraně životního prostředí formou environmentální politiky může být vnímána jako proklamativní aktivita bez reálného dopadu na praktické působení firmy nebo jako transparentní a všestranná snaha o naplňování principů udržitelného rozvoje. Cílem diplomové práce je zjistit, popsat a vyhodnotit vliv deklarované environmentální politiky v procesní, etické a ekonomické oblasti firmy Skanska a.s. a analyzovat ji z hlediska posuzování vlivů záměrů na životní prostředí. Práce se zabývá vývojem environmentální politiky a jejím využíváním z podnikového hlediska s akcentem na problematiku posuzování vlivů na životní prostředí a udržitelný rozvoj. Metodika zpracování zahrnovala určení rozsahu práce, sběr údajů a jejich zpracování a následnou analýzu údajů a jejich interpretaci. Práce obsahuje vyhodnocení environmentální politiky společnosti a hodnocení vybraného projektu, jehož základem je revize dokumentů vzniklých během expertního procesu EIA v předinvestiční fázi a ve fázi podnikového řízení provozních rizik. Výsledky práce jsou využitelné pro aktualizaci environmentální politiky podniku a procesu hodnocení provozních rizik.

Klíčová slova

EIA, environmentální ekonomie, environmentální politika, posuzování rizik, stavebnictví, udržitelný rozvoj, vliv na životní prostředí.

Summary

Environmental policy is a basic platform for the development of environmental management in the private and public sectors. Commitment to protecting the environment at local and global levels positively affects all stakeholders, mainly works on employees, customers, suppliers and other stakeholders. Declaration on the Protection of the Environment through environmental policy can be viewed as declarative activity with no real impact on the practical operation of the company or as a transparent and all-round efforts to implement the principles of sustainable development. The subject of the thesis is to identify, describe and evaluate the impact of environmental policy declared in the process, ethical and economic areas of the company Skanska as and analyze it in terms of assessing the effects of projects on the environment. Work deals in with the development of environmental policy and problems assessment of the environmental impact from the corporate point of view. It maps the process flows related to the assessment of the operational risks of construction and investment projects (Operational Risk Assessment) which is part of the assessment of the environmental point of view. Processing methodology included scoping, data collection and processing and subsequent analysis of the data and their interpretation. The work includes part devoted to evaluation of the selected projects, based on a review of all documents created during the ex process of EIA in the pre-investment stage and at the stage of corporate operational risk management. The results are useful for updating the environmental policy of the company and the process of assessment of operational risks.

Key words

EIA, environmental policy, risk assessment, environmental impact, sustainable development, environmental economics, construction industry.

Seznam použitých zkratk

BS	- British Standard
BOZP	- bezpečnost a ochrana zdraví při práci
BREEAM	- Building Research Establishment Environment Assessment Method
CCC	- Corporate Code of Conduct
CBA	- Cost Benefit Analysis
CENIA	- Česká informační agentura životního prostředí
CEO	- Chief Executive Officer
CEP	- Corporate Environmental Policy
CSR	- Corporate Social Responsible
CZGBC	- Czech Green Business Council
ČSN	- Česká státní norma
ČSÚ	- Český statistický úřad
DS	- dopravní stavitelství
EA	- environmentální aspekt
EIA	- Environmental Impact Assesment
EMS	- Environmental Management System
EMAS	- Environmental Management and Audit Scheme
EP	- environmentální politika
EPD	- Environmental Product Declaration
EPN	- Environmental Performance Network
EPS	- Ekologický Právní Servis
ES	- Evropské Společenství
EU	- Evropská Unie
EVVO	- environmentální vzdělávání a výchova
GHG	- Greenhouse Gas Protocol
GRI	- Global Reporting Initiative
HDP	- hrubý domácí produkt
CHKO	- chráněná krajinná oblast
KPI	- Key Performance Indicators
LCA	- Life Cycle Assesment
LEED	- Leadership Energy and Environmental Design
LTO	- lehké topné oleje
MD	- Ministerstvo dopravy
MŽP	- Ministerstvo životního prostředí
NEPA	- National Environmental Policy Act
NGO	- Non Governmental Organization
OECD	- Organization for Economic Cooperation and Development
OHSAS	- Occupational Health & Safety Advisory Services
OSN	- Organizace spojených národů
ORA	- Operational Risk Assesment
PDCA	- Plan -Do -Check -Act
PR	- Public Relations
PSO	- Přátelé Slavíkových ostrovů
QEH	- Quality - Environment - Healthy
REACH	- Registration, Evaluation, Authorisation and Restriction of Chemicals
READ	- registr environmentálních aspektů a dopadů
RSP	- report stavu projektu
RSV	- řízení stavební výroby

ŘVC	- Ředitelství vodních cest
SBTool	- Sustainable Building Tool
SEA	- Strategic Environmental Assessment
SET	- Senior Executive Team
SFDI	- Státní fond dopravní infrastruktury
SoD	- smlouva o dílo
SWOT	- Strengths -Weaknesses - Oportunities - Threats
TUR	- Trvale udržitelný rozvoj
TZ	- tisková zpráva
UNCED	- United Nations Conference on Environment and Development
UNEP	- United Environment Program
WBCSD	- World Business Council Sustainable Development
ŽP	- životní prostředí

Obsah

1.	Úvod.....	17
2.	Cíle diplomové práce	18
3.	Metodika	19
4.	Literární rešerše.....	20
4.1	Ochrana životního prostředí a udržitelný rozvoj.....	20
4.1.1	Úvod do problematiky ochrany životního prostředí	22
4.1.2	Vývoj politiky životního prostředí.....	24
4.1.3	Nástroje a principy politiky životního prostředí	25
4.1.4	Mezinárodní souvislosti environmentální politiky	26
4.1.5	Environmentální politika v evropském a českém kontextu	27
4.1.6	Environmentální ekonomie životního prostředí.....	29
4.2	Podnikání v souvislostech ochrany životního prostředí.....	31
4.2.1	Udržitelný rozvoj v podnikání	31
4.2.2	Odpovědnost podniků v českém a evropském kontextu.....	32
4.3	Environmentální systémy	34
4.3.1	Historie a vývoj environmentální politiky	34
4.3.2	Environmentální politika z hlediska normy ČSN EN ISO 14001.....	36
4.3.3	Program systému environmentálního řízení a auditu – EMAS.....	37
4.3.4	Vývoj a hodnocení environmentálních aspektů v systémech řízení	37
4.3.5	Environmentální hodnotící systémy.....	38
5.	Představení společnosti Skanska a.s.	41
5.1	Politika pěti "0"	42
5.2	Etický kodex v kontextu ochrany životního prostředí.....	43
6.	Představení environmentální politiky Skanska a.s.....	44
6.1	Environmentální politika - konkrétní závazky společnosti	47

6.2	Odpady	47
6.3	Materiály	49
6.4	Energetika a měření uhlíkové stopy	49
6.4.1	Uhlíková stopa	50
6.5	Vodní hospodářství.....	52
6.6	Ochrana ovzduší a klimatu	53
6.7	Ochrana krajiny	54
7.	SWOT analýza environmentální politiky.....	55
7.1	Dotazníkové šetření a jeho vyhodnocení.....	56
8.	Analýza environmentální politiky Skanska a.s. z hlediska posuzování vlivů záměrů na životní prostředí.....	61
8.1	Posuzování provozních rizik	67
8.2	Environmentální Strategie a Green Business Plan Skanska.....	69
8.3	Color Pallet – nástroj k hodnocení vlivů do životního prostředí.....	73
9.	Problematika projektu Plavební stupeň Přelouč II.....	74
9.1	Lodní doprava po Labi a Plavební stupeň Přelouč II	74
9.2	Specifika stavebního průmyslu a EIA	75
9.3	EIA - historické souvislosti projektu.....	77
9.3.1	Průběh schvalování Plavební stupeň Přelouč II.....	80
9.4	Vývoj projektu Plavební stupně Přelouč II ve Skanska	83
9.5	Posuzování ORA – Plavební stupeň Přelouč II.....	86
9.6	Vyhodnocení environmentálních rizik – READ	90
9.7	Postoj Skanska a současná situace projektu Plavební stupně Přelouč II.....	93
10.	Diskuse.....	95
11.	Závěr	98
12.	Použité zdroje a literatura.....	100

13. Seznam příloh a přílohy	107
-----------------------------------	-----

Seznam obrázků

Obrázek č. 1. Uplatňování udržitelného rozvoje v podniku	23
Obrázek č. 2. Graf Decoupling	30
Obrázek č. 3. Management rizik	38
Obrázek č. 4. Skupiny posuzovaných kritérií v systému LEED	39
Obrázek č. 5. Skupiny posuzovaných kritérií v systému BREEAM	39
Obrázek č. 6. Skupiny posuzovaných kritérií v systému SBTool.....	40
Obrázek č. 7. Vývoj skládkovaných odpadů Skanska a.s. v rozmezí let 2010 -2014	48
Obrázek č. 8. Spotřeba energie Skanska a.s. v rozmezí let 2010 - 2013.....	51
Obrázek č. 9. Emise CO ₂ e v tunách v rozmezí let 2010 - 2013	51
Obrázek č. 10. Spotřeba vody Skanska a.s. v rozmezí let 2010-2013	53
Obrázek č. 11. Evidence zdrojů znečišťování ovzduší v rozmezí let 2010-2013	54
Obrázek č. 12. Procesní mapa posuzování provozních rizik	68
Obrázek č. 13. Color Palette – silniční infrastruktura.....	73
Obrázek č. 14. Lokalita Plavebního stupně Přelouč II.....	79

Seznam tabulek

Tabulka č. 1. Dimenze udržitelného rozvoje	33
Tabulka č. 2. Politika pěti „0“ společnosti Skanska a.s.	43
Tabulka č. 3. Zhodnocení EP Skanska a.s. SWOT analýzou.....	55
Tabulka č. 4. Tabulka hodnot a významnosti vlivů	63
Tabulka č. 5. Hodnocení hlavních a dílčích cílů EP Skanska a.s.	63
Tabulka č. 7. Základní fáze řízení stavebního projektu	67
Tabulka č. 8. Green Business Plan – vybrané strategické ukazatele	72
Tabulka č. 6. Posouzení potenciálního vlivu vodohospodářských staveb na ŽP.....	76
Tabulka č. 9. Rizika ORA vztahující se k ŽP	89

1. Úvod

Motto: „Měli bychom přijmout zásadu, že svoboda každého jednotlivce končí nejenom tam, kde začíná svoboda druhého, ale také tam, kde dochází k ničení přírody. Žijme tak, abychom při uspokojování svých potřeb neomezovali práva těch, co přijdou po nás.“
Josef Vavroušek

Environmentální politika je v současné době neodmyslitelnou součástí řízení velkých národních i nadnárodních společností. Přístup k ochraně životního prostředí se v poslední dekádě označuje jako součást „DNA“ firemní kultury¹, to je významné tvrzení. Co vedlo a vede představitele společností k těmto prohlášením? Environmentální politika, ve firemním smyslu spíše management či strategie ochrany životního prostředí, se na úrovni podniků začala uplatňovat koncem šedesátých let 20. století. Od počátečních snah o regulace znečištění ke zlepšování výrobních procesů a technologií až k novým inovacím v šetrném přístupu k životnímu prostředí, společně s tlakem veřejné správy na výše uvedené kroky uplynulo již více než 40 let. Za tuto dobu se přístup managementu průmyslových podniků k environmentální politice - dramaticky změnil a mnohdy se stal pomyslným štítem samotného podnikání. Je taková deklarace pravdivá, nebo si průmyslové a další podniky vytvořily silné mechanismy a propagační rámce k tomu, aby jejich obraz ve společnosti byl dostatečně vnímán jako environmentálně šetrný? To jsou otázky, které se bytostně dotýkají analýzy základního dokumentu, který na úrovni podniků deklaruje samotný přístup k jejich tržní a obchodní existenci z hlediska životního prostředí. Environmentální politika tento základní dokument, jakási „environmentální ústava“ firemní kultury, je z manažerského úhlu pohledu opravdu vnímána jako integrální součást řízení společnosti, nebo jako nutná formální záležitost pro působení na trhu?

Otázky, které si kladu a rozpracovávám, se zabývají vývojem, implementací a funkčností ekonomické a environmentální role podniků. Je environmentální přístup formální prezentací firmy bez obsahu, či má své pravé opodstatnění v současném tržním prostředí? Přispívá nebo rozhoduje princip Environmental Impact Assessment (dále jen EIA) při posuzování provozních rizik v návaznosti na obchodní politiku

---

¹ Koncept rozpracovává např. VISSER, Wayne in The Age of Responsibility: CSR 2.0 and the New DNA of Business. Zkratka DNA se nepoužívá ve smyslu kyselina deoxyribonukleové, ale jako metafora pro dědičnou informaci. DNA zkratka není v seznamu zkratk.

podniku k možnosti odmítnutí zakázek na základě negativních dopadů činností do životního prostředí? Je důležitější etický a morální statut firmy než ekonomický zisk a pokud ano, tak v jaké hodnotě a v jakém časovém horizontu? Je přijímání vnitřních regulací a inovací v ochraně životního prostředí ve firmách opravdu „přísnější“ než legislativní požadavky národních států?

Jádrem práce je předložit a rozpracovat odpovědi, které mohou analýzu environmentální politiky Skanska a.s. dát do souvislostí s vývojem problematiky v širším kontextu. Představení samotné environmentální politiky společnosti Skanska a.s. je pak vedeno záměrem představit tuto politiku v souvislostech s posuzováním environmentálních rizik, strategických environmentálních programů, konkrétních závazků společnosti a specifík posuzování environmentálních rizik. Za případovou studii je zvolen projekt Plavebních stupňů Přelouč. Předkládám historické souvislosti projektu, faktické závěry zjišťovacích řízení, současnou situaci, průběh získání zakázky ze strany společnosti Skanska a.s., její rozbor v rámci posuzování provozních rizik Skanska a.s. s přesahem do vývoje rozhodování nadnárodní centrály Skanska AB² a Skanska a.s.

2. Cíle diplomové práce

Strategickou vizí je předložit návrhy k úpravě hodnocení provozních rizik a hodnocení environmentálních aspektů a vlivů ve vztahu k deklarované environmentální politice Skanska a.s. Hlavním cílem práce je ověřit praktický dopad environmentální politiky společnosti Skanska a.s. z hlediska posuzování vlivů na životní prostředí s případovou studií aplikace principů a cílů environmentální politiky v uvažovaném projektu. Vlastním přínosem pro dosažení cíle je podrobné zhodnocení a popis promítnutí principů environmentální politiky společnosti (environmentálního managementu) a stanovení doporučení a návrhů k případné úpravě environmentálního systému, politiky s přesahem do návrhů i pro ostatní stavební průmysl. V práci jsou vytyčeny dílčí cíle v podobě:

- Zhodnocení provozních rizik v podniku se zaměřením na environmentální aspekty a dopady pracovních činností do životního prostředí.
- Zpracování dotazníkového šetření, které objektivně zhodnocuje informovanost a vztah zaměstnanců Skanska a.s. k environmentálnímu managementu a politice.

---

² Skanska AB mateřská společnost sídlící ve Švédském království vlastní majoritní podíl ve Skanska a.s.

- Kriteriaální hodnocení vlivů bodů obsažených v environmentální politice, a to na úrovni jednotlivých opatření.
- Návrh zařazení nových procesních kroků v oblasti environmentální politiky a provozního hodnocení rizik Skanska a.s. na základě zjištění této práce.

K relevantnímu a objektivnímu dosažení hlavního cíle diplomové práce je nezbytná praktická část vyhodnocení environmentální politiky a případová studie zaměřená na praktický dopad rozhodovacích mechanismů v uvažovaném podniku.

3. Metodika

Pro zpracování diplomové práce byla využita Metodika pro zpracování diplomové práce na FŽP (ČZU, 2013). V první fázi bylo stanoveno východisko tvořící smysl diplomové práce, tedy studovaná oblast. Na základě postulátu byly definovány teze určující vymezení diplomové práce. Teze zaměřené zejména na potvrzení či vyvrácení důkazů o vlivu environmentální politiky na „životní cyklus“ podniků jsou ověřovány a konfrontovány s fakty v literární rešerši. Fakta a data byla získána z odborné literatury a odborných článků a vztahují se zejména k tématu udržitelného rozvoje, environmentálně-ekonomického vývoje, environmentální politiky a posuzování vlivu záměrů na životní prostředí. K tomuto účelu bylo využito vědeckotechnických databází například ScienceDirect či Web of Knowledge. Rešerše odborných publikací byla zpracována v Národní knihovně České republiky a Národní technické knihovně, v menší míře pak z nabídky publikací veřejných knihoven a odborných internetových portálů. Pro základní popis společnosti Skanska a.s. byly použity dostupné informace z českých a mezinárodních internetových zdrojů společnosti, výroční zprávy, profily společnosti, publikace vydané společností, diskuse se zaměstnanci. Ve zhodnocení environmentální politiky a jejího dopadu do rozhodovacích a procesních struktur Skanska a.s. z hlediska posuzování vlivů záměrů na životní prostředí byly využity interní dokumenty a materiály ověřené na základě interních a externích auditů dle normy ČSN EN ISO 14001 Systém environmentálního managementu (dále jen EMS). Metodický přístup se v tomto bodě opírá o důvěryhodnost uveřejněných informací na základě oficiálního reportingu veřejné správě, osobních výpovědí expertů z řad současných i bývalých zaměstnanců. Nedílnou součástí práce je zařazení SWOT analýzy environmentální politiky společně s dotazníkovým šetřením zaměřeným na získání zpětné vazby k posuzování a využívání environmentální politiky od zaměstnanců společnosti a

kritériální vyhodnocení bodů environmentální politiky na úrovni jednotlivých opatření. Diplomová práce předkládá informace o případové studii projektu Plavební stupně Přelouč a kritickou analýzu historie a současného vývoje této studie. Na základě vyhodnocení získaných informací a poznatků³ z oblasti teoretického i praktického zaměření environmentální politiky podniku byla provedena analýza a navrženo doporučení pro revizi environmentální politiky s přesahem do úpravy vyhodnocení a posuzování provozních rizik a environmentálních vlivů stavebních projektů.

4. Literární rešerše

4.1 Ochrana životního prostředí a udržitelný rozvoj

Hospodářský rozvoj společnosti nejen u nás, ale ve světovém měřítku, není trvale udržitelný. Děje se především na úkor budoucnosti. Dosáhnout zásadního obratu v dosavadním pojetí a učinit hlavním kritériem hospodářského rozvoje jeho trvalou udržitelnost je základním cílem naší ekologické politiky (MOLDAN, 1992). Tato slova zazněla již více než před dvaceti lety a uvedené konstatování je stále platné. Je však třeba zmínit, že ochrana přírody a rozvoj udržitelných principů společnosti či podnikání doznaly za toto období podstatné změny. Změny to však nebyly náhodné, ale vyvolané potřebou řešit stále více aktuální problémy týkající se jak životního prostředí, tak oblasti sociální i ekonomické.

Systematická ochrana životního prostředí se dostala do popředí zájmu jednotlivých států a mezinárodního společenství až počátkem šedesátých let 20. století jako nový fenomén, představující hlavní výzvu pro moderní společnost a pro její přežití. Zhoršování stavu životního prostředí a jeho negativní dopad na zdravotní stav obyvatelstva vedly na konci šedesátých let 20. století k zahájení nejen národních, ale především koordinovaných mezinárodních opatření na ochranu životního prostředí. Přispěly k tomu i nové alarmující výsledky vědeckého zkoumání, zvýšení povědomí veřejnosti o růstu nebezpečí pro ekosystémy v důsledku řady ekologických katastrof (MEZŘICKÝ, 2005).

Zástupci byznysu, veřejnoprávních institucí, nevládního sektoru či mezinárodního společenství se během posledních třiceti let začali vzájemně setkávat a společně se učit jeden od druhého. Postupně docházeli ke společným řešením, často cestou

---

³ Postup činností ke splnění definovaného cíle práce: Demingův cyklus PDCA

mnoha kompromisů. Nelze však opomenout, že se dodnes v některých oblastech názory těchto skupin na udržitelnost našich aktivit diametrálně liší. Nutno dodat, že z fáze kompromisního řešení se do fáze konsensuální shody klíčové skupiny často nedostávají. Uznávaným propojením zásad pro trvale udržitelný rozvoj, jak bylo deklarováno v závěrech světové konference UNCED přezdívané jako „Earth Summit“, je zvýšené holistické úsilí omezit škodlivé chování člověka ve vztahu ke společnosti a životnímu prostředí (ŘÍHA, 2001). Právě v této výzvě k holistickému pojetí lze vysledovat současný stav a budoucí vývoj v názorech na ochranu životního prostředí. Dosažení jednoho z prvních, velice důležitého konsensu mezi klíčovými skupinami společnosti, se projevilo jako významný milník v přístupu mezinárodního společenství nejen k otázkám životního prostředí.

Snahy najít řešení systému ochrany životního prostředí vyvrcholily ve svolání konference OSN⁴ o životním prostředí do Stockholmu v roce 1992. Po této konferenci se státy ES⁵ začaly intenzivněji zabývat myšlenkou začlenění problematiky životního prostředí do rozhodovacího procesu (TOMŠÍK, 2013). O propojení a vzájemném ovlivňování výše uvedených přístupů svědčí, že jsou v poslední dekádě ochrana životního prostředí a udržitelný rozvoj vnímány převážně optikou ekonomického pokroku a rozvojem sociálních funkcí společnosti.

Pozoruhodné je, že o tomto provázání hovoří již základní materiál Agenda 21⁶ (MŽP, 1998), takto: *„Podniky, obchod a průmysl, včetně nadnárodních společností, by měly být stimulovány k vytváření celosvětových principů a zásad udržitelného rozvoje, ke zpřístupnění environmentálně šetrnějších technologií sesterským společnostem se značným majetkovým podílem mateřské společnosti v rozvojových zemích bez mimořádných externích poplatků, k podpoře zámořských sesterských společností, což by umožnilo modifikovat jejich chování v souladu s místními environmentálními podmínkami, a ke sdílení zkušeností s místními správními orgány, národními vládami i mezinárodními organizacemi.“*

Je jistě nutné opakovat výše uvedené milníky shody na principech trvale udržitelného rozvoje ze strany mezinárodního společenství, ale neméně důležité je sledovat vývoj

---

⁴ Organizace spojených národů; anglicky: United Nations, zkráceně UN

⁵ ES: Evropské společenství založeno na základě Maastrichtské smlouvy.

⁶ Dokument Agenda 21 byl přijat na summitu OSN v Rio de Janeiro v roce 1992. Jedná se o globální strategický a akční plán světového společenství, který stanovuje konkrétní kroky směrem k udržitelnému rozvoji.

a současnost na poli environmentální ekonomie a environmentální politiky na úrovni privátního sektoru. Vývoj vztahu mezi životním prostředím a ekonomickou teorií a praxí, ač v mnoha případech podpořený nechtěnou ekologickou katastrofou⁷, je v mnoha směrech překvapující ať již svoji intenzitou, nebo postupnou integrací podmínek udržitelnosti respektive ochrany životního prostředí do řídicích a procesních mechanismů firemní kultury, organizace a obchodu.

Jak se zmiňuje SEJÁK (1999): Integrovat životní prostředí a ekonomiku znamená rozšířit individualistický koncept ekonomické hodnoty o sociálně-ekonomickou a environmentálně srovnávací dimenzi, a především pak nalézt odpovídající metody pro jejich odhalování a zahrnování do ekonomického systému.

4.1.1 Úvod do problematiky ochrany životního prostředí

Přístupy podniků k ochraně životního prostředí mohou být obecně rozděleny do tří hlavních skupin:

- **Pasivní přístup**, kdy podnik vykonává uložené úkoly a snaží se dodržovat zákony a předpisy v oblasti ochrany životního prostředí.
- **Aktivní přístup**, kdy podnik sleduje nové techniky a investuje do nových výrobků a do rozvoje postupů s cílem vyjít vstříc budoucím požadavkům v oblasti ochrany životního prostředí,
- **Proaktivní přístup**, kdy se podnik snaží být „první“, aktivně testovat nové techniky v oblasti ochrany životního prostředí, pokouší se předpovědět budoucí vývoj a zařídit se podle toho (KREUZ&VOJÁČEK, 2007).

Výše uvedené přístupy jsou v podmínkách České republiky zcela obvyklé a pro představu problematiky životního prostředí z hlediska podniků v podstatě dostačující. Jinou otázkou je, zda problematika ochrany životního prostředí je pro podnik z hlediska jeho funkčnosti a vzájemné interakce s jeho okolím opravdu podstatná a jak se promítá do stanovování jeho environmentální politiky a vyhodnocování rizik jeho činností do životního prostředí.

Legislativní vymezení pojmů jako je udržitelný rozvoj shrnuje § 6 zákona č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, ten definuje pojem TUR: „... *takový rozvoj, který*

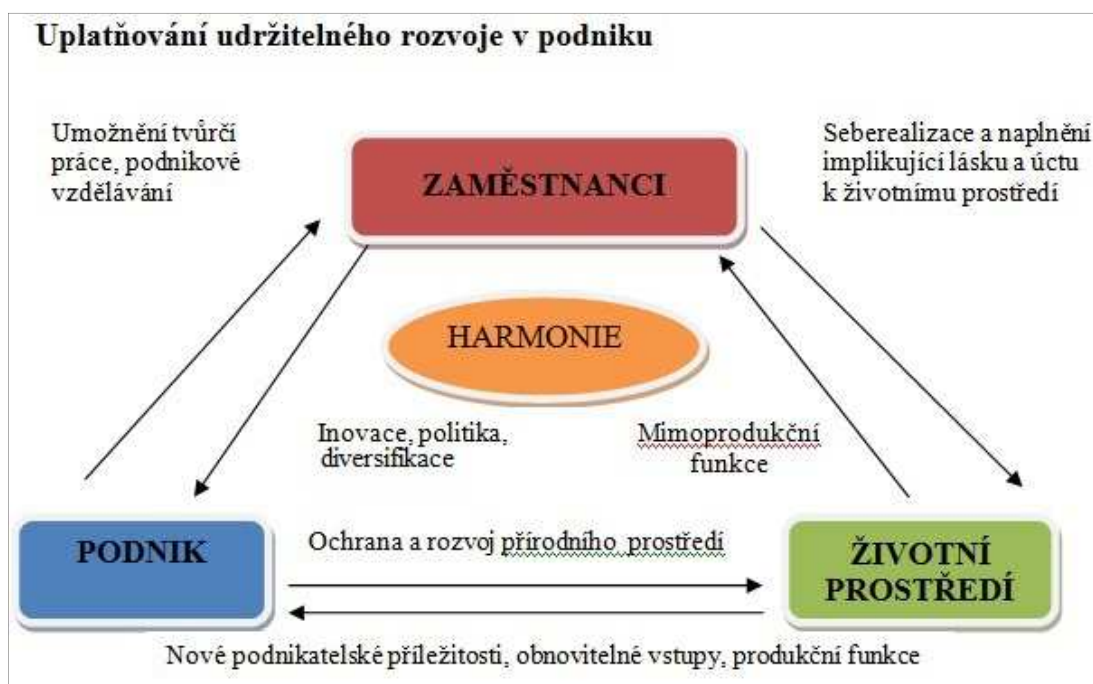
---

⁷ Například Skanska AB ekologická katastrofa v Hallandsås Tunnel kompletně přeorientovala podnik ve prospěch udržitelného rozvoje. Stejně tak společnost Exxon přehodnotila řídicí mechanismy po katastrofě tankeru Exxon Valdez. Dále např. případy Union Carbide v Bhopalu, Shell a Brent Spar atd. Více o tomto tématu (LASZLO,2005) v knize Sustainable Company

současným i budoucím generacím zachovává možnost uspokojovat jejich základní životní potřeby a přitom nesnižuje rozmanitost přírody a zachovává přirozené funkce ekosystémů.“

Nepochybně významnou skupinou ovlivňující v současnosti i budoucnosti přístup podniků k udržitelnému a environmentálně šetrnému přístupu je skupina zaměstnanců. CSR Strategie, do které patří i environmentální politika, může mít pozitivní dopad na výběr a kvalitu zaměstnanců, stejně tak i jejich pracovního života. Podnik tvoří a reprezentují jeho zaměstnanci, jsou odrazem jeho působení na trhu a z hlediska naplňování principů udržitelného rozvoje mají nezastupitelnou roli (SINGHAPAKDI et. al, 2014).

Obrázek č. 1. Uplatňování udržitelného rozvoje v podniku

Zdroj: Anonymus, 2012

Aktivita soukromé sféry na území Evropská unie v současné době se dá vysledovat ve všech úrovních skupin přístupu. Pro-aktivní přístup k problematice životního prostředí vykazují podniky implicitně v oblasti využívání přírodních zdrojů, tento přístup je velice silně motivován ekonomickou stránkou podnikatelské činnosti. V některých případech lze vysledovat i protichůdné tendence mezi pro-aktivními

podniky (např. mezinárodní výzvy podniků k úsporám energií⁸) a jejich spíše pasivními protějšky (energetické koncerny a těžební firmy).

Je však zřejmé, že ochrana životního prostředí je faktorem, který musí podniky stále více respektovat. Nečiní-li to ze své vůle, nutí je k tomu nejen státní instituce, ale i velmi aktivní občanská sdružení. Ochrana životního prostředí na jedné straně vytváří pro podnikání řadu bariér, protože řada technologií (dobývání zlata chemickou cestou) i již existujících výrobků (výrobky obsahující azbest a freon) představuje pro podniky ekonomickou zátěž. Na druhé straně dává podnikům mnoho šancí, například při výrobě nezávadných výrobků, recyklaci obalů (SYNEK&KISLINGEROVÁ 2010).

4.1.2 Vývoj politiky životního prostředí

Na tomto místě si dovoluji citovat J. A. Komenského (1648) *"Politika má býti takovou upravovací činností pro pospolitý život lidský, aby lidé vzájemně, svorně a výhodně žítí mohli, podle přirozených zákonů na základě společných porad, vzájemné přízně a podle příkazu: Co chceš, aby tobě od jiných činěno bylo, aneb čeho nechceš, to právě ty jiným čiň nebo nečiň"*.

J. A. Komenský neměl sice na mysli politiku životního prostředí, přesto můžeme jeho vyjádření obecného smyslu politiky na politiku životního prostředí vztáhnout také. Pro environmentální management je jeho definice vhodná a užitečná z hlediska nastíněného řádu v podobě zákonů a aktivního přístupu v podobě porad a v přeneseném slova smyslu i metodických dokumentů či směrnic. Z hlediska manažerského a technického spočívá environmentální politika v celkovém záměru a zaměření organizace ve vztahu k jejímu environmentálnímu profilu, oficiálně vyjádřenému vrcholovým vedením. Poskytuje rámec pro opatření a pro stanovení environmentálních cílů a environmentálních cílových hodnot (ČSN, 2005). Politiku ŽP tedy můžeme holisticky charakterizovat jako soubor základních principů a nástrojů, které napomáhají subjektům realizujícím tuto politiku naplnit v praxi environmentální cíle a závazky (RITSCHELOVÁ, 2006).

Při diskusích o environmentální politice organizací⁹ se často zmiňuje význam spolupráce a propojení s tzv. stakeholdery¹⁰, kde politika v organizacích představuje

---

⁸ Například: (ŠANCE PRO BUDOVY, 2014 online) „Lídři průmyslu žádají politiky, aby podpořili závazný cíl pro energetickou efektivitu“

⁹ V angličtině se také využívá zkratky CEP neboli Corporate Environmental Policy

závazek společnosti vůči svým stakeholderům. Bývá v ní vyjádřen postoj organizace vůči životnímu prostředí, převzetí odpovědnosti za dopady své produkce na životní prostředí a přihlášení se k neustálé snaze o zlepšování environmentálních parametrů (REMTOVÁ, 2009). V tomto ohledu je propojení a vzájemné ovlivňování mezi byznysem a veřejnou správou jedním z nejdůležitějších impulzů pro rozvoj environmentální politiky.

Systematickou a koncepční environmentální politiku v oblasti legislativy začalo Evropské společenství (ES) připravovat v sedmdesátých letech minulého století. Nový impuls ekologické koncepci a principu trvale udržitelného rozvoje přineslo přijetí jednotného evropského aktu, kde bylo mj. stanoveno, že se má problematika ochrany životního prostředí zahrnout do všech činností ES (TOMŠÍK, 2013). Politika chápaná jako proces vytváření podmínek pro realizaci klíčových zájmů různých subjektů ve společnosti, tj. jako proces nastavení základních parametrů fungování společnosti, je procesem střetu a sladění odlišných vidění světa, podmíněných sociálním zakotvením, hodnotovou orientací a teoretickým poznáním jejích aktérů a objektů. Konkrétní politiky se vytvářejí a realizují v rámci takto nastavených "pravidel hry" a odpovídají preferencím jednotlivých subjektů politiky (ŠAUER & DVOŘÁK, 2006).

4.1.3 Nástroje a principy politiky životního prostředí

Tak jako k používaným nástrojům ve státní politice životního prostředí patří neodmyslitelně právní úprava, ekonomické nástroje, vzdělání a výchova, inovace a rozvoj, věda a vývoj, tak v oblasti firemní politiky životního prostředí jsou tyto nástroje vesměs totožné, avšak s rozdílným impaktem důležitosti. Za primární nástroj environmentální politiky na úrovni podniků je však tradičně považována oblast právní a ekonomická. Tyto nástroje se v posledních dekádách v podnikové sféře přizpůsobily dvěma tlakům. Prvním tlakem byla vzrůstající regulace a legislativně-administrativní plnění povinností ze strany veřejné správy. Druhým tlakem je dlouhodobě tlak ekonomický v podobě nabídky a poptávky po environmentálně šetrném vystupování podniku na trhu a řešeních, která v environmentální politice podnik nabízí. Výsledkem tohoto vývoje je od devadesátých let kombinované používání obou souborů nástrojů ekologické politiky, doplněných o nové metody a

---

¹⁰ Stakeholder – označení pro zainteresované strany (dodavatelé, odběratelé, stát, občanská sdružení apod.)

instituce. Těmi jsou podnikové řízení ochrany životního prostředí, ekologický audit a administrativní dobrovolné dohody (MEZŘICKÝ, 1996).

V první dekádě 21. století však nastal zlom v podobě pragmatického spojení požadavků veřejné správy v ochraně životního prostředí a hledáním nových byznys modelů respektive nových obchodních příležitostí a zrodil se silně propagačně-environmentálně silný nástroj v podobě tzv. hodnotících systémů. Hodnotící nástroje se dělí v podstatě do dvou kategorií: hodnotící a ratingové nástroje. Hodnotící nástroje poskytují kvantitativní ukazatele výkonnosti, zatímco ratingové nástroje určují úroveň produktu v širší škále environmentálních aspektů (DING, 2008).

Nelze opomenout vzrůstající tlak spotřebitelů na environmentálně šetrná řešení, který do konceptu ekonomicko-environmentálního modelového řešení skvěle zapadl. Široká škála směrnic a nařízení Evropské unie v oblasti ochrany životního prostředí je založena na několika principech, které jsou tradičně rozděleny do dvou skupin: zásady politiky životního prostředí a principy realizace opatření zaměřených na ochranu životního prostředí. Prvně jmenované jsou principy udržitelného rozvoje a vysoké ochrany životního prostředí, zatímco druhé jsou principy se zásadou subsidiarity a proporcionality, princip integrace v oblasti životního prostředí, princip předběžné opatrnosti, princip prevence, princip zásady nápravy škod na životním prostředí u zdroje a zásada "znečišťovatel platí" (ATILA, 2013).

Nástroje a principy politiky životního prostředí jsou pro odbornou veřejnost a management podniků dostatečně známé zejména pro systémový přístup v zaměření se na zlepšování firmy a pragmatický přístup v systémech ochrany životního prostředí (COTOC & TRAISTARU & STOICA, 2013).

4.1.4 Mezinárodní souvislosti environmentální politiky

I přes rostoucí mezinárodní provázanost politiky a ekonomie v oblasti životního prostředí, postrádal mezinárodní systém ústřední orgán, jehož cílem by bylo posílit ochranu životního prostředí. V důsledku toho země přijaly různá opatření ke snížení mezinárodních problémů v oblasti životního prostředí a naplňování environmentálních cílů a politik. Velmi výrazný krok směrem k mezinárodnímu zapojení učinila až Stockholmská konference OSN. Jeden z prvních programů pro ochranu životního prostředí UNEP byl založen v r. 1972 Valným shromážděním OSN na základě doporučení první mezinárodní konference o životním prostředí, jež

se uskutečnila v r. 1972 ve Stockholmu. Posláním UNEP je stimulovat a koordinovat akce na ochranu životního prostředí především na mezinárodní úrovni a poskytovat podklady pro rozhodování příznivé životnímu prostředí.

Po konferenci OSN o životním prostředí a rozvoji v r. 1992 v Rio de Janeiro se stal UNEP jednou z nejvýznamnějších organizací pomáhající prosazovat závěry konference a přijaté dokumenty, zejména Agendu 21 a mezinárodní úmluvy. V současné době se činnost UNEP zaměřuje prioritně na monitoring životního prostředí, hodnocení vlivů, výzkum, shromažďování a rozšiřování informací, včetně systémů včasného varování, čistotu vod, přenos vhodných technologií, prohlubování mezinárodní environmentální spolupráce, vytváření nástrojů pro politická rozhodování ve prospěch životního prostředí a pomoc africkým zemím (UNEP, 2014). V organizační struktuře UNEP působí divize, která se společně s programem Global Environmental Policy snaží zprostředkovávat a zajišťovat networking¹¹ mezi stakeholdery v oblasti environmentální politiky a dalších příbuzných směrů.

Co se týká mezinárodní spolupráce v oblasti environmentální politiky v posledních dvou desetiletích, došlo k určitému pokroku prostřednictvím běžné hospodářské politiky uplatňované paralelně s politikou životního prostředí. Nyní je jasné, že to nestačí a že environmentální postoje a vývoj je třeba brát v úvahu při každém kroku rozhodování a jednání integrovaným způsobem (UNCED, 1992).

4.1.5 Environmentální politika a v evropském a českém kontextu

V Evropské unii hraje environmentální politika velmi významnou roli. Hlavní zásady environmentální politiky EU jsou uvedeny v článku 130 r (2) Smlouvy o Evropském společenství (EC - Treaty). Jsou to zásady k vytvoření vysoké úrovně ochrany, princip předběžné opatrnosti, princip prevence a princip "platí znečišťovatel". ("Environmentální politika Společenství bude směřovat k vysoké úrovni ochrany při respektování rozmanitosti situací v různých regionech Společenství. Bude založena na zásadě předběžné opatrnosti a na zásadě, že musí být učiněna preventivní opatření, že environmentální škody musí být přednostně likvidovány u zdrojů a že znečišťovatelé musí platit způsobené škody.") Amsterodamská smlouva ještě posílila princip integrace tím, že ve svém článku 3c tyto zásady postavila do čela ostatních politických principů. Dalšími zásadami, které

---

¹¹ Networking neboli méně často používaný český výraz „síťování“ stojí převážně na základě výměny kontaktů mezi příbuznými i vzdálenějšími obory za účelem vzájemného sdílení informací.

jsou zmiňovány v dalších člancích smluv EC a EU, jsou princip subsidiarity¹² a cíl dosáhnout trvale udržitelného rozvoje (CZP.CUNI, 2005). V sektoru českého stavebního průmyslu jsou principy environmentální politiky zaváděné teprve začátkem 21. st. Skanska a.s. a její dceřiné společnosti byli v roce 2002 jedni z prvních stavebně-konstrukčních společností v ČR, které začali implementovat ISO 14001 systém environmentálního managementu a oficiálně stanovili environmentální politiku jako jeden z pilířů svého působení.

Vlivu politiky ochrany životního prostředí na chování firem se obecně nevěnovala přílišná pozornost. Studie v tomto ohledu docházely k závěru, že přímé přihlášení se k environmentální politice neposkytuje dostatečný efekt a že emisní daně, regulace a povolení jsou lepší nástroje na podporu inovací a rozvoj podniku než ucelená environmentální politika (HEMMELSKAMP, 1997).

Od roku 1999 se začíná uplatňovat tzv. model s integrací systémů. Tento model se začal rozvíjet s implementací dalších manažerských systémů řízení, například bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, systému ochrany informací apod. Koncem minulého století tak byly položeny pragmatické základy integrace těchto systémů (NENADÁL, 2008). Ve stavebním sektoru tento přístup převládá. Integrovanou politiku (spojenou politiku kvality, životního prostředí, bezpečnosti práce atd.) mají v roce 2014 například Metrostav, Eurovia, Hochtief, VCES, Strabag. Opakujícím se motivem těchto politik je zaměření na úsporu zdrojů, externí a interní komunikaci a dodržování legislativních předpisů, často je také kladen důraz na inovace a nové technologie. Politika IMS společnosti EUROVIA CS, a.s. z roku 2009 představuje 5 bodů, které se dají v různých obměnách nalézt i u dalších společností, jedná se o:

- Zlepšování kvality životního prostředí a trvale udržitelný rozvoj.
- Dodržování předpisů k ochraně životního prostředí.
- Odpovědnost a uvědomění zaměstnanců.
- Ochrana přírodních zdrojů – využití nových technologií.
- Komunikace (EUROVIA, 2009).

Samostatné srovnání IMS politik stavebních firem s environmentální politikou Skanska a.s. přesahuje rámce této práce. V případě srovnání s environmentálními

---

12 Princip Subsidiarity: „Podle zásady subsidiarity jedná Unie v oblastech, které nespádají do její výlučné pravomoci, pouze tehdy a do té míry, pokud cílů zamýšlené činnosti nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy na úrovni ústřední, regionální či místní, ale spíše jich, z důvodu jejího rozsahu či účinků, může být lépe dosaženo na úrovni Unie. „

strategiemi a byznys plány v oblasti ochrany životního prostředí či environmentální je situace jednodušší. Skanska a.s. měla a má tyto strategie zpracované. U ostatních uvedených firem ze stavebního sektoru jsou veřejně nedostupné, nevylučují však jejich interní existenci. Otázky na význam environmentálních politik ve stavebním sektoru diskutují v kapitole 10. Diskuse.

4.1.6 Environmentální ekonomie životního prostředí

Z používaných metod politiky životního prostředí, jako je plánování, integrovaná ochrana a prevence, preference ekonomických nástrojů, preference nejlepších dostupných technik a technologií, omezování podpor škodlivých pro životní prostředí, přístup k informacím o životním prostředí a mimo další i nákladově efektivní řešení je pro podnikovou sféru jedno z nejdůležitějších posledně jmenované hledisko nákladovosti společně s preferencí ekonomických nástrojů. Podnik přirozeně používá metody plánování a preferuje environmentálně příznivé způsoby spotřeby, akcentuje metody výchovy vzdělávání a osvěty¹³ a zveřejňuje informace o svém environmentálním profilu, stará se a zajímá o působení ve svém okolí, zjednodušeně tedy opravdu „slouží“. Bylo by však naivní se domnívat, že tak činí z altruistických či morálních hledisek.

Za velkého zájmu akademické obce, velkého zájmu politiků a nemenšího pozdvižení zástupců soukromé sféry brilantně formuluje v již legendární knize Překročení mezí: Konfrontace globálního kolapsu s představou trvale udržitelné budoucnosti MEADOWSOVÁ (1995) *„Více kapitálu vytváří větší produkt, jehož určitou částí jsou investice; více investic vytváří více kapitálu. Nový, větší kapitál může vytvářet ještě větší produkt a tak pořád dále.“*

Tento kritizovaný přístup podniků primárně zaměřených na vytváření zisků pro zisk bez ohledu na dopad jeho činností do životního prostředí se v důsledku aplikovaných metod státních politik životního prostředí, regulací a restrikcí začal měnit. Ekonomie životního prostředí poskytla odpovědi na otázky podniků, které se například týkaly těchto problémů: „Do jaké míry nás může poškodit naše vlastní nehospodárnost při využívání přírodních zdrojů, či jak můžeme utrpět ztrátu z poptávky po našem zboží, pokud budeme nešetrní k místním přírodním lokalitám?“

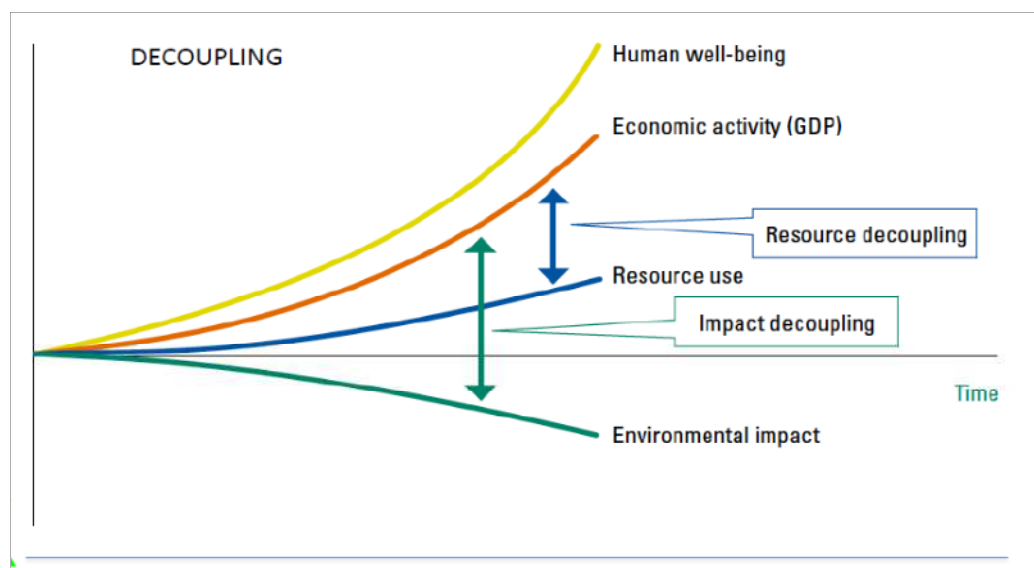
¹³ Environmentální vzdělávání a výchova používaný koncept ve zkratce EVVO

Účelné metody pro naplňování environmentální politiky podniků se začínají objevovat jako nový způsob uvažování a nový směr v ekonomické teorii v 70. letech dvacátého století a jsou známé jako environmentální ekonomie, ekonomie přírodních zdrojů a ekologická ekonomie. Tato změna v ekonomickém přístupu byla reakcí na situaci ve světě, především na změny v oblasti životního prostředí a na změnu preferencí společnosti, pokud jde o vnímání jeho kvality (CUDLÍNOVÁ, 2006).

Environmentální ekonomika podniků se společně s environmentální politikou, jak z výše uvedeného textu vyplývá, stává nezbytnou součástí podnikové kultury a rozhodování v podnikatelské sféře. Přístup podniků je v podstatě pragmatický, nepřevládá zde vyšší idea, ale konstatování, že každý, kdo je zvyklý činit rozhodnutí, porovnává výhody (výnosy) a nevýhody (náklady) své volby. Takové porovnávání nákladů a výnosů se v ekonomické teorii nazývá analýza nákladů a výnosů (Cost Benefit Analysis), neboli CBA (SEJÁK, 2005). Hledisko ekonomické efektivity a dopadu do životního prostředí dobře ilustruje tzv. Decoupling. Tento srovnávací nástroj začala poprvé využívat OECD v roce 2001 a Evropská unie ho dlouhodobě využívá při sestavování svých environmentálně akčních programů. Tento nástroj v podobě „křivky“ ilustruje „environmentální zlo“, tedy neudržitelné využívání přírodních zdrojů, špatné odpadové či energetické hospodářství, a „ekonomické dobro“ v podobě indikátoru výše HDP.

Obrázek č. 2. Graf Decoupling

Zdroj: UNEP 2011

S jistým časovým zpožděním se pojem decouplingu objevuje i v České odborné literatuře popisem u BROŽOVÉ (2008) „*Do popředí se v posledních letech dostává otázka vzájemného vztahu zátěže životního prostředí a ekonomického rozvoje, tzv. decoupling. Cílem decouplingu je dosáhnout toho, aby životní prostředí bylo zatěžováno s nižší dynamikou, než je dynamika ekonomického rozvoje, nejčastěji vyjádřeného pomocí hrubého domácího produktu (HDP) ve stálých cenách.*

Závěrem této podkapitoly si dovoluji citovat krátké zamyšlení o konfrontaci mezi klasickým ekonomickým rozvojem a ochranou životního prostředí podle CARPENTRA&DIXONA (2014). Tato konfrontace „*může mít nové rozřešení: tzv. ECOLOGINOMICS...tedy, že kombinace ekologie a ekonomie může vést k plnější a vyváženější ekonomické analýze projektů.*“ Tyto skutečnosti rozebírám i v kapitole 8.2, věnované posuzování projektů z hlediska řízení provozních rizik.

4.2 Podnikání v souvislostech ochrany životního prostředí

4.2.1 Udržitelný rozvoj v podnikání

Pojem "udržitelný rozvoj" se začal používat v politických a podnikatelských kruzích po zveřejnění Brundtland Report¹⁴ o globálním prostředí a rozvoji v roce 1987 (zpráva komise Spojených národů, vedené norskou ministryní životního prostředí a následně premiérkou Gro Harlem Brundtlandovou). Tato zpráva vedla přímo k pojmu "trvale udržitelný rozvoj", který postupně přešel do politického diskursu (REDCLIFT, 2005). Uvedená zpráva měla nepochybně velký dopad do politické i podnikatelské komunity a logicky tak navázala na summit v roce 1972 ve Stockholmu. Od vydání zprávy zbývalo pět let do zásadní mezinárodní konference v Rio de Janeiro 1992 UNCED známém též jako Summit Země. Definice trvale udržitelného rozvoje (dále jen TUR) od vydání zprávy bylo podáno mnoho, avšak základní tři pilíře jsou po celém světě rozlišovány stále stejné: sociální, ekonomický a environmentální.

Jak se zmiňuje RONDINELLI (2002): „*Během posledních deseti let (myšleno od roku 1992) se pojem trvale udržitelného rozvoje rozšířil do současné podoby, která v sobě zahrnuje hospodářský růst, ochranu životního prostředí a sociální spravedlnost v obchodním plánování a rozhodování. Mnoho nadnárodních podniků se sídlem ve Spojených státech a Evropě se zapojilo do programů na podporu udržitelného*

---

¹⁴ Naše společná budoucnost. Světová komise pro životní prostředí a rozvoj. 1. vyd. Praha: Academia, 1991, 297 s. ISBN 80-853-6807-2.

rozvoje.“ Význam a rozsah implementace principů udržitelného rozvoje v mezinárodních podnicích je v současné době podrobován velkému tlaku na základě pokračující mezinárodní finanční krize, která principy TUR upozadila ve prospěch ekonomického „restartu“. Pokud však máme lapidárně shrnout přístup podniků, který je i po více než dvaceti letech v podstatě platný, můžeme použít shrnutí MOLDANA (1992), který upozorňuje na to, že lidé představující průmysl (TOP management¹⁵) prostě pochopili, že buď se budou chovat "environmentálně šetrně", nebo nepřežijí. Podniky cílevědomě pracují na nových "kodexech chování", jež by zaručily trvalou udržitelnost jejich dalšího růstu. Ozelenění průmyslu je výsledkem značného a dlouhotrvajícího tlaku veřejnosti, to jest spotřebitelů. Veřejnost se uplatňuje svým ekonomickým chováním, především spotřebitelskými preferencemi.

4.2.2 Odpovědnost podniků v českém a evropském kontextu

Odpovědností podniků se zabývá koncept CSR¹⁶, která pomáhá byznysu budovat a zvyšovat jeho kredibilitu a důvěryhodnost na trzích, jež jsou klíčové pro jejich identifikaci zákazníky a investory. Posouzení odpovědnosti podniků v CSR většinou zahrnuje sociální, etické, bezpečnostní, ekologické, protikorupční a ekonomické souvislosti. Z hlediska úrovně soukromé sféry je především vyžadováno dodržování legislativy, v širším pohledu plnění zaměstnaneckých dohod, placení daní, protikorupční a etické podnikání.

Firmy dnes zažívají velký tlak na vnitřní reformy, které by vedly ke zlepšení postupů souvisejících s dopadem jejich podnikání na zainteresované strany a životní prostředí. Tyto tlaky se dají vyjádřit požadavkem na zodpovědné podnikání společně s tvorbou zisku. Tlaky lze odvodit ze tří zdrojů: primární zúčastněné strany, jako jsou vlastníci, zaměstnanci, zákazníci a dodavatelé; sekundární zainteresované strany, jako jsou nevládní organizace (NGO¹⁷), aktivisté, společenství a vlády; a obecně společenské trendy a institucionální síly. Zvyšování informovanosti veřejnosti a očekávání ohledně společenské odpovědnosti, nové iniciativy výkaznictví

---

¹⁵ TOP management je vrcholovým vedením podniků, který reprezentuje společnost a rozhoduje o strategiích podniků. Patří mezi ně například generální, finanční, personální nebo obchodní ředitel/ka.

¹⁶ CSR – Corporate Social Responsibility neboli koncept společensky odpovědných firem. Koncepti společenské odpovědnosti podniku se teoretikové managementu začínají metodicky věnovat od poloviny 20. století. Za zlomový rok je pokládán rok 1953, kdy Bowen vydává svou knihu Social Responsibilities of the Businessman, ve které uvádí první definici společenské odpovědnosti (KAŠPAROVÁ, 2012).

¹⁷ NGO – Non Governmental Organization – nevládní organizace. V ČR nejčastěji občanská sdružení, občansko prospěšné společnosti apod.

zdůrazňují, tzv. triple bottom line - hospodářský, sociální a environmentální aspekt (WADDOCK, 2002).

Velmi obvyklou argumentaci přijímání CSR konceptu na straně firem zmiňuje PETRŽÍLEK (2007): jakmile firma získá jistou tržní moc, začíná být schopna sledovat i jiné cíle, než je čistá maximalizace zisku. Deklarovaná politika firmy může mít i mnohem altruističtější cíle formulované s vědomím vlastní globální odpovědnosti, mezi něž lze zařadit i udržitelný rozvoj¹⁸.

Pro lepší prezentaci využívaných proklamací na straně firem ve vztahu k udržitelnému rozvoji zařazují následující tabulku.

Tabulka č. 1. Dimenze udržitelného rozvoje

Dimenze	Definice	Příklady „proklamací“
Environmentální dimenze	Životní prostředí	„čisté životní prostředí“ „správcovství“ „otázky ŽP v byznys činnosti.“
Sociální dimenze	Vztah mezi byznysem a společnostmi	„příspěvek k lepší společnosti“ „společenské otázky integrované do byznys činnosti“ „kompletní zapojení do komunity“
Ekonomická dimenze	Socio-ekonomické nebo finanční aspekty, zahrnující popis CSR v podmínkách byznys činnostech	„příspěvek k ekonomickému rozvoji“ „zachování ziskovosti“ „byznys činnosti“
Stakeholder dimenze	Stakeholdeři nebo skupiny	„spolupráce a jednání se stakeholdery“ „jak organizace interaguje s dodavateli, zákazníky a komunitami“
Dobrovolnická dimenze	Akce nevyvolané potřebou plnění legislativních požadavků	„založení na etických hodnotách“ „přesahování zákonných požadavků“ „dobrovolnictví“

Zdroj: (DAHLSTRUD, 2008) upraveno

Motivace ke strategii odpovědného podnikání může v principu vycházet ze tří hlavních impulsů:

- ze snahy zabránit velkým materiálním škodám a poškození dobrého jména firmy v důsledku pochybení typu ekologických havárií, výrobků ohrožujících zdraví nebo zneužívání pracovní síly a devastace životního prostředí; výsledkem je dobře fungující prevence a řízení rizik;
- ze snahy posilovat podnikání díky minimalizaci negativních dopadů na životní prostředí v důsledku běžné provozní činnosti, udržovat dobré vztahy se stakeholdery, reagovat na jejich požadavky, výsledkem jsou "zelené programy" a budování pověsti podniku jako dobrého občana této planety;

¹⁸ Více k tématu celá oblast rozebírající tzv. environmentální Kuzněcovu křivku neboli v angličtině Environmental Kuznets Curve .

- ze snahy získat konkurenční výhodu díky zásadním inovacím (výrobků, technologií, podnikatelských modelů), které řeší určitý společenský problém a zároveň jsou produktem, který přináší po určitou dobu mimořádný zisk díky své jedinečnosti (myšlenka sdílené hodnoty - shared value) (ZADRAŽILOVÁ, 2011).

4.3 Environmentální systémy

Na operativní, strategické a normativní úrovni existují rozdílné požadavky na prosazení environmentálně orientovaného řízení podniku. Aby mohl podnik tyto rozdílné požadavky lépe uchopit, začaly vznikat v 90. letech systémy environmentálního managementu na bázi mezinárodně platných norem (ISO 14001, EMAS). Jejich předchůdcem byl v jistém smyslu například systém BS 7750, který vznikl v roce 1992 ve Velké Británii. Tento systém byl první normou na světě pro systémy environmentálního managementu a zároveň výchozím bodem pro pozdější nařízení EU o eko-auditech a ISO 14001 (KREUZ&VOJÁČEK, 2007). Jedním ze základních dokumentů vycházejících z environmentálního systému řízení je environmentální politika podniku. Environmentální politiku však nelze vnímat jako dominantu podnikatelské sféry.

Když se problémy životního prostředí dostaly v rozmezí let 1960 až 1970 do popředí veřejné debaty, Evropské hospodářské společenství na tuto skutečnost reaguje a v roce 1973 Evropská komise představuje první akční program pro životní prostředí, který byl schválen Evropskou radou (JORDAN, 2005).

Prolínání environmentálních systémů s environmentálním přístupem a politikou podniků se v posledních 20 letech projevuje jako jeden z nejvyužívanějších „měkkých“ přístupů podniků v deklarování jejich snah o ochranu životního prostředí.

Potvrzuje to i fakt, že systémová norma ISO 14001, která byla poprvé publikována v roce 1996 je jedna z nejúspěšnějších norem standardů systému řízení a přijalo ji více než 250 000 ověřených uživatelů ve 155 zemích po celém světě (BRIGGS, 2012).

4.3.1 Historie a vývoj environmentální politiky

S ohledem na problematiku životního prostředí a politiku životního prostředí, lze rozlišit čtyři fáze vývoje v historickém přístupu: nápravná opatření, preventivní přístupy, alternativní přístupy a princip předběžné opatrnosti. Na jedné straně je tento vývoj spojen s lepším pochopením hlubších příčin a následků v poškození životního

prostředí, na straně druhé s faktem, že se problémy životního prostředí stávají složitějšími a mají dalekosáhlejší dopady (JEURISSEN 2007).

Nápravná opatření - v sedmdesátých letech 20. století jsou kladeny požadavky na politiku životního prostředí převážně z naléhavé potřeby sanací škod v prostředí. Důraz environmentálních opatření se soustředil na řešení "end-of-pipe"¹⁹. V tomto období bylo veškeré úsilí soustředěno na nápravu důsledků špatné politiky životního prostředí v minulosti. Příčiny znečištění nebyly řádně řešeny.

Preventivní přístupy - druhá fáze politiky v oblasti životního prostředí, která začala v polovině osmdesátých let 20. století, byla fází prevence. Lidé se explicitně zaměřili na příčiny znečištění životního prostředí, systematický přístup však zůstával poněkud náhodný. Důraz byl kladen na potlačení znečištění a zlepšení výrobních procesů.

Alternativní přístupy - na počátku devadesátých let 20. st. došlo k rostoucí pozornosti zaměřené na integrální přístupy péče o životní prostředí. Orientace ve výrobních procesech se v rámci hranic podnikání přesunula do celého životního cyklu výrobků, tzv. "od kolébky do hrobu". Podnikové systémy environmentálního managementu začaly vystupovat do popředí. Vzhledem k rozsáhlosti problematiky životního prostředí se stále více kladl důraz na otázky vztahu mezi řízením životního prostředí a hospodářským růstem. Myšlenka ekologické účinnosti se ukázala jako způsob, který může sladit oba přístupy. Kombinace změny chování a využití sofistikovaných technologií měly umožnit, aby se snížil dopad na životní prostředí o tzv. faktor čtyři až deset²⁰. Tímto způsobem by mohl být hospodářský růst "odpojen" od zvýšení zátěže na životní prostředí.

Princip předběžné opatrnosti - nyní jsme na prahu nové fáze v politice životního prostředí, jsme schopni vyhodnotit mnoho-kriteriální dopady našich činností (LCA, LCC), avšak tato hodnocení nám prozatím neposkytují uspokojivá řešení. Nejpřesnější charakteristikou této fáze je složitost řešení environmentálních problémů. Způsob, jakým se nyní přistupuje k využívání surovin, přírody a životního prostředí, předurčuje budoucnost života na této planetě nejméně padesát roků dopředu.

---

¹⁹ Princip End-of-Pipe byl a stále zůstává masivně využívaným nástrojem omezování znečišťování životního prostředí. Jedná se o řešení omezení znečištění u konce výrobního produktu formou daní, poplatků a řízeného čištění. Tento princip byl hlavně využíván v 70 a 80 letech 20. st. avšak v současnosti je kombinován s ostatními technikami omezování znečištění ŽP.

²⁰ Více k tématu WEIZSÄCKER, 1996 Faktor čtyři. Dvojnásobný blahobyt - poloviční spotřeba přírodních zdrojů. Nová zpráva Římskému klubu.

4.3.2 Environmentální politika z hlediska normy ČSN EN ISO 14001

Ve fázi alternativních přístupů 90. let 20. století se úspěšně uplatňuje nový přístup ve formě environmentálního managementu, který nejlépe charakterizuje vydání normy ISO 14001:1996 (dále jen ISO 14001), jež se zaměřila na systémový přístup ochrany životního prostředí v soukromé i veřejné sféře.

Autoři standardu v bodu 4.2 Environmentální politika definují princip environmentální politiky a její naplňování v každodenním chodu podniku takto: Vrcholové vedení musí stanovit environmentální politiku organizace a zajistit, aby v rámci stanoveného rozsahu svého systému environmentálního managementu:

- a) odpovídala povaze, rozsahu a environmentálním dopadům činností, výrobků a služeb organizace;
- b) obsahovala závazek k neustálému zlepšování a prevenci znečištění;
- c) obsahovala závazek být v souladu s příslušnými požadavky právních předpisů a jinými požadavky, ke kterým se organizace zavázala a které se vztahují k jejím environmentálním aspektům;
- d) poskytovala rámec pro stanovování a přezkoumání environmentálních cílů a cílových hodnot;
- e) byla dokumentována, realizována a udržována;
- f) byla sdělována všem osobám, které pracují pro organizaci nebo z pověření organizace;
- g) byla dostupná veřejnosti (ČSN EN ISO 14001/2005).

Environmentální politika je tedy z hlediska normy ISO 14001 základním stavebním kamenem pro plánování a rozvoj ochrany životního prostředí v organizaci. Tento fakt potvrzuje, že organizace stále více rozvíjejí systémy environmentálního managementu. Tisíce evropských a asijských firem v posledních letech přijaly EMS a stále rostoucí počet společností ve Spojených státech rozvíjí vlastní systémy EMS, splňující mezinárodní normy. Systém EMS zakládá vnitřní předpisy, vytváří organizační struktury a poskytuje přímé zdroje na vzdělávání a plánování, které zaručuje dosažení environmentálních cílů organizace (COGLIANESE, 2001).

Jak potvrzuje MORROW (2002) ISO 14001 zvyšuje povědomí a účast na aktivitách v oblasti životního prostředí ze strany zaměstnanců a dodavatelů, kteří dosud nevěděli o politice životního prostředí přijaté podniky a její roli v podpoře ochrany životního prostředí.

4.3.3 Program systému environmentálního řízení a auditu – EMAS

System EMAS patří do environmentálně manažerských systémů stejně jako ISO 14001 a je vytvořen zejména na principu dobrovolného přistoupení podniku k řízení svých environmentálních aspektů a dopadů. Program EMAS byl vytvořen na úrovni Evropské unie a upravuje jej Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 761/2001. EMAS klade na organizaci nárok na splnění některých požadavků, které nejsou v normě ISO 14001 tak široce pojaty. EMAS totiž jako povinné vyžaduje určité prvky, které norma ISO 14001 pouze doporučuje nebo se jimi zabývá okrajově (MŽP, 2007). Podíl certifikovaných organizací v systému EMAS je oproti certifikaci dle ISO 14001 významně menší. Podle údajů uveřejněných na informačních stránkách CENIA je k 15.7.2014 registrováno a certifikováno na 26 společností (CENIA, 2014). Počet organizací certifikovaných podle ISO 14001 v ČR dle posledního součtu je kolem čtyř tisíc (ISO, 2012).

4.3.4 Vývoj a hodnocení environmentálních aspektů v systémech řízení

Snaha o řízení a sledování environmentálních aspektů respektive environmentálních rizik v organizaci vyžaduje vznik psaných nebo nepsaných norem. Pokud podnik přistoupí dobrovolně k systematickému řízení environmentálních aspektů svých činností, pak mluvíme o koordinaci činností v organizaci na základě systému environmentálního managementu (KREUZ,2007). Proces hodnocení environmentálních aspektů (environmental assessment, dále jen EA) se zpracovává v databázích či speciálních softwarech. Rizika EA můžeme hodnotit z hlediska vlastní činnosti na zakázce nebo z hlediska činností interního či externího subdodavatele.

Identifikace vlivů má zahrnovat nejméně tyto oblasti:

- dopady do biodiverzity, krajiny a ekosystémů;
- emise do ovzduší;
- emise do vod;
- odpadové hospodářství;
- využívání vod, paliv a energie a ostatních přírodních zdrojů;
- zatěžování hlukem, zápachem, prachem, vibracemi a zářením;
- vlivy na specifické části životního prostředí.

Procesní schéma hodnocení rizik se nepoužívá pouze z hlediska environmentálního řízení, ale ve všech oblastech podnikového řízení. Tomuto přístupu vhodně odpovídá obecné schéma hodnocení rizik.

Obrázek č. 3. Management rizik

Zdroj: (Anonymus)

4.3.5 Environmentální hodnotící systémy

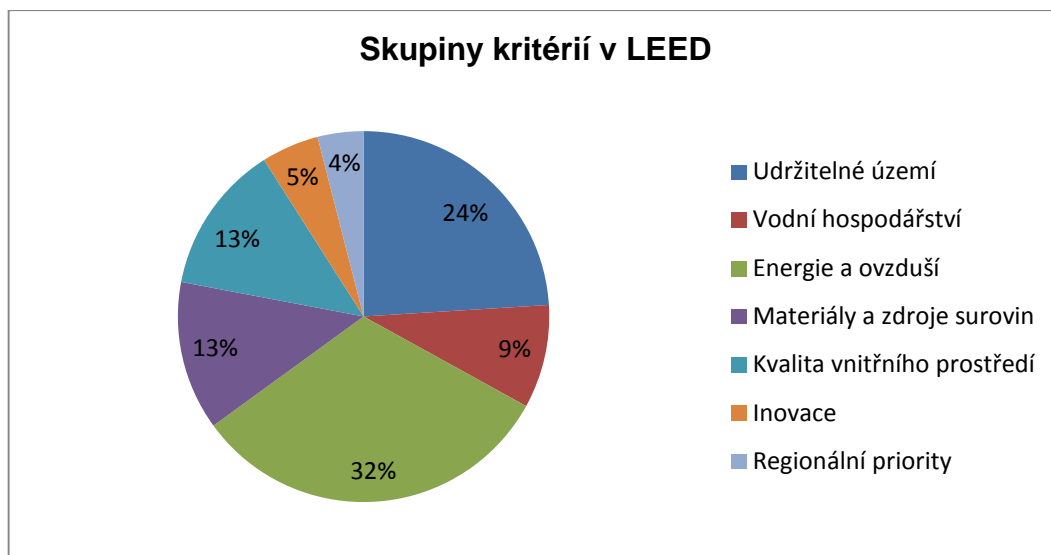
Specifickou roli zejména ve stavebním průmyslu hrají tzv. „environmentální hodnotící systémy“. Jedná se o nástroje s ucelenou sadou posuzovacích technik a kritérií, které prověřují výstavbu budov či infrastrukturních projektů z environmentálních, ekonomických a sociálních hledisek. Na základě hodnocení kritérií se v jednotlivých systémech přiřazují body. Projekt je následně zařazen na specifické škále/úrovni v daném systému. Výstupem je certifikace projektu. Ve většině případů se jedná o ocenění např. bronzovým, stříbrným nebo zlatým certifikátem s různými variacemi opět dle druhu hodnotícího systému.

DING (2008) uvádí, že výstavba způsobuje problémy životního prostředí v rozsahu od nadměrné spotřeby globálních zdrojů, a to jak v podmínkách výstavby, tak i v provozu budovy. Environmentální hodnotící systémy hodnotí v průběhu realizace efektivní alokaci zdrojů, minimální spotřebu energie, svázanou a zabudovanou energii ve stavebních materiálech, opětovné využití a recyklaci materiálových zdrojů společně s jinými mechanismy pro dosažení účinného a efektivního využívání přírodních zdrojů.

Environmentální hodnotící systémy se prozatím nepodařilo sjednotit do univerzálního systému jako v případě ISO 14001 či EMAS. Přesto se dá hovořit o celosvětovém využívání systémů typu LEED, BREEAM a národním využíváním systémů např. nástroje SBTool.

Systém hodnocení LEED byl vyvinut Americkou radou pro šetrné budovy (U. S. Green Building Council, USGBC) v roce 2000. Jde o otevřený systém založený na shodě a vedený LEED komisemi (CZGBC, 2014). Skupiny kritérií v certifikačním nástroji pro posuzování budov LEED jsou znázorněny v následujícím grafu:

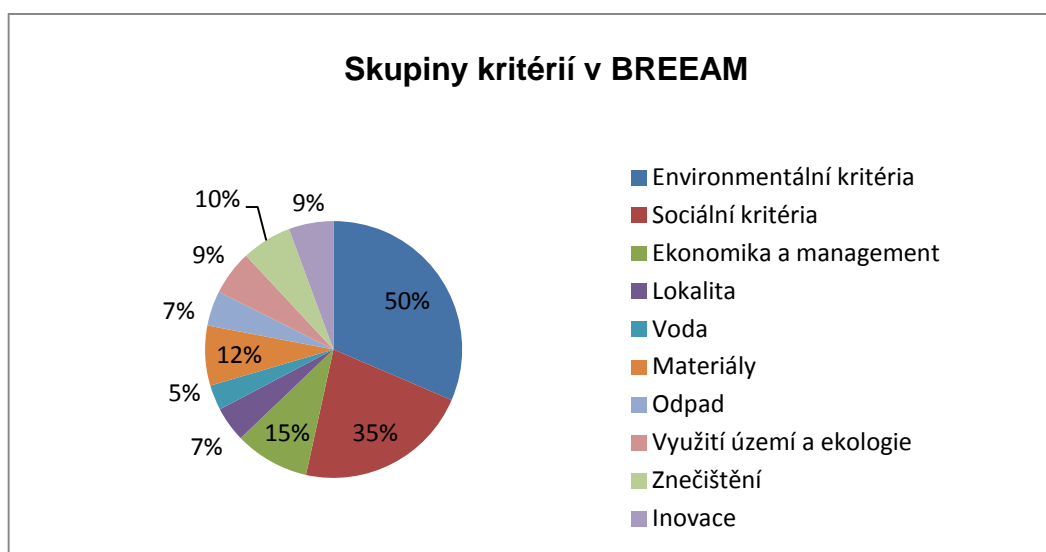
Obrázek č. 4. Skupiny posuzovaných kritérií v systému LEED

Zdroj: (HODKOVÁ, 2012) upraveno

Dalším světově využívaným standardem je systém BREEAM. Tato ověřovací metoda se používá pro budovy a rozvojové projekty ve velkém měřítku. Nastavuje standard osvědčených postupů v oblasti udržitelného designu a stala se de facto využívaným opatřením k popisu vlivu na životní prostředí budov a komunit (BREEAM, 2014).

Obrázek č. 5. Skupiny posuzovaných kritérií v systému BREEAM

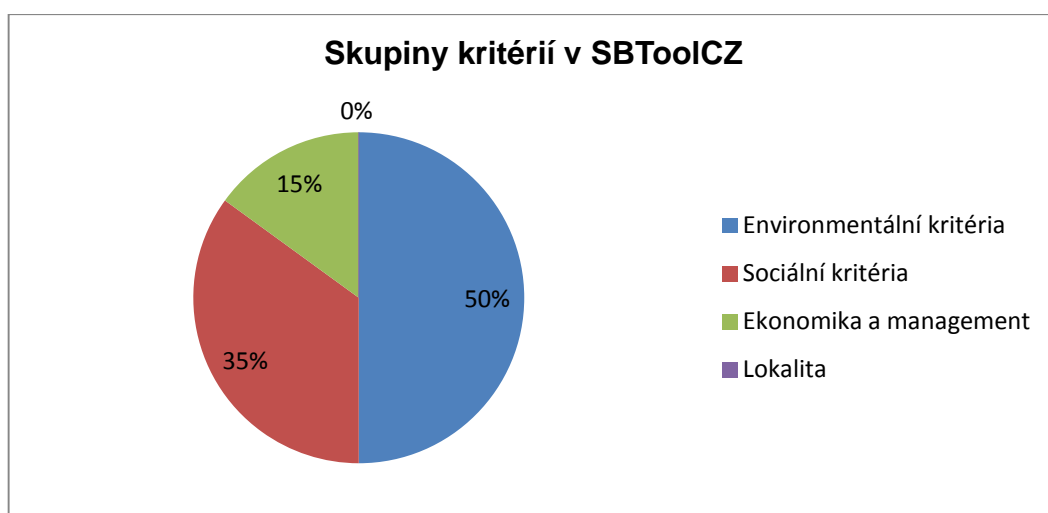

Zdroj: (HODKOVÁ, 2012) upraveno

V podmínkách České republiky také vznikl hodnotící systém, a to na základě metodiky SBToolCZ v roce 2005. Metodika SBToolCZ je založena na mezinárodním hodnotícím systému SBTool, který byl vyvinut mezinárodní organizací International Initiative for a Sustainable Built Environment (iiSBE).

Jedná se o certifikační nástroj, který je uzpůsoben pro použití v podmínkách České republiky. Je provázán s českými právními předpisy a na rozdíl od amerického a britského systému je v souladu s platnými národními i evropskými normami. Skupiny kritérií v certifikačním nástroji pro posuzování budov SBToolCZ jsou rozděleny následovně:

Obrázek č. 6. Skupiny posuzovaných kritérií v systému SBTool

Zdroj: (HODKOVÁ, 2012) upraveno

5. Představení společnosti Skanska a.s.

Skupinu Skanska tvoří společnost Skanska a.s. a její dceřiné společnosti v České a Slovenské republice. Od 1. května 2014 se Skanska a.s. dělí na šest divizí: Pozemní stavitelství západ, Pozemní stavitelství východ, Silniční stavitelství, Železniční stavitelství, Výroba a Zdroje. Předmětem podnikání skupiny je stavební činnost, zejména dopravní, občanské, bytové, inženýrské a průmyslové stavby. Skupina Skanska v České a Slovenské republice je součástí celosvětové skupiny Skanska, která je jednou z předních světových stavebních a developerských společností s bohatými zkušenostmi v oblasti výstavby komerčních, rezidenčních i PPP²¹ projektů. U jejího vzniku v roce 1887 stála švédská společnost AB Skanska Cementgjuteriet (SKANSKA, 2014a).

Jeden z prvních Sustainable manažerů Skanska AB zodpovědných za environmentální otázky WENBLAD (2001) hovoří o rozhodnutí ke strategickému přístupu v ochraně životního prostředí v této společnosti, jež byl přijat na začátku devadesátých let, konkrétně v roce 1995. V roce 1998 bylo rozhodnuto o zavádění certifikovaných systémů řízení životního prostředí. Impulzem pro tyto kroky byl především konkurenční tlak na stavebním trhu, předzvěst budoucích právních předpisů v oblasti ochrany životního prostředí a silné veřejné mínění o správnosti ochrany životního prostředí. Do konce roku 2000 měly všechny obchodní jednotky společnosti Skanska za povinnost certifikovat systém environmentálního managementu dle ISO 14001. V případě akvizic musí získat nové společnosti certifikaci systémů do dvou let po akvizičním procesu.

Historie společnosti Skanska v ČR a SR se datuje od roku 1953, kdy byla založena společnost Zemstav, specializovaná na zemní práce. V roce 1961 se mění název na Inženýrské a průmyslové stavby (IPS) a rozšiřuje se spektrum podnikání. Po privatizaci v průběhu let 1990 – 1998 získává kontrolní podíl ve společnosti v roce 2000 společnost Skanska AB. Společnost Skanska a.s. v České republice aktuálně zaměstnává 3800 zaměstnanců a působí na celém trhu stavební výroby České republiky.

---

²¹ PPP: Public-Private-Partnership. Jedná se o princip spolupráce veřejného a soukromého sektoru vzniklé za účelem využití zdrojů a schopností soukromého sektoru. Využívá se například při zajištění veřejné infrastruktury nebo veřejných služeb. Výhoda spolupráce spočívá v rozložení rizik a využití nejlepších schopností a zkušeností obou stran.

Skanska a.s. se v České republice po počáteční fázi akvizičního procesu etablovala jako jedna z hlavních stavebních společností s širokým portfoliem stavební výroby. Zároveň s poskytováním služeb a produktů v oblasti stavební výroby akcentovala svůj postoj k ochraně životního prostředí, etickému podnikání, bezpečnosti a ochraně zdraví při práci. Po úspěšném procesu certifikace základních norem z řady ISO se postupně profilovala jako leader trhu nejen v tzv. „zelené výstavbě“. Snažila se zlepšovat hodnocení svých projektů, produktů a služeb právě v ochraně životního prostředí a aktivně hledala způsoby, jak snížit negativní vlivy v průběhu celého jejich životního cyklu. Jedním z prvních cílů v naplňování cílů environmentální politiky po získání EMS certifikace byla soustředěná snaha o hodnocení environmentálních rizik, snižování spotřeby energií, efektivní využívání zdrojů, snižování produkce odpadů, CO₂ a ochraně ekosystémů. V roce 2014 specialisté ze Skanska a.s. dokončili hodnocení životního cyklu produktu lehkých obvodových pláštů pomocí nástroje LCA²² a vzápětí ověřili produkt metodou EPD²³.

Společenskou odpovědnost firem na základě konceptu CSR pojímá Skanska a.s. od svého vstupu na český trh jako nedílnou součást svého působení. V roce 2004 se například stává hlavním partnerem největší neziskové organizace v ČR Nadace Partnerství. Společnost působí v řadě asociací a sdružení, mimo jiné je členem platformy Byznys pro společnost (od roku 2010), což je největší odborná platforma pro sdílení a šíření principů CSR a udržitelného podnikání v ČR a sdružuje firmy, které ve své činnosti uplatňují principy trvalé udržitelnosti a společenské odpovědnosti.

5.1 Politika pěti "0"

Politika pěti „0“ je základním kamenem strategického přístupu společnosti k základním otázkám působení na trhu nejen v ČR, ale ve všech jednotkách společnosti na jejích domácích trzích. Tento stěžejní dokument, jehož body jsou velmi dobře zapamatovatelné, akcentuje mj. „nulu“ ekologických nehod. Propojení s environmentální politikou tak dostává širší statut a význam. Na tomto příkladu je

---

²² LCA – Life Cycle Assessment. Posuzování životního cyklu LCA je analytická metoda hodnocení environmentálních dopadů výrobků, služeb a technologií, obecně lidských produktů. Metoda LCA přistupuje k hodnocení environmentálních dopadů produktů již od stádia získávání a výroby výchozích materiálů, přes stádium výroby samotného produktu, stádium jeho využívání až po stádium jeho odstranění, opětovného užití či recyklace v něm použitých materiálů. (KOČÍ, 2009)

²³ EPD – Environmental Product Declaration neboli environmentální prohlášení o produktu. Skanska byla v roce 2014 první velkou stavební společností, která ověřila svůj produkt lehkých obvodových pláštů tímto prohlášením.

dobře patrné, že pokud má být environmentální zájem společnosti dostatečně patrný a zřejmý jak zaměstnancům, tak širší veřejnosti, přistupuje se k „vrstvení“ strategií a deklarovaných politik. Samotné vyhlášení Environmentální politiky není účinné bez „penetrace“ do ostatních strategických a politických dokumentů společnosti.

Tabulka č. 2. Politika pěti „0“ společnosti Skanska a.s.

Žádné ztrátové projekty	Vyhýbáme se nepřijatelným finančním rizikům díky obezřetnému výběru a řízení projektů.
Žádné ekologické nehody	Naše projekty uskutečňujeme tak, abychom minimalizovali negativní dopady na životní prostředí.
Žádné etické prohřešky	Zastáváme nulovou toleranci vůči jakékoliv podobě úplatkářství nebo porušování hospodářské soutěže.
Žádné pracovní úrazy	V místě našich projektů i bezprostředním okolí dbáme na zajištění bezpečnosti našich zaměstnanců, dodavatelů i veřejnosti.
Žádné vady	Chceme předat dílo v nejvyšší možné kvalitě s cílem zlepšit spokojenost našich zákazníků i našich finančních výsledků.

Zdroj: Skanska, upraveno

5.2 Etický kodex v kontextu ochrany životního prostředí

Etický kodex společnosti Skanska určuje, jak mají všichni zaměstnanci společnosti kdekoli na světě pracovat. Pracovat pro Skanska znamená také chránit životní prostředí a pečovat o ně. „Neustále se snažíme udělat více pro to, abychom snížili dopad své činnosti na životní prostředí“ (Etický kodex Skanska).

Počátky využívání tradičních nástrojů etického řízení spadají do dvacátých let 20. století. Prvními tradičními nástroji, které se začaly uplatňovat, byly etické kodexy. Etické kodexy byly v třicátých letech 20. století doplněny etickými vzory a výcvikem zaměstnanců k etickému jednání. K dalšímu rozvoji tradičních nástrojů dochází po 2. světové válce (PUTNOVÁ, 2007). Firemní kodex chování - CCC je kodifikovaný soubor etických norem, jež si společnosti kladou za cíl dodržovat. Běžně jsou vytvářené společnostmi samotnými, avšak firemní kodexy chování se značně liší v rozsahu, zaměření a cílech. Klíčové je, že nejsou přímo předmětem vymáhání práva. V době, kdy jsou intenzivně vnímány dopady sociálních a environmentálních činností podniku po celém světě, se kodexy chování stávají středem pozornosti (URL1, 2014).

V kontextu práva je nutné zařadit poznámku o právní neurčitosti a „nevymahatelnosti“ dodržování bodů etického kodexu a závazků environmentální politiky podniky. V tomto ohledu se povýšil statut dobrovolnosti firemního světa nad zákony a normativy daných zemí, kde společnosti působí, jistěže s důrazem na akceptaci právních norem dané země. Proklamativní přístup společností o „přesahování“ požadavků zákonů je kromě reportingu vydávaného organizacemi

v podstatě nemožno ověřit. Analýza naplňování těchto dokumentů tedy v posledku závisí na „dobrovolnosti“ zaměstnanců daných organizací poskytnout relevantní data vztahující se k závazkům a cílům. Jediným regulátorem důvěryhodnosti je externí certifikační autorita (pokud je podnik certifikován dle mezinárodních standardů), která naplňování dobrovolných požadavků a cílů sleduje a vystavuje o plnění či neplnění auditní zprávu.

6. Představení environmentální politiky Skanska a.s.

V celosvětovém kontextu byla společnost Skanska první průmyslovo - stavební skupinou, která přijala a implementovala systém environmentálního managementu již v roce 1996, a to dle nově vydané ISO 14001:1996. Tato okamžitá reakce na možnost EMS certifikovat a procesy s environmentální ochranou implementovat vypovídá o záměru budovat společnost silně zacílenou na ochranu prostředí a udržitelný rozvoj. Již v roce 1995 se připojuje k World Business Council for Sustainable Development, jejíž základy byly položeny v reakcích na závěry z konference Rio de Janeiro v roce 1992.

První publikovaná Environmentální souhrnná zpráva o aktivitách v ochraně životního prostředí vychází v roce 1997. Tato zpráva popisuje aktivity Skanska AB v environmentální oblasti v průběhu roku 1997 a zaměřuje se na environmentální plány a strategie plánované do budoucna. Zpráva je zaměřena především na klienty a zaměstnance Skanska AB a připravovala ji skupina rozvoje společnosti (Group Development Staff Unit) zodpovědná za otázky životního prostředí (SKANSKA, 1997).

Environmentální Report zahrnuje popis zavedení Environmentálního managementu a pragmaticky konstatuje: „Činnosti Skanska ovlivňují životní prostředí, a to jak pozitivně, tak negativně. Je důležité, že ve všem co děláme, myslíme na okolní prostředí a bereme ho v úvahu“ (SKANSKA, 1997).

Ve strategické sekci reportu se poprvé zmiňuje environmentální politika Skanska AB, která byla přijata v dubnu 1998. Vedení společnosti se zavazuje k vybudování environmentálního managementu ve všech jednotkách a prezident a CEO přikládá významný podíl na budování environmentálního managementu hlavně zaměstnancům a jejich společnému závazku v tomto úkolu.

„Co děláme nyní ovlivňuje životní prostředí naší i budoucích generací. Péče o lidi a životní prostředí je obsažena v naší každodenní práci. Tato odpovědnost je na každém z nás. Naše environmentální odpovědnost nám pomáhá minimalizovat a zamezovat dopady našich činností do životního prostředí na našich projektech a tím posilovat nové obchodní příležitosti. Musíme být otevřeni dialogu s jinými a k tomu potřebujeme mít znalosti a závazky“ (BJÖRG, 1998).

První environmentální politika ve stavebnictví zahrnovala 6 základních prioritních bodů:

- Zvažujte dopředu, jak vaše práce může ovlivnit životní prostředí.
- Pokládejte otázky a pomáhejte si. Používejte zdravý rozum.
- Buďte opatrní a mějte na paměti, že je lepší vyhnout se materiálům, metodám a postupům, pokud nemůžete správně posoudit jejich rizika pro životní prostředí.
- Mějte na paměti, že existují okolnosti, kdybychom se z důvodů rizik pro životní prostředí neměli účastnit.
- Vybírejte nebo navrhujte environmentálně lepší alternativy, když to má smysl.
- Zachovávejte přírodní zdroje.

Je paradoxem, že se těsně po přijetí environmentálního systému řízení a vyhlášení environmentální politiky ve švédské části Skanska stala ekologická havárie na projektu Hallandsås Tunnel. Jednalo se o rozsáhlou kontaminaci vod chemickými látkami na bázi akrylamidů používaných pro těsnění tunelu. Došlo k překročení povolených limitů pro obsah cizorodých látek a následnému havarijnímu znečištění podzemních i povrchových vod v okolí lokality (SKANSKA, 2014b).

Dá se dovodit, že koincidence mezi proklamací environmentálního zaměření společnosti (1995-1998) a ekologickou havárií (1997-1998) vybudila představitele firmy k důslednějšímu vyžadování deklarovaných principů ochrany životního prostředí a podstatně přispěla k zásadnímu rozhodnutí se environmentálním managementem nejen zaštit'ovat, ale zcela ho zařadit mezi hlavní pilíře politiky společnosti Skanska.

V roce 2002 přijímá environmentální politiku i společnost Skanska CZ a.s. V souvislosti s převzetím společnosti IPS a.s. společností Skanska AB byli členové

představenstva od počátku „koexistence“ firem seznamování s požadavky na systémy řízení včetně environmentálního managementu. V kontextu požadavků „mateřské“ společnosti se v roce 2000 rozhodlo o certifikaci v systému environmentálního managementu dle ČSN EN ISO 14001. Systém EMS byl úspěšně certifikován a zaveden ve všech organizačních jednotkách k roku 2002. Představenstvo společnosti na svém 122. zasedání dne 28. srpna 2001 přijalo mj. následující usnesení: *„Představenstvo souhlasí s návrhem environmentální politiky, s jejím vydáním formou příkazu generálního ředitele a s použitím tohoto dokumentu při prezentaci společnosti v oblasti vnějších vztahů.“* Návazně na toto usnesení stanovují, že oblast environmentu v IPS Skanska a.s. se bude řídit zásadami uvedenými v příloze tohoto příkazu a ukládám všem zaměstnancům společnosti trvale se jimi řídit při pracovní činnosti“.

IPS Skanska a.s. se v ní zavazuje:

- Splňovat požadavky všech platných zákonů, předpisů a nařízení o ochraně životního prostředí a jiných požadavků chránících životní prostředí.
- Preventivně předcházet znečišťování ovzduší, vody, půdy a nadměrnému vytváření odpadů.
- Usilovat o minimalizaci negativních dopadů vlastních činností, výrobků a služeb na životní prostředí.
- Chránit přírodní zdroje recyklací odpadů a materiálů a jejich opětovným použitím, efektivním hospodařením s energiemi a vodou.
- Chránit a zlepšovat životní prostředí používáním šetrných materiálů a postupnou obnovou současných technologií za technologie ohleduplné k životnímu prostředí.
- Zvyšovat a prohlubovat povědomí o ochraně životního prostředí mezi zaměstnanci.
- Vyžadovat od svých obchodních partnerů aktivní přístup k ochraně životního prostředí.
- Komunikovat se širokou veřejností, zainteresovanými stranami a spolupracovat se státní správou (SKANSKA, 2001).

6.1 Environmentální politika - konkrétní závazky společnosti

V následující kapitole analyzuji aktuální Environmentální politiku Skanska a.s. (příloha č. 1) z hlediska konkrétních cílů a priorit. Připojuji i komentář k současnému pojetí a zhodnocení dat vztahujících se k jednotlivým dílčím bodům. Pozornost věnuji také používaným nástrojům k prosazení cílů Environmentální politiky. V textu jsou připojeny odkazy na dokumenty a samotné kriteriální hodnocení dokumentu z hlediska vlivů na životní prostředí.

6.2 Odpady

Oblast nakládání s odpady má v problematice stavebního průmyslu výsadní postavení. Dle statistických údajů za rok 2013 tvoří podíl produkce odpadů ve stavebním průmyslu v České republice až 44% odpadů z vybraných ekonomických činností. Ve složení produkce podnikových odpadů vykazují stavební a demoliční odpady (skupina 17) podíl dokonce až 59% (ČSÚ, 2014).

Aktuální environmentální politika Skanska a.s. v oblasti odpadového hospodářství hovoří o těchto cílech:

- *Postupným snižováním objemu odpadů, opětovným využitím materiálu všude tam, kde to bude možné, a recyklací se přiblížit k nulové produkci odpadů. V případech, kdy tento přístup nebude uskutečnitelný, zajistíme zpracování nebo likvidaci odpadu způsobem šetrným k životnímu prostředí.*

Metodika, která je využívána jako podkladový nástroj pro řízení odpadového hospodářství se soustředí na „klasickou“ hierarchii nakládání s odpady²⁴. Metodika stanovuje principy, postupy a odpovědnosti v oblasti odpadového hospodářství na pracovištích skupiny Skanska a.s. v České republice a postup pro případy, kdy je skupina Skanska a.s. zhotovitelem díla. Rozpracovává princip odpovědnosti zejména ve vztahu k povinnostem zaměstnanců, kdy zejména upravuje, že:

„Každý má při své činnosti nebo v rozsahu své působnosti povinnost předcházet vzniku odpadů, omezovat jejich množství a nebezpečné vlastnosti; odpady, jejichž vzniku nelze zabránit, musí být využity, případně odstraněny způsobem, který neohrožuje lidské zdraví a životní prostředí a který je v souladu s platnými právními předpisy.“

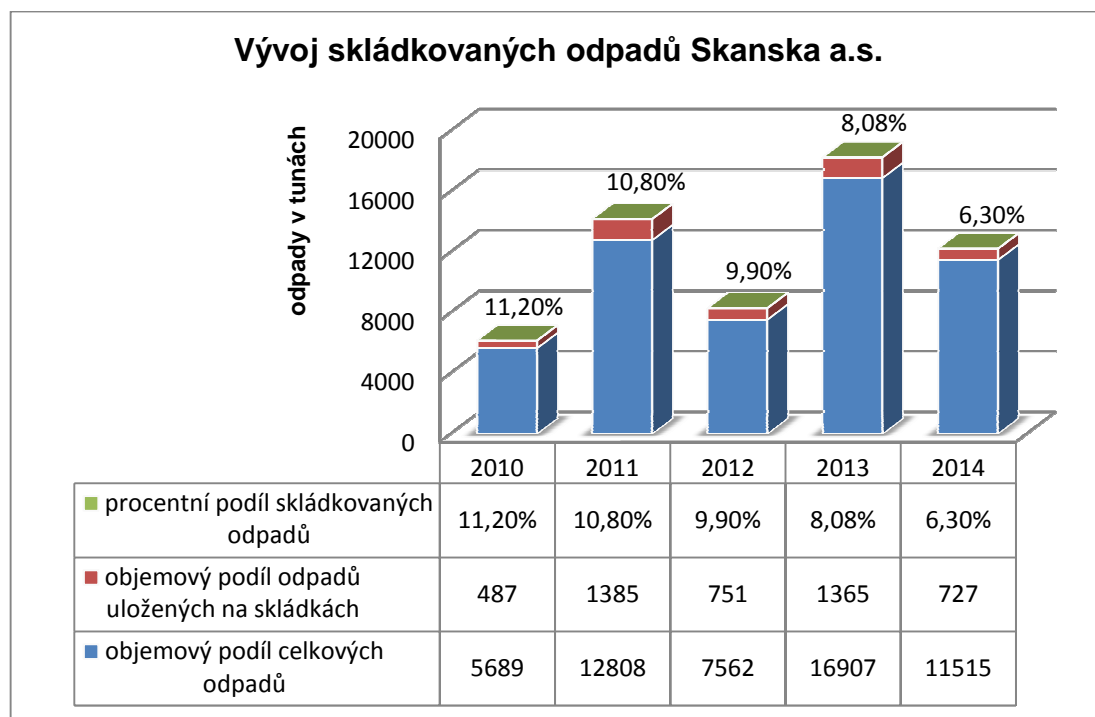
---

²⁴ Hierarchie nakládání s odpady: 1. Předcházení vzniku odpadů / 2. Příprava k opětovnému použití / 3. Recyklace odpadů / 4. Jiné využití, např. energetické / 5. Odstranění odpadů

Systematická pozornost je odpadovému hospodářství věnována od vyhlášení první environmentální politiky v roce 2001. V následujících letech se do popředí dostávají akční plány obsažené v Environmentální strategii 2008-2010 (příloha č. 2), které si kladou za cíl ponížít produkci skládkovaných odpadů pod 10% v meziročním srovnání počínaje rokem 2008.

Následující dokument Green Business Plán 2011-2015 (příloha č. 3) je ve svých cílech ještě ambicióznější a upravuje snížení podílu skládkovaných odpadů v meziročním srovnání nejméně o 2% ročně až do roku 2015 s hodnotou pouhého 2% objemu skládkovaných odpadů. Průběžný vývoj v této oblasti dokládá následující graf.

Obrázek č. 7. Vývoj skládkovaných odpadů Skanska a.s. v rozmezí let 2010 -2014

Zdroj: Skanska vlastní zpracování

Na představeném grafu, který mapuje vývoj v oblasti snižování skládkovaných odpadů je patrné, že dosažení 2% skládkovaných odpadů v roce 2015 nebude zřejmě naplněno. Oproti plánu na 2% snižování skládkovaných odpadů ročně se daří plnit cca. 1% v meziročním srovnání.

Zhodnocení vlivů závazků Environmentální politiky na životní prostředí v oblasti odpadového hospodářství je vyhodnoceno v kapitole 8. této práce.

6.3 Materiály

Materiály a jejich dopad do životního prostředí jsou alfou i omegou stavebního průmyslu. Skanska a.s. se na úrovni Centrálního nákupu snaží o prosazení tzv. „udržitelného nákupu“ neboli „sustainable procurement“²⁵. Skanska se zaměřuje zejména na výběr dodavatelů a prověřování jejich materiálových dodávek. Soustředí se na hodnocení materiálů z hlediska certifikátů, systému REACH, jejich uhlíkové stopy, energetické náročnosti jejich výroby. Jako hlavní materiály, u kterých prověřuje detailně výše uvedené aspekty, identifikovala: dřevo, ocel, kamenivo, plasty, sklo, beton, fasádní celky, konstrukce, armatury, izolace, podlahové materiály a segment vnitřních a vnějších výplní.

Environmentální politika v tomto ohledu hovoří o těchto cílech:

- *Budeme aktivně vyhledávat a používat materiály, které jsou lidem i životnímu prostředí neškodné.*

Přístup společnosti Skanska v oblasti materiálů je zaměřit se na procesy, které může přímo ovlivňovat. Pro hodnocení z hlediska posuzování vlivů záměrů na životní prostředí respektive vyhodnocování oblasti vytvořila nástroj Color Palette™, který definuje externí produkty a služby pro naše zákazníky.

Zhodnocení vlivů závazků Environmentální politiky na životní prostředí v oblasti materiálového hospodářství je vyhodnoceno v kapitole 8. této práce.

6.4 Energetika a měření uhlíkové stopy

Oblast energetiky má ve stavebním průmyslu prioritní postavení. Podíl budov na celkové spotřebě energie v zemích EU činí 40 %, podíl na emisích CO₂ dosahuje 35–36 %. Snižování spotřeby energie a využívání energie z obnovitelných zdrojů v budovách představují důležitá opatření nutná ke snížení energetické závislosti EU a snížení emisí skleníkových plynů (ČASOPIS STAVEBNICTVÍ, 2010 URL6).

Z hlediska obnovy budov a zlepšení energetické účinnosti jsou zaznamenaná čísla ještě vyšší. Ve státech OECD bylo 60-65% nebytového stavebního fondu postaveno před r. 2010. V USA bylo 44% bytového fondu postaveno před r. 1970, kdežto více než 80% stávajícího bytového fondu Velké Británie se bude užívat ještě v r. 2050.

---

²⁵ Sustainable Procurement: je definován jako nákup splňující požadavky zákazníků s přihlédnutím k environmentálním, sociálním a etickým aspektům v průběhu celého životního cyklu výrobku nebo služby.

Pokud se má snížit dopad na životní prostředí mnohé z budov potřebují modernizaci a zlepšení energetické náročnosti.

Součástí deklarované environmentální politiky Skanska a.s. jsou tedy z environmentálního a hlavně ekonomického důvodu nastaveny i cíle a závazky týkající se šetrného využívání přírodních zdrojů zejména hospodaření s energiemi.

Společnost plánuje, monitoruje a vyhodnocuje v pravidelných časových intervalech spotřeby energií, a to jak elektrické energie, tak dodávaného plynu, tepla, pohonných hmot. Environmentální politika v tomto ohledu hovoří o těchto cílech:

- *Budeme zajišťovat efektivní využívání energie a podílet se na snižování skleníkových plynů spojených s klimatickými změnami. Pokud snížení objemu jejich produkce nebude možné, jako poslední možnost využijeme uznávané prostředky pro kompenzaci námi přímo vyprodukovaných emisí. Budeme v maximální možné míře využívat obnovitelné zdroje energie.*

6.4.1 Uhlíková stopa

Stavebnictví je průmyslem náročným na zdroje a často zahrnuje těžbu, zpracování a přepravu velkého množství surovin. Výpočet uhlíkové stopy pomáhá pochopit a zmírnit tyto dopady na životní prostředí a umožňuje dodávat ekologičtější projekty. Uhlíková stopa budovy se obvykle skládá z 80% přímé produkce emisí CO₂e²⁶ a z 20% svázané produkce emisí CO₂. Nicméně, čím více se budovy stávají úspornými, tím více se stává i svázaná produkce emisí CO₂ důležitější součástí uhlíkové stopy celkového životního cyklu budovy. Podobně může být svázaná produkce emisí CO₂ zodpovědná za uhlíkovou stopu celého životního cyklu projektu infrastruktury. Svázaná produkce emisí CO₂ je proto pro každého stavitele a developera, který hledá možnosti realizace snížení uhlíku v životním cyklu úsporných projektů, další oblastí zájmu.

Za oblast energetického hospodářství a měření uhlíkové stopy odpovídá vrcholové vedení skupiny Skanska a.s., které tuto odpovědnost dále přenáší na vedoucí podřízených organizačních útvarů přímo provozujících energetická zařízení - vedoucí středisek, ředitele dceřiných společností a stavbyvedoucí. Prováděním

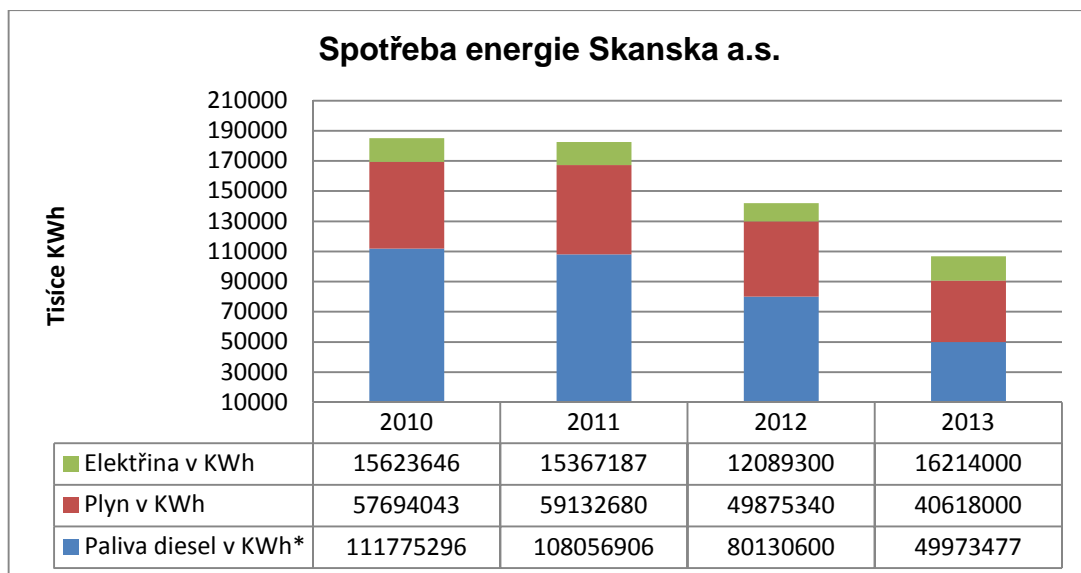
---

²⁶ CO₂ ekvivalentní znamená míru používanou pro srovnání emisí různých skleníkových plynů založených na jejich potenciálu pro globální oteplování.

odborných činností pověřuje vedení skupiny Skanska a.s. kvalifikované technické pracovníky – energetiky, revizní techniky a pracovníky zajišťující odborná školení.

Zhodnocení vlivů závazků Environmentální politiky na životní prostředí v oblasti energetiky a sledování uhlíkové stopy je vyhodnoceno v kapitole 8. této práce.

Obrázek č. 8. Spotřeba energie Skanska a.s. v rozmezí let 2010 - 2013

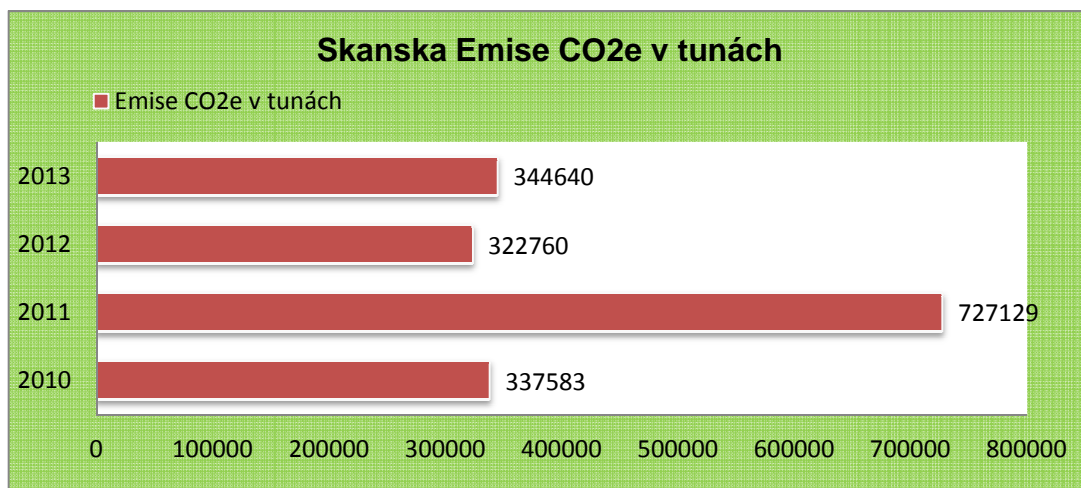

Zdroj: Skanska, vlastní zpracování

V průběhu let 2010 – 2013 bylo zavedeno několik programů zaměřených na energetickou efektivnost. Mimo jiné Program pro energetické měření objektů. Dále byl zaveden systém EN 16001 respektive ČSN EN ISO 50001 Energetický management systém. Mimo jiné i v důsledku poklesu stavební výroby a naplňováním uvedených programů má spotřeba energií ve Skanska a.s. klesající tendenci.

Průběžný vývoj v oblasti emisí CO_{2e} dokládá následující graf.

Obrázek č. 9. Emise CO_{2e} v tunách v rozmezí let 2010 - 2013

Zdroj: Skanska, vlastní zpracování

6.5 Vodní hospodářství

Ve stavebním průmyslu jsou vždy prioritní přírodní zdroje - jejich využívání, přetváření a znovuoobnovování. Strategickým záměrem posledních dvou dekad je koncepce a plánování v oblasti využívání vod. Od původního zaměření na zpoplatnění spotřeby vod v konečném produktu se postupně dostávala do popředí nutnost hospodárného nakládání a využívání technologické, dešťové a šedé²⁷ vody. Významným trendem je zvyšující se vliv spotřebitelů, kteří vyžadují komplexnější přístup od dodavatelů. To se jednoznačně projevilo v inovacích technického zařízení budov, kde se klade vyšší důraz na efektivní využívání vody (vodovodní baterie, otopné soustavy, sociální zařízení). Za hlavní trend ve výrobní fázi lze považovat úzké sepětí s ekonomickou stránkou spotřeby vody. Strategie udržitelného rozvoje se při plánování a hospodaření s vodou opírá například o environmentální hodnotící systémy (LEED, BREEAM, SBTOOL), využívané v přípravě projektů, modelování budov pomocí Building Information Modeling²⁸ (BIM) či metodu Life Cycle Assessment (LCA). Vzhledem k útlumu stavebního odvětví v ČR lze předpokládat tlak na snižování spotřeby a hledání alternativ při používání vody současně se zachováním kvality výsledného produktu (BPS, 2013).

V oblasti nakládání s vodami Skanska a.s. sleduje a vyhodnocuje odběry pitných vod v návaznosti na produkci odpadních vod s cílem dodržování veškerých platných právních ustanovení v oblasti nakládání s vodami.

Environmentální politika v tomto ohledu hovoří o těchto cílech:

- *Snížíme poptávku po využití zdrojů vody a zajistíme recyklaci odpadních vod.*
- *Snížíme na minimum negativní dopad naší činnosti na kvalitu vody, krajiny i půdy.*

Metodika v oblasti nakládání s vodami zahrnuje popis pravomocí, odpovědností a působnosti na úseku vodního hospodářství. Stanovuje zpracování provozních řádů, postup při získání vodoprávních povolení, měření množství odebraných podzemních a povrchových vod, měření objemu a míry znečištění vypouštěných odpadních vod.

Skanska a.s. se v naplňování cílů Environmentální politiky zaměřuje na zvýšení efektivity využití vody ve stavebním procesu a v konečném užívání stavby. Cílem je

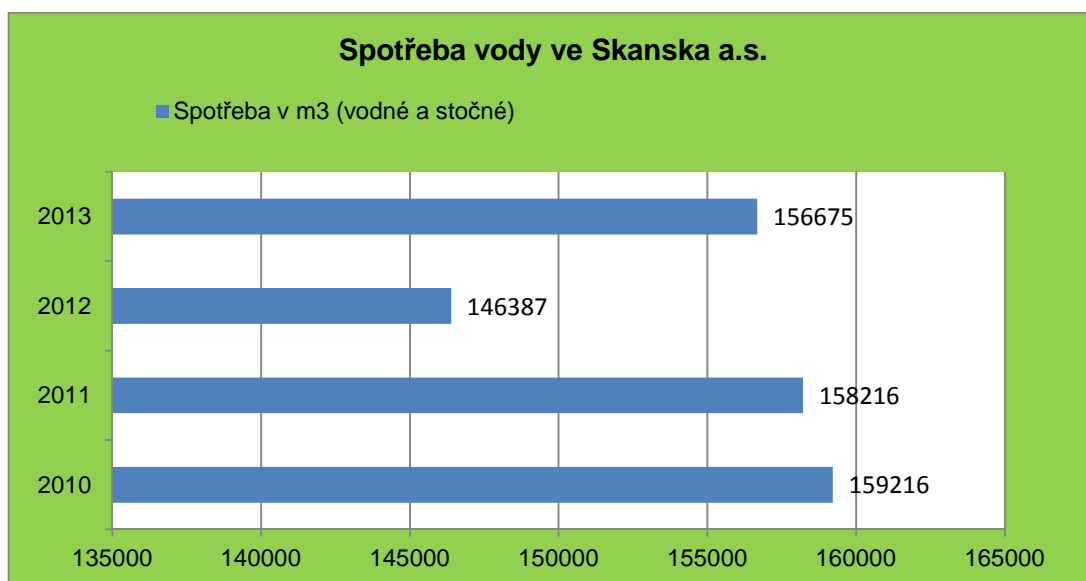
---

²⁷ Šedá voda je definována jako voda, která vzniká po použití pitných a užitkových vod z koupelen, myček, kuchyní, zařízení veřejného typu.

²⁸ BIM je nástroj k trojrozměrnému modelování stavebních projektů.

náhrada pitné vody opětovným použitím a recyklací vody, pokud je to technicky možné.

Obrázek č. 10. Spotřeba vody Skanska a.s. v rozmezí let 2010-2013

Zdroj: Skanska, vlastní zpracování

Zhodnocení vlivů závazků Environmentální politiky na životní prostředí v oblasti energetiky a sledování uhlíkové stopy je vyhodnoceno v kapitole 8. této práce.

6.6 Ochrana ovzduší a klimatu

Pečlivé plánování stavebních prací, přístupových tras a výběr vhodných technologií má v oblasti ochrany ovzduší zaručit co nejmenší dopad do okolního prostředí. Při omezování prašnosti Skanska vyhodnocuje rizika spojená se znečištěním komunikací, areálů a provozoven. Pravidelně čistí komunikace od bahna, prachu a jiných nečistot. Na velkých stavbách používá speciální mobilní rampy na mytí nákladních automobilů. V oblasti zdrojů znečišťování ovzduší postupně inovuje zdroje, které jsou zastaralé a mají špatnou technickou úroveň. Jedná se hlavně o kompletní rekonstrukce vytápění provozních celků například výměnou kotlů na spalování LTO za plynové kotelny. V řízení zlepšování ochrany ovzduší a klimatu je Environmentální politika provázána s tzv. Green Car Policy, která spravuje CO₂ problematiku ve vozovém parku společnosti.

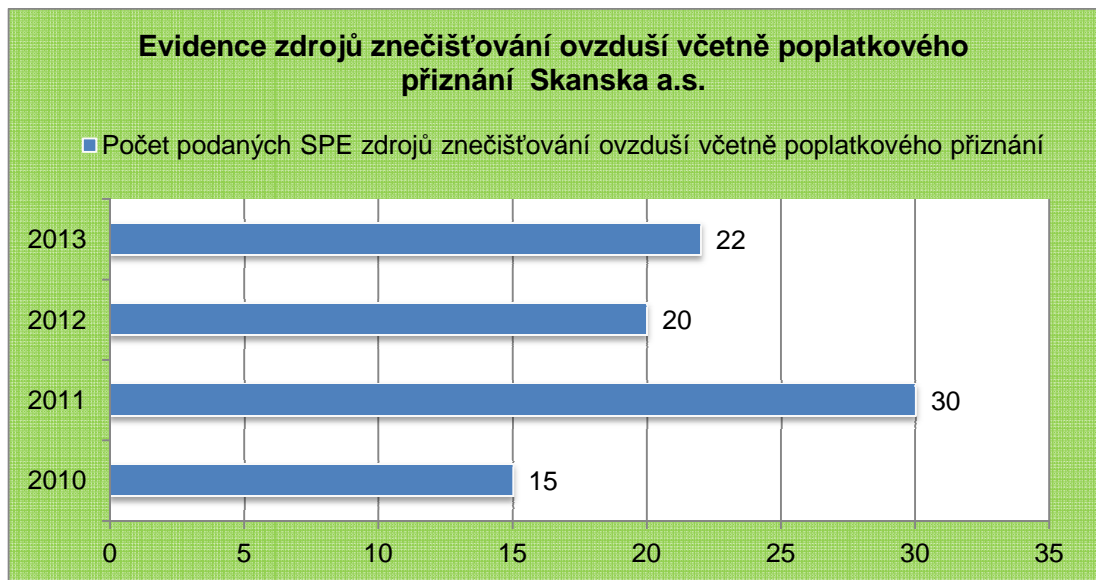
Environmentální politika v cílech ochrany ovzduší „prioritizuje“ snížení emisí:

- *Snížíme zdraví škodlivé emise vznikající v souvislosti s našimi procesy, projekty, provozem silničních vozidel a mobilního i pevně instalovaného vybavení.*

V následujícím grafu jsou prezentovány hlášené zdroje znečišťování ovzduší ve Skanska a.s. Jedná se o podané hlášení souhrnné provozní evidence (SPE) zdrojů znečišťování ovzduší a oznámení o výpočtu poplatku.

Obrázek č. 11. Evidence zdrojů znečišťování ovzduší v rozmezí let 2010-2013

Zdroj: Skanska, vlastní zpracování

Zhodnocení vlivů závazků Environmentální politiky na životní prostředí v oblasti energetiky a sledování uhlíkové stopy je vyhodnoceno v kapitole 8. této práce.

6.7 Ochrana krajiny

Pokud se budeme držet striktního náhledu na činnost stavební firmy v krajině, můžeme argumentovat, že: *Veškeré činnosti v oblasti ochrany přírody při výkonu funkce zhotovitele stavby vycházejí z pravomocného stavebního povolení a obecných právních předpisů. Zhotovitel má vlastní mechanismy, které alespoň interně upravují činnosti v oblasti ochrany přírody. Je však nutné dodat, že břemeno administrativní odpovědnosti je na straně investora.*

V tomto případě § 67 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny výslovně stanovuje: *Ten, kdo v rámci výstavby nebo jiného užívání krajiny zamýšlí uskutečnit závažné zásahy, které by se mohly dotknout chráněných území, druhů apod. (dále jen "investor"), je povinen předem zajistit na svůj náklad provedení přírodovědného*

průzkumu dotčených pozemků a písemné hodnocení vlivu zamýšleného zásahu na rostliny a živočichy (dále jen "biologické hodnocení"), pokud o jeho nezbytnosti rozhodne orgán ochrany přírody příslušný k povolení zamýšleného zásahu. Podrobnosti biologického hodnocení upraví Ministerstvo životního prostředí obecně závazným právním předpisem.

Environmentální politika v tomto ohledu hovoří o těchto cílech:

- Budeme pravidelně monitorovat a vyhodnocovat účinky vlivů vlastní činnosti na životní prostředí.
- Snížíme na minimum negativní dopad naší činnosti na kvalitu vody, krajiny i půdy.
- Snížíme dopad našich aktivit na flóru a faunu i související ekosystémy.

Přístup společnosti Skanska v hodnocení vlivů stavebních činností, jejich vyhodnocení a eliminace rizik spojených s výstavbou popisuje Metodický pokyn ochrana přírody, jež je zaměřen na praktické uplatňování zákonných požadavků.

Zhodnocení vlivů závazků Environmentální politiky na životní prostředí v oblasti ochrany krajiny a ekosystémů je vyhodnoceno v kapitole 8. této práce.

7. SWOT analýza environmentální politiky

Tabulka č. 3. Zhodnocení EP Skanska a.s. SWOT analýzou.

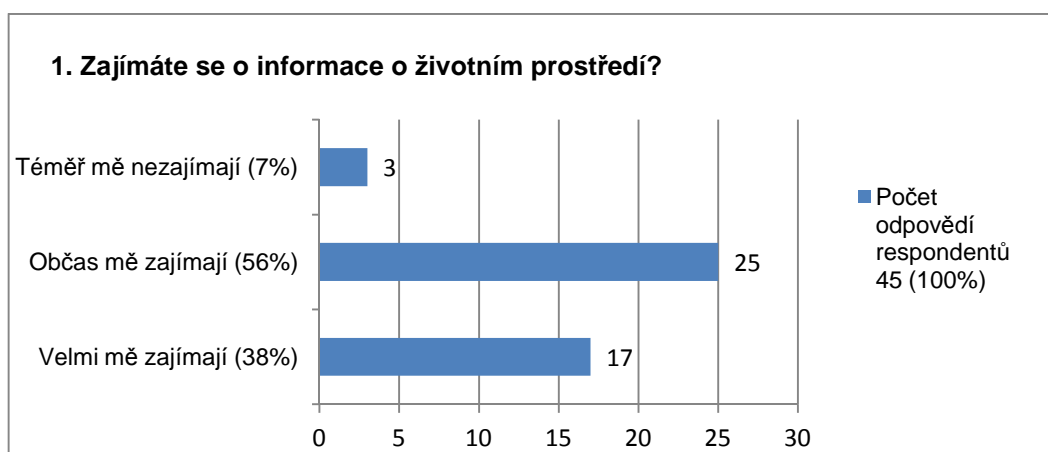
Silné stránky <small>STRENGTHS</small>	Slabé stránky <small>WEAKNESSES</small>
<ul style="list-style-type: none"> • Environmentální politika Skanska a.s. je více než 10 let zavedená a využívaný dokument. Vzorem je politika a zkušenost uplatňovaná mezinárodně více než 18. let. • Priority a cíle environmentální politiky jsou rozpracovávány ve strategických plánech a v business plánech. • Společnost deklaruje environmentální odpovědnost externě i interně. • Společnost má zaveden a zlepšován EMS. 	<ul style="list-style-type: none"> • Skanska a.s. nevydává ucelený souhrnný externí environmentální report. • Skanska a.s. nereportuje v systému GRI. • Dokument je v podmínkách trhu vnímám jako formální. • Politika se neaktualizuje kontinuálně v určeném období a dochází v ní v některých oblastech k „zastarávání“.
Příležitosti <small>OPPORTUNITIES</small>	Hrozby <small>THREATS</small>
<ul style="list-style-type: none"> • Reorganizace trhu ve prospěch „zelených řešení“ • Zpracovávání reportu o dosažených a rozpracovaných cílech. • Deklarace společnosti k závazku být „Leaderem trhu v životním prostředí respektive Green Construction“ • Tvorba nových Business plánů 2016 – 2020. • Vzrůstající regulativy na národních trzích týkající se oblasti energetiky, vody, odpadů. 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostatek zdrojů pro naplňování cílů a priorit. • Přijímání cílů a přístup zaměstnanců v oblasti environmentální politiky. • Reorganizační procesy / Akviziční procesy. • Pasivní přístup k práci s Environmentální politikou vede k nazírání na dokument jako „neživou“ proklamaci. • Nedostatečná aktualizace dokumentu ve vztahu k rychle měnícím se trendům ve společnosti.

Zdroj: vlastní zpracování

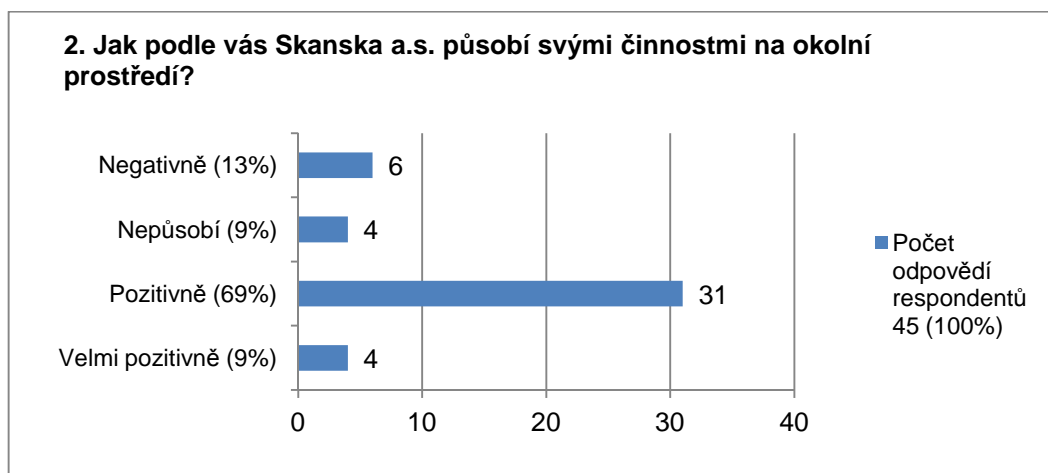
7.1 Dotazníkové šetření a jeho vyhodnocení

V rámci své práce jsem zvolil dotazníkové šetření zaměřené na hodnocení environmentálního managementu z perspektivy tříletého certifikačního procesu. Cílová skupina byla vybrána z řad oblastních manažerů, projektových manažerů a hlavních stavbyvedoucích, kteří podle dosavadních zkušeností nejvíce ovlivňují a reprezentují každodenní postoje společnosti v environmentální oblasti.

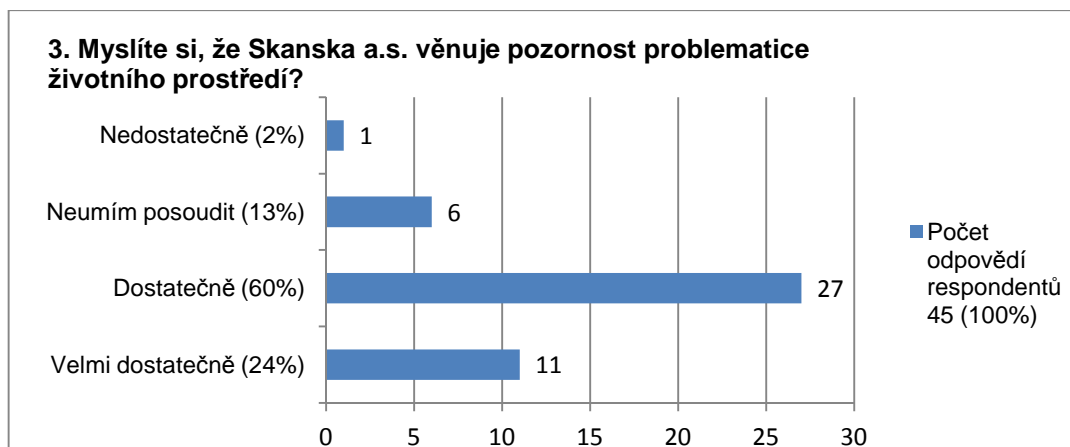
Dotazník byl zaslán na 142 zaměstnanců. Otázky zodpovědělo 45 zaměstnanců tedy 32% obeslaných. Návratnost vypovídá o zájmu o otázky k environmentálnímu řízení společnosti. Návratnost dotazníků ve stavebním sektoru často činí okolo 15 – 20%. V následujícím textu předkládám výsledek dotazníků a připojuji krátké poznámky k tématu.

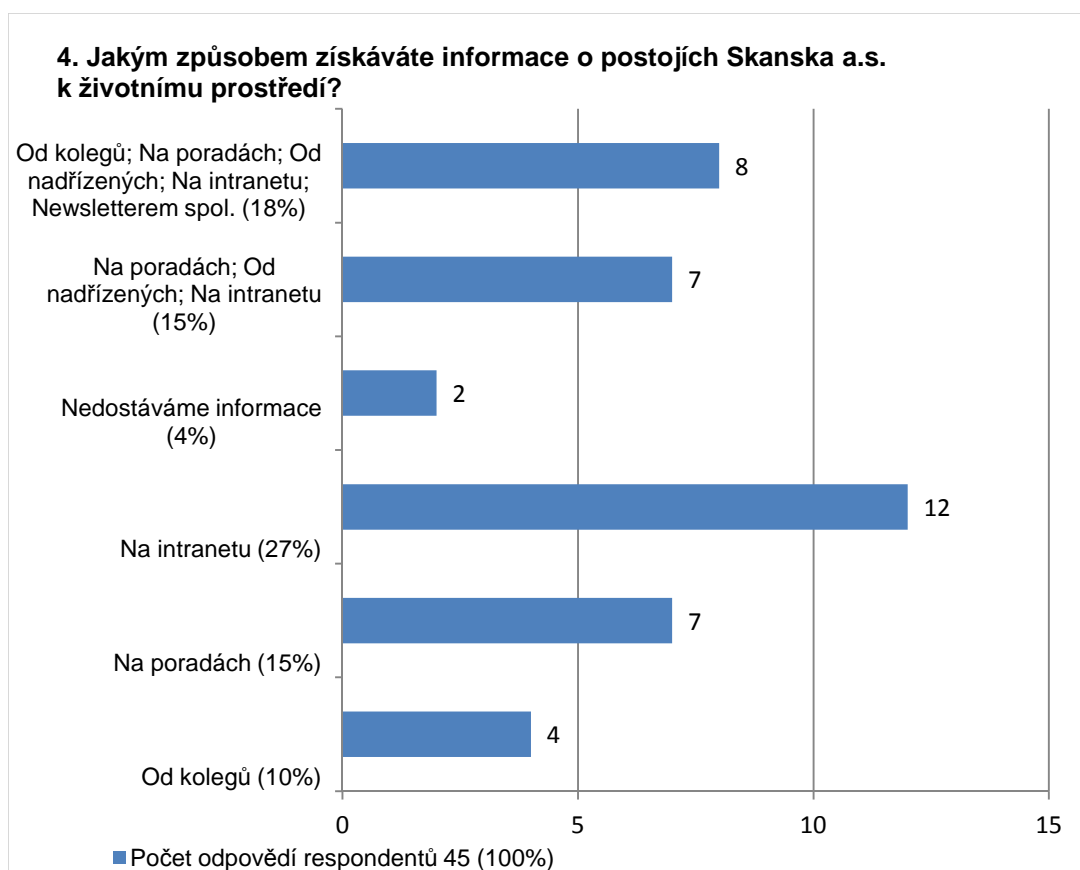
Komentář: Vybraná skupina se z většiny o informace k ŽP zajímá.

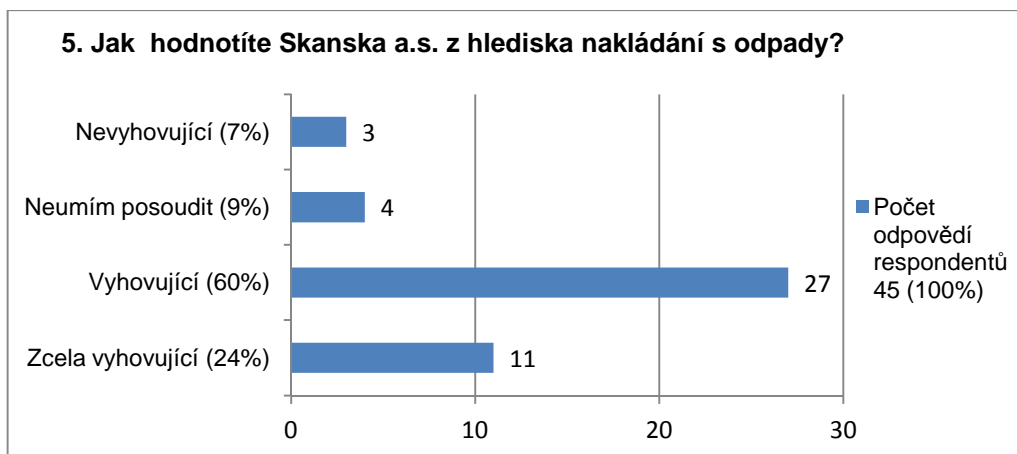
Komentář: Zde se projevuje vnímání technického pohledu na „utváření“ a ovlivňování okolního prostředí.

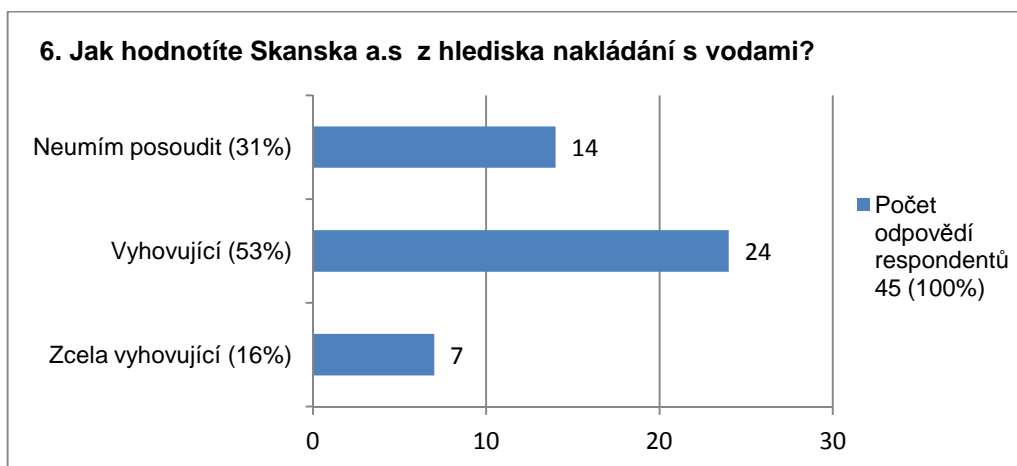
Komentář: Významná část vybrané skupiny vnímá, že Skanska a.s. se problematice věnuje velmi dostatečně až dostatečně.

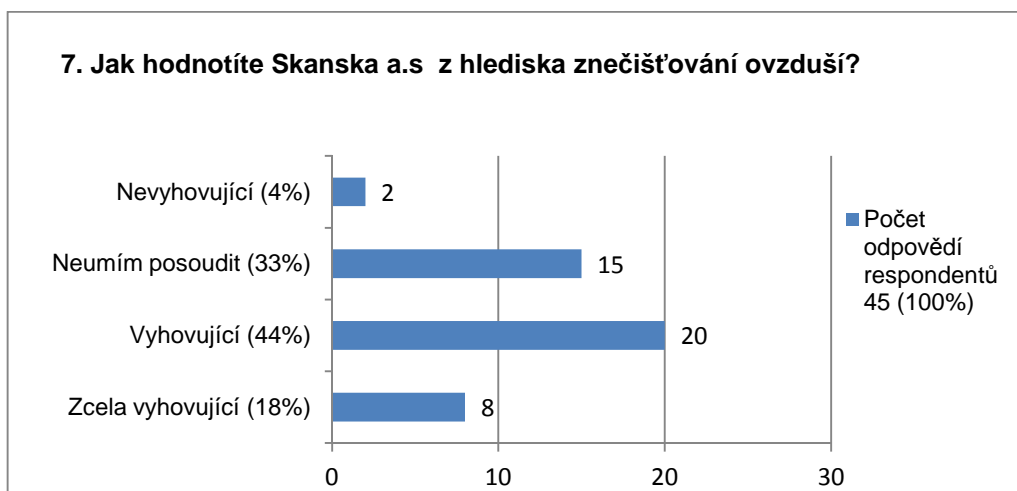
Komentář: Zde se projevilo celkem vyvážená komunikace o otázkách v životním prostředí do skupiny. Ačkoliv převládá elektronická komunikace, je pozoruhodná kombinace získávání informací k tématům ŽP z různých zdrojů. Potvrzuje to význam otázek a řešení problematiky ŽP v různých oblastech firemní kultury.

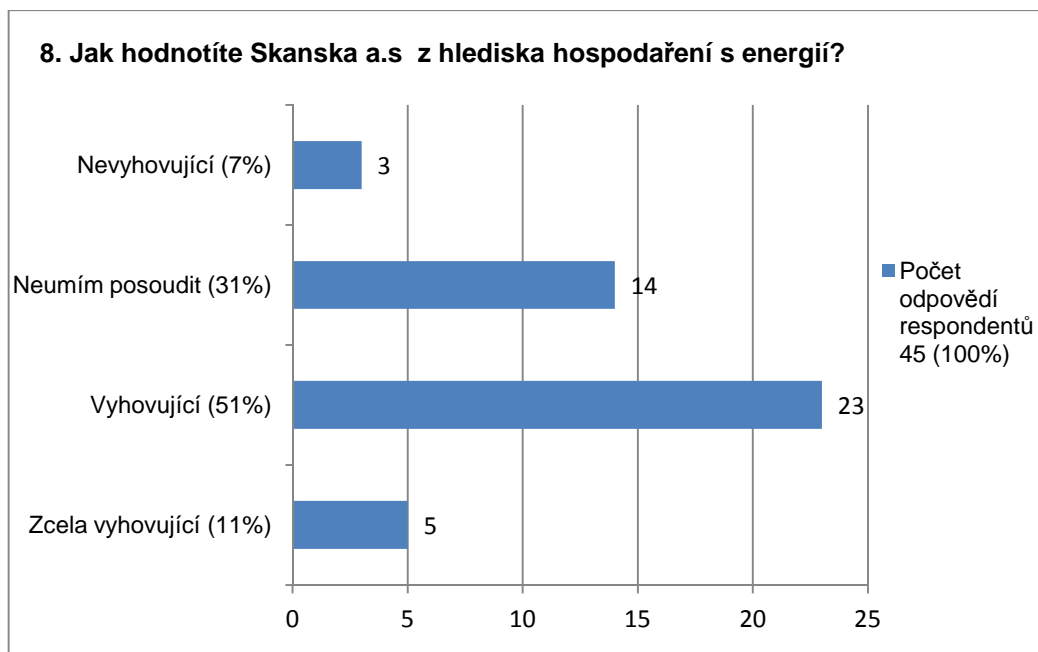

Komentář: Zde se projevuje dostatečné množství informací k danému tématu. Skupina ji vnímá jako jednu z priorit environmentální politiky a dovede rozlišovat v širší škále od zcela vyhovující až po nevyhovující situaci.

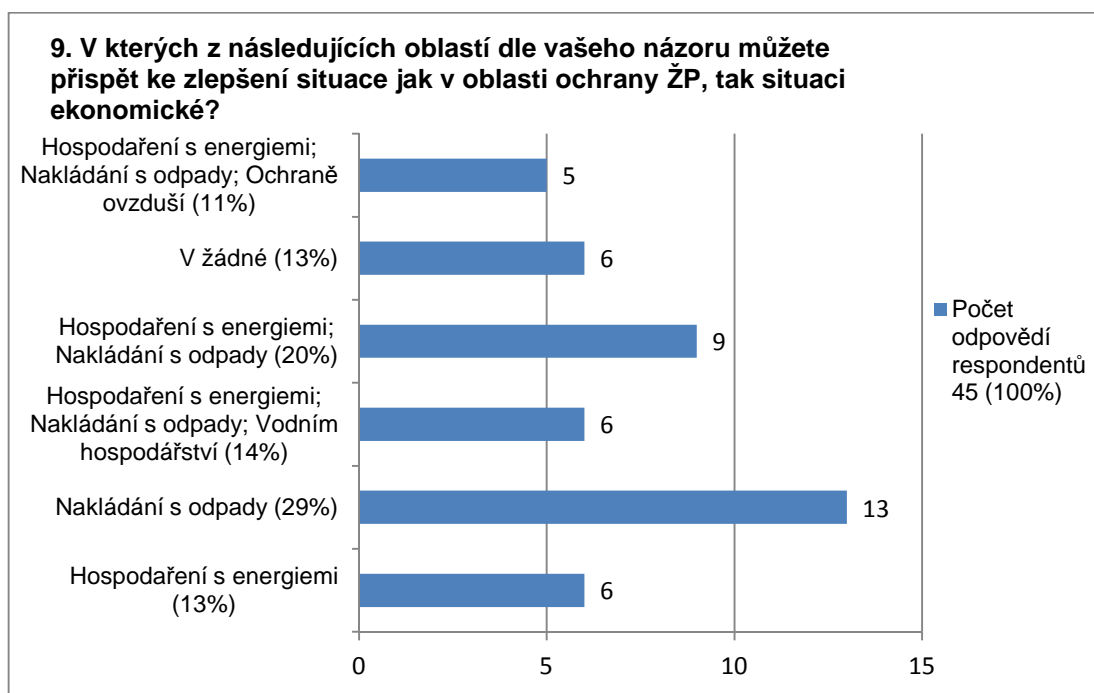

Komentář: Na odpovědích na otázky č. 6 a 7 se projevuje nepříliš dostatečná komunikace a povědomost o otázkách vody a ovzduší. Situaci nedovede posoudit více než 30% respondentů. Význam obou témat je třeba posílit.

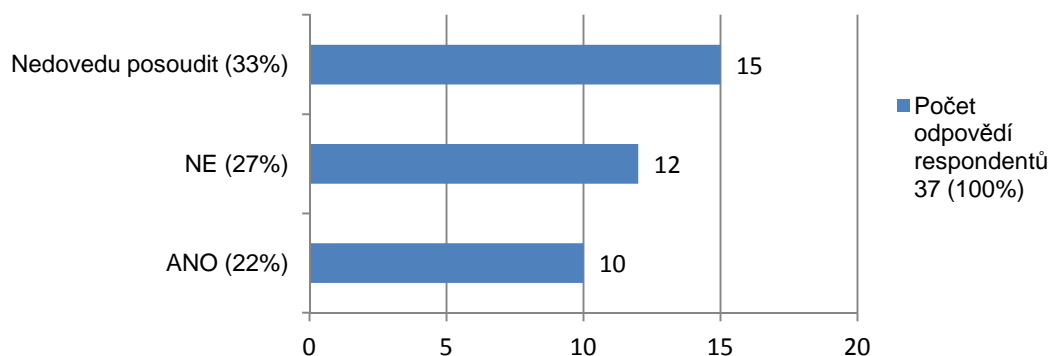

Komentář: Zde se projevuje dostatečné množství informací k danému tématu. Skupina ji vnímá jako jednu z priorit environmentální politiky a dovede rozlišovat v širší škále od zcela vyhovující až po nevyhovující situaci.

Komentář: Výsledky korelují s předcházejícími odpověďmi. Priorita je spojována s energiemi, odpady případně v kombinaci s třetí oblastí.

10. Skanska a.s. se řídí systémem environmentálního managementu dle ČSN EN ISO 14001, má to dle vašeho názoru přínos i v ekonomické oblasti, například při získávání zakázek?

Poznámky a komentáře: Ve škále odpovědí se projevuje širší spektrum. Tato otázka byla předdefinovaná pouze u třech odpovědí typu ANO, NE a nedovedu posoudit. Odpovědi v otázkách 10 a 11 nechávám bez komentáře. Dobře ilustrují odraz nazírání sledované skupiny na reálnou problematiku studovaného tématu.

V následujícím textu jsou samostatné odpovědi na otázku č. 10:

- Zatím ne, ale předpokládám, že se to zlepší (1); Spíše ne, většinu investorů to moc nezajímá (a když, tak pouze pokud to nemusí financovat (1); Bohužel absolutně ne (1); V celkovém vyhodnocení nabídky na to není brán zřetel (1); Lehce příznivou, ale cena, referenční kvalita prací a obchodní vyjednávání vždy rozhoduje (1); ANO při získávání zakázek (1); V minimální míře (1).

11. Pokud byste měli doplnit - aktualizovat environmentální politiku Skanska a.s. co byste doplnili?

V následujícím textu jsou samostatné odpovědi na tuto otázku:

- Zvýraznil bych ekonomickou stránku (1); Environmentální politiku nejen realizovat v praxi, ale učinit ji konkurenční výhodou do budoucna. Je také nutno posílit PR této oblasti (1); Politika je v pořádku, je však někdy složitější se dle ní přesně řídit. Uvítal bych větší podporu směrem ke stavbám (1); Zlepšit servis pro výrobu (1); Hrajeme si na ochranu ovzduší nájmem aut s co nejnižšími emisemi CO₂. To je dobře, protože to je přímo spojený se spotřebou pohonných hmot, ale už to neplatí u nákladních aut. Jedna Tatra při nastartování vypustí tolik CO₂, jako jedna fabie za celý měsíc. Také je tu problém s katalyzátory, které jsou v podobě odpadu zátěží možná větší než CO₂ (jako úsporné žárovky). Také se nikdo nezabývá vlivem NO_x, který tyto

katalyzátory produkují a vzhledem k rozměru těchto molekul se tyto dostávají mnohem hlouběji do plic a není vyloučena jejich rakovinnost. (1); Více do této problematiky zapojit investory staveb (1); Větší snaha o to, aby i naši subdodavatelé se ztotožnili s touto environmentální politikou.(1) Provoz vlastních recyklačních zařízení min. v klíčových oblastech. Vlastní skládkování zeminy u velkých dopravních staveb (1); Zaměřme se na zmenšení obsahu vypouštění CO₂ z prostředků D+M (1); Dodržovat vytyčené cíle environmentální politiky Skanska a.s. (1); Větší snaha o to, aby i naši subdodavatelé se ztotožnili s touto environmentální politikou.(1); Tlak na veřejné zadavatele ať starost o životní prostředí zohlední při výběrových řízeních (1); Aktualizovat environmentální politiku na poměry v ČR, ne automaticky jako ve Švédsku (1).

8. Analýza environmentální politiky Skanska a.s. z hlediska posuzování vlivů záměrů na životní prostředí

Analýza environmentální politiky Skanska je představena v praktické části této práce. Z hlediska systémového přístupu se nabízí pro analýzu Environmentální politiky Skanska a.s. využití Strategic Environment Assessment (SEA). Klíčem k pochopení role, kterou strategické posuzování hraje v posuzování vlivů na proces/politiku, je koncept přístupu odborníků k SEA. Musím v tomto ohledu konstatovat, že se v této diplomové práci soustředím hlavně na informativní a identifikační rozměr prezentace a analýzy environmentální politiky; nemám zkušenosti ani odbornost rozebírat konsekvence, tedy více méně nutné důsledky a dopady environmentální politiky Skanska a.s. v širších souvislostech. Přesto považuji širší výkladový a kvalitativně zaměřený rozbor za velice důležitý.

Jak uvádí LOBOS (2014), úlohou SEA je identifikovat a komunikovat potenciální souvislosti a důsledky pro životní prostředí a informovat o dalším postupu. Toto hledisko zdůrazňuje informativní roli SEA na základě očekávaných změn predikovaných v chování některých socio-environmentálních faktorů, které budou podporovat podněty a rozhodovací pravomoci. Tento úhel pohledu na informační roli SEA však podceňuje úlohu SEA, jež může hrát při formulování procesů a konečných návrhů.

Vpravdě nadčasovou charakteristiku předložil v roce WATHERN et. al (1987), který formuluje environmentální a strategické hodnocení takto:

Hodnocení SEA prokazuje souvislosti nejen v predikci dopadů politiky během její přípravy, ale také v posuzování jejího dopadu po realizaci. Při formulaci politiky je důležité popsat výchozí situaci a identifikovat potenciální dopady, konflikty s ostatními politikami a příslušné monitorovací systémy. Metody dříve používané v projektu EIA, zejména matice a diagramy jsou využitelné jako aplikace i v hodnocení politiky. Po implementaci politiky by mělo následovat hodnocení v legislativním, procesním a věcném přezkoumání. Při posuzování dopadů politiky, změn v životním prostředí a příčinných souvislostí a faktorů zodpovědných za změny, musí být tyto dopady identifikovány a odděleny od vlivu ostatních politik.

Z výše uvedených důvodů a praktickému popisu částí environmentální politiky jsem zvolil matici s kritériálním hodnocením vlivů bodů obsažených v EP , a to na úrovni jednotlivých opatření. Dle ustanovení zákona č.100/2001 Sb. § 3 písm. b) o posuzování vlivů na životní prostředí se koncepcemi rozumí strategie, politiky, plány nebo programy. Přestože se toto ustanovení vztahuje na zpracované nebo zadané koncepce orgánem veřejné správy a následně orgánem veřejné správy schvalované nebo ke schválení předkládané, odvozuji jejich širší aplikovatelnost i na koncepce zpracované privátní sférou. Dále dle § 10a odst. 1 písm. a) zákona o posuzování vlivů na životní prostředí jsou předmětem posuzování vlivů koncepce na životní prostředí (proces SEA) takové koncepce, které stanoví rámec pro budoucí povolení záměrů uvedených v příloze č. 1 zákona o posuzování vlivů na životní prostředí, zpracovávané mimo jiné rovněž v oblasti územního plánování.

Z důvodů hlavního záměru podnikání společnosti Skanska a.s. v pozemní a infrastrukturní výrobě a jeho zcela prokazatelného vlivu na životní prostředí využívám systém hodnocení v následujícím pojetí.

Významnost vlivů je hodnocena podle následující stupnice:

Tabulka č. 4. Tabulka hodnot a významnosti vlivů

Hodnota	Termín	Popis
-2	Významný negativní vliv	Vylučuje schválení EP obsahující takto vyhodnocená opatření. Významný rušivý až likvidační vliv. Vyplyvá ze zadání koncepce, nelze jej eliminovat (resp. eliminace by byla možná jen vypuštěním problémového dílčího opatření).
-1	Mírně negativní vliv	Omezený/mírný/nevýznamný negativní vliv Nevylučuje schválení koncepce. Mírný rušivý vliv na posuzovanou složku životního prostředí. Je možné jej dále snížit navrženými zmírňujícími opatřeními.
0	Nulový vliv	Koncepce, resp. její dílčí úkoly nemají žádný prokazatelný vliv.
+1	Mírně pozitivní vliv	Mírný příznivý vliv na posuzovanou složku životního prostředí.
+2	Významný pozitivní vliv	Významný příznivý vliv na posuzovanou složku životního prostředí.
?	Vliv nelze hodnotit	Díky obecnosti zadání koncepce (nebo jednotlivých úkolů) není možné hodnotit její vlivy.

Zdroj: Plán odpadového hospodářství ČR 2015 - 2024: Vyhodnocení koncepce z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví (ZDRAŽIL, 2014).

Tabulka č. 5. Hodnocení hlavních a dílčích cílů EP Skanska a.s. na vybrané oblasti životního prostředí

Priorita / Cíle Popis bodů EP Skanska z hlediska posuzování vlivů záměrů na životní prostředí											Komentář
	Ovzduší	Klima	Voda	Flóra, fauna a ekosystémy	Krajina	Zdraví a pohodu obyvatel	Půda a horninové prostředí	Odpady	Energie	Environmentální rizika	
Aktivní zajišťování environmentálního řízení dle ISO 14001.	0	0	0	+1	0	+1	?	+1	0	+2	Certifikace dle ISO má významný pozitivní vliv na sledování environmentálních rizik a jejich průběžné vyhodnocování. Dopady udržování certifikace jsou mírně pozitivní, nebo bez vlivu na dané body.

Priorita / Cíle Popis bodů EP Skanska z hlediska posuzování vlivů záměrů na životní prostředí	Ovzduší	Klima	Voda	Flóra, fauna a ekosystémy	Krajina	Zdraví a pohodu obyvatel	Půda a horninové	Odpady	Energie	Environmentální rizika	Komentář
Aktivní hledání cest vedoucích ke snížení negativního dopadu našich projektů, produktů a služeb na životní prostředí v průběhu celého jejich životního cyklu.	?	?	?	0	0	?	0	+2	+1	?	V průběhu projektu posuzování životního cyklu dle metody LCA se jako hlavní dopad projevila možná optimalizace energetických a odpadových procesů. Ostatní vlivy nelze vyhodnotit nebo mají nulový dopad.
Zapojení zaměstnanců, subdodavatelů, partnerů a jiných stran do procesu řízení environmentálních vlivů.	+1	0	0	+1	+1	?	0	+1	+1	+2	Zapojení všech uvedených stran má významný pozitivní vliv na sledování a vyhodnocování environmentálních rizik. Ostatní vlivy jsou mírně pozitivní.
Zajišťování efektivního využívání energie a podílení se na snižování skleníkových plynů spojených s klimatickými změnami.	+2	+2	?	0	0	?	-1	+1	+2	+1	U tohoto bodu převládají významné pozitivní vlivy. Jedná se o obecně uznávaný princip bez ohledu na deklarovaný přístup podniků k ŽP. Vliv prozatím nelze vyhodnotit v oblasti zdraví a pohody obyvatelstva a ve vodním hospodářství (nedostatek dat)
Možnost využití uznávaných prostředků pro kompenzaci námi přímo vyprodukovaných emisí.	-1	-1	0	-1	-1	0	0	0	+1	-1	Neexistence managementu u kompenzačních opatření. Z těchto důvodů vystává riziko absence měření a transparentnosti opatření včetně rizika tzv. greenwashingu. Relevantnost je možná v kompenzaci „špinavé“ energie za „čistou“.
V maximální možné míře využívání obnovitelných zdrojů energie.	+2	+2	+1	?	?	?	0	+1	+2	-1	Tento cíl má významně pozitivní vliv na sledované oblasti. Přesto nelze vyhodnotit jeho dopad na krajinu, zdraví a pohodu obyvatelstva a flóru a faunu. Z hlediska mírně negativního vlivu vychází nesledovaná environmentální rizika.

Priorita / Cíle Popis bodů EP Skanska z hlediska posuzování vlivů záměrů na životní prostředí	Ovzduší	Klima	Voda	Flóra, fauna a	Krajina	Zdraví a pohodu	Půda a horninové	Odpady	Energie	Environmentální	Komentář
Postupné snižování objemu odpadů, opětovné využití materiálu všude tam, kde to bude možné, a recyklaci se přiblížit k nulové produkci odpadů.	+1	+1	+1	+2	+2	+1	+2	+2	+1	+1	Jeden z nejlépe hodnocených vlivů EP do sledovaných oblastí. Snižování odpadů a recyklací zasahuje mírně až významně pozitivně do všech oblastí.
Zajištění zpracování nebo likvidace odpadu způsobem šetrným k životnímu prostředí.	?	?	?	?	?	?	?	-1	+1	-1	Kvůli obecnosti zadání koncepce (nebo jednotlivých úkolů) není možné hodnotit její vlivy. Není jasné, zda se jedná o skládkování dle legislativních požadavků, spalování či jinou likvidaci odpadu šetrnou k životnímu prostředí.
Aktivní vyhledávání a používání materiálů, které jsou lidem i životnímu prostředí neškodné.	?	+1	?	?	0	+1	0	+1	?	+1	Můžeme vyhodnotit mírně pozitivní vliv tohoto bodu, avšak ve stejném počtu lze hodnotit tento bod jako obecný bez možnosti vyhodnotit jeho dopad. Lze dodat, že úkol je propojen na politiku „sustainable procurement“, a strategii 2011 – 2015 v oblasti materiálů.
Snížení dopadu aktivit na flóru a faunu i související ekosystémy	+1	+1	+2	+1	+2	+1	+1	+2	+1	+1	Konkrétní závazek, který silně zavazuje firmu v celém spektru jejich činností. Pozitivní dopad na všechny sledované oblasti. Problematické je její praktické naplňování ve vztahu investor&dodavatel.
Snížení poptávky po využití zdrojů vody a zajištění recyklace odpadních vod.	0	0	+2	+1	?	?	+1	0	0	+1	Jedná se o snížení poptávky po pitné vodě. Zde je environmentální politiku nutné upřesnit. Recyklace odpadních vod je úzce definováno, zde je spíše uvažováno o využití „šedých“ nebo technických vod. Je tedy třeba taktéž upřesnit.
Snížení negativního dopadu naší činnosti na kvalitu vody, krajiny i půdy na minimum.	+1	+1	+2	+1	+2	+1	+1	+2	+1	+1	Retrospekce bodu 10. Obohacená o specifikum „negativní dopad“ a zakončená limitem „minima“. Zde se nabízí spojení a zpřesnění obou bodů. Vliv je pozitivní na všechny sledované oblasti.

Priorita / Cíle Popis bodů EP Skanska z hlediska posuzování vlivů záměrů na životní prostředí	Ovzduší	Klima	Voda	Flóra, fauna a Krajina	Zdraví a pohodu	Půda a horninové	Odpady	Energie	Environmentální	Komentář
Komunikace se širokou veřejností, zainteresovanými stranami a spolupráce s orgány státní správy a ekologickými iniciativami.	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	+1	Zde hodnoceno jako mírně pozitivní vliv. Není zařazeno ve škále +2 z důvodů, že sama komunikace s uvedenými stranami nemusí vézt ke stanovení praktických kroků ke snížení negativních dopadů činností do ŽP.
Pravidelné monitorování a vyhodnocování účinků vlivů vlastní činnosti na životní prostředí	+1	+2	+1	+1	0	+1	0	+1	+2	Monitoring a reporting má rozhodující vliv pro vyhodnocování a stanovování úspěšnosti environmentálního řízení, ať se již jedná o ORA tak post-projektovou analýzu projektů z hlediska jejich reálného dopadu do sledovaných oblastí.
„Odráž“ závazků v EP v ostatních politikách a normách vydaných vedením společnosti.	+1	+2	+1	+1	+1	0	+1	+2	+2	Závazky EP se odráží v celé řadě dílčích i nadřazených politik a strategií společnosti. Například v Etickém kodexu, Green Car Policy, Sustainable procurement. V prohlášeních a deklaracích společnosti je EP zmiňována jako výchozí dokument. Dopad EP do sledovaných oblastí je vyhodnocen dle zkušenosti s uplatňováním dílčích norem a politik.
Provádění politiky v Environmentálním Byznys plánu pro roky 2011-2015.	+1	+2	+2	0	0	0	+2	+2	0	Zelený byznys plán je pracovní materiál úzce propojen s EP. Popsán je v kapitole 8.3. Významně pozitivní dopad má zejména na oblasti klima, odpady, energie a voda.

Zdroj: vlastní zpracování 2014

8.1 Posuzování provozních rizik

Model Operational Risk Assessment (dále jen ORA) je přednostně motivován a směřován k úspěšnému rozvoji obchodních aktivit a posilování postavení skupiny Skanska na národní a nadnárodní úrovni, zároveň však požaduje komplexní posuzování pozitiv a negativ obchodního případu a objektivní zhodnocení jeho budoucího efektu. Jeho smyslem je identifikace přítomnosti a vlivu určitých rizik a mobilizování vlastních schopností a vůle působení rizik předcházet, zjištěná rizika přejímat a zvládat. Možným výstupem ORA je také rozhodnutí včas odmítnout účast na určitém projektu pro jeho zjevně nepřijatelnou rizikovost, neuzavírat o něm jakékoliv závazky a tak předcházet škodám na majetku a pověsti skupiny Skanska. Životní cyklus stavebního projektu zahrnuje trvalý a průběžný proces řízení rizik a příležitostí od identifikace projektu až po jeho finální dokončení. Řízení provozních rizik u stavebního projektu je rozděleno do pěti základních fází:

Tabulka č. 6. Základní fáze řízení stavebního projektu

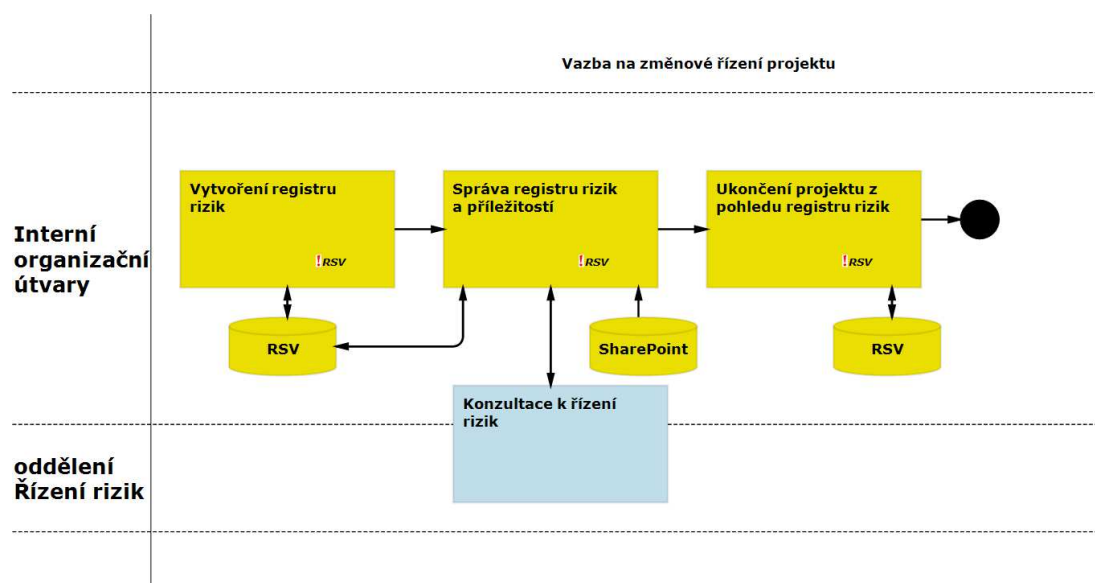
Dle procesu	Dle průchodu zakázky firmou
A. Fáze výběru projektu	} Část nabídková
B. Nabídková fáze	
C. Zahájení (Start-Up)	
D. Fáze realizace	} Část realizační
E. Ukončení projektu	

Zdroj: Vlastní zpracování

Pro každou fázi projektu jsou specifické cíle v oblasti risk managementu. Tyto cíle jsou podpořeny principy a postupy risk managementu, které představují pevně zavedenou praxi ve Skanska. Každá obchodní jednotka je povinna zavést a dodržovat tyto principy a postupy v rámci svého systému řízení.

V rámci procesu ORA přechází podání nabídky ke schvalování, které probíhá na příslušné rozhodovací úrovni, dle stanovené rozhodovací pravomoci projektu. Podkladem je standardizovaný formulář ORA, který je zároveň nástrojem / vodítkem pro identifikaci klíčových rizik a příležitostí projektu.

Obrázek č. 12. Procesní mapa posuzování provozních rizik

Zdroj: Skanska Procesní systém: Náš Způsob Práce²⁹

Odpovědný zaměstnanec za správu rizik a příležitostí daného projektu může konzultovat vývoj rizik a příležitostí s oddělením řízení rizik v jakékoliv fázi procesního řízení a posuzování rizik. Rizika a příležitosti identifikované ve fázi ORA jsou vstupními hodnotami Registru rizik. Během realizace dochází minimálně 1x měsíčně k aktualizaci skutečných rizik a příležitostí. Data v systému upravuje odpovědný člen projektového týmu. Skutečná rizika a příležitosti jsou pro účely Registru rizik porovnávána s rizikovou přírážkou, která byla vytvořena při podání nabídky (uzavření smlouvy). Pro účely reportu stavu projektu - RSP jsou skutečná rizika a příležitosti porovnávána s aktuální rizikovou přírážkou ve výrobní kalkulaci projektu. Identifikovaná rizika a příležitosti uvedené v Registru rizik jsou projednávána na vytykáčím řízení projektu. Na vytykáčím řízení projektu je rozhodnuto, v jaké výši budou rizika a příležitosti promítnuty do výrobní kalkulace. Registr rizik slouží jako podklad pro rozhodování managementu, jakým způsobem budou rizika a příležitosti zohledněny ve výrobní kalkulaci.

Specialista/technik ochrany životního prostředí, určený k hodnocení environmentálních rizik v procesu ORA, je informován předkladatelem projektu o novém záměru s požadavkem na zpracování hodnocení. Ve fázi hodnocení spolupracuje s příslušným předkladatelem projektu a na základě předaných podkladů

²⁹ NZP – Náš Způsob Práce je systém procesního mapování ve společnosti Skanska a.s.

environmentální rizika vyhodnotí a doplní svá zjištění do dokumentu ORA – shrnutí provozních rizik, včetně návrhů opatření k snížení rizika.

V rámci procesu ORA jsou hodnocena environmentální rizika projektů. Toto hodnocení vychází ze základních podkladových materiálů k předmětnému projektu.

Těmito materiály jsou především:

- zadávací dokumentace nabídky;
- hodnocení vlivů stavby na životní prostředí – EIA (pokud bylo zpracováno);
- veřejné informační zdroje;
- místní šetření - rekognoskace lokality.

Základními hledisky, která jsou prověřována, jsou:

- vliv stavby na chráněná území;
- vliv stavby na biotu;
- vliv stavby vodní poměry.

Z tohoto důvodu je dokumentace EIA základním dokumentem při hodnocení, dále jsou využity veřejné informační zdroje. V případě zjištění významného kontaktu stavby s chráněnými lokalitami nebo druhy (např. i v rámci soustavy Natura 2000) je doplňkově zpracováno rozšířené hodnocení tohoto záměru, toto hodnocení zpracovatel přiloží k dokumentaci ORA.

Praktický dopad ORA v návaznosti na případovou studii hodnotím v kapitole 9.3 Posuzování ORA – Plavební stupeň Přelouč II.

Rozsah rozšířeného hodnocení ORA z hlediska dopadů do ŽP je součástí této diplomové práce pod označením příloha č. 4.

8.2 Environmentální Strategie a Green Business Plan Skanska

Systematičtější přístup podniků k environmentální politice a obecně k principům udržitelného rozvoje je patrný od počátku 90. let. V roce 1992 je položen základ WBCSD. Její neformální zakladatel Stephan Schmidheiny ve své knize „Změna kurzu: Globální pohled na byznys rozvoj a životní prostředí“ (1993) zmiňuje jako jeden z prvních význam strategického plánování: Zástupci podniků a investoři si musí být stále více vědomi rizik souvisejících s dopadem na životní prostředí a dopadem jejich investičních rozhodnutí. Mají zodpovědnost a především povinnost plánovat byznys dle principů dobré praxe a s náležitou péčí. Tato

odpovědnost zaujímá aktivní roli v dohledu nad celou společností, postupně přechází z relativně pasivního přístupu k aktivnímu vlivu na řízení a firemní strategie. Firemní management, nyní věnuje zvláštní pozornost oblasti poskytování pravidelných informací o podnikové strategii a vývoji. Pokud se podaří koncept udržitelného rozvoje přesvědčivě přenést do soukromých institucí, mohl by pozitivní kumulativní účinek být obrovský. Jeho slova potvrzuje nejen účast více než 175 mezinárodních – globálních společností v organizaci WBCSD, jejich environmentální strategie a politiky ovlivňující celé odvětví, ale i přístup národních států, které podporují plánování a stojí v čele strategických akčních programů.³⁰

Také v prvních dokumentech věnujících se environmentální politice a v environmentální politice samotné ve společnosti Skanska byla zakomponována výzva k sestavení „akčních plánů“, které cíle EP budou konkrétně naplňovat. Těmito „akčními plány“ pro naplňování cílů stanovených v EP jsou environmentální strategie a plány, které podnik sestavuje dle svých aktuálních podnikatelských plánů a úkolů. Jednou z prvních ucelených environmentálních strategií, která se celkově implementovala v České republice, byla Environmentální strategie 2008 – 2010. Tuto strategii připravila expertní skupina Environmental Performance Network (EPN), složená se zástupců environmentálních expertů a sustainable manažerů všech obchodních jednotek globální Skanska včetně ČR (autor diplomové práce se jednání této skupiny pravidelně účastní a byl také spolupracujícím členem na přípravě této strategie).

Strategie se zaměřila na čtyři klíčové oblasti, které byly určeny jako prioritní a přínosné pro podnikatelské zaměření Skanska v letech 2008 – 2010. Volba těchto čtyř klíčových oblastí byla založena na následujících úvahách:

- Pokud se posílí kompetence a zajistí vhodná kvalifikace pro manažery zodpovědné za liniové a environmentální řízení, bude Skanska schopna ošetřit další klíčové oblasti. Vzdělávání a posílení kompetencí je primárně označeno za strategický cíl, aby tak bylo zřejmé, že vyškolení zaměstnanců a subdodavatelů má v otázkách ochrany životního prostředí prioritní význam. Cílová hodnota je 100% proškolených zaměstnanců do konce roku 2010. Klíčový indikátor – KPI³¹ je procento vyškolených zaměstnanců.

---

³⁰ EU Akční programy pro Sustainable Development apod.

³¹ KPI – Key Performance Indicators neboli klíčové indikátory

- Za další oblast strategického zájmu byla označena otázka Energie a ochrany klimatu. V rámci tzv. „Green Construction Initiative“ (GCI) iniciativy pro zajišťování výstavby šetrné k životnímu prostředí se Skanska soustředí zejména na otázky související s uhlíkovou stopou, tedy tzv. Carbon Footprint. V této kapitole byla například definována „Green Car Policy“ jako nadstavba environmentální politiky. V této politice „zelených vozidel“ byly stanoveny limity pro emise CO₂ pro vozy používané pro pracovní účely. Zaměření na úspory a hospodaření s energiemi bylo určeno klíčovým indikátorem jako % kancelářských prostor společnosti Skanska, které se řídí programem pro energetickou úspornost do konce roku 2010.
- Strategický přístup v materiálovém a odpadové hospodářství je ve stavebním průmyslu silně akcentované téma a v environmentální strategii měl plán vést k lepšímu využití zdrojů a ve výsledku ke snížení objemu odpadů ukládaných na skládky včetně snížení nákladů. V oblasti využívání a nakládání se stavebními materiály je nezbytné určení takových skupin materiálů, kterým by se měla dávat přednost, aby se předešlo škodám na lidském zdraví i negativnímu dopadu na životní prostředí.
- Za poslední klíčovou oblast, které se ve stavebním průmyslu nevěnovala přílišná pozornost, je ve Skanska vyhodnocována otázka biodiverzity se zaměřením na flóru, faunu a ekosystémy. Zde je na místě zmínit, že ověřování původu přírodních materiálů je v posledních dvaceti letech velmi aktuální téma, zejména související s těžbou tropických pralesů a nelegální exploatací mnoha území na všech kontinentech.

Rozvinutá environmentální strategie přesahující zákonné povinnosti může, při dobré komunikaci s veřejností, výrazně zlepšit povědomí o podnikání společnosti. Ohleduplný přístup vůči přírodě může navíc přinést významné finanční úspory a přispět k dlouhodobé udržitelnosti společnosti na trhu (BPS, 2012).

Výše uvedený text vhodně ilustruje vývoj environmentální politiky od „čistého“ zaměření na řešení problematiky ochrany životního prostředí směrem k podnikatelskému vnímání ochrany životního prostředí jako „obchodní příležitosti“. V tomto ohledu se další období po naplnění cílů Environmentální Strategie 2008 – 2010 zaměřilo právě na identifikaci obchodní a úsporné environmentální strategie a dalo vzniknout tzv. Green Business Plánu 2011 – 2015.

Pro lepší přehlednost této „zelené obchodní strategie“ jsem zvolil tabulku ilustrující zaměření a vazbu na Environmentální politiku společnosti

Tabulka č. 7. Green Business Plan – vybrané strategické ukazatele

Green strategické ukazatele 2011 – 2015	Vazba na EP
Posílení pozitivního vnímání značky Průzkum značky Skanska je zaměřen na klienty, veřejnou správu, veřejnost, talenty (potenciální zaměstnance) a na naše zaměstnance s tím, jak je Skanska vnímána ve vztahu ke strategickým tématům včetně "zelených".	Deklarace závazku / Úvodní prohlášení.
Green Leadership – Green kompetence Zvyšování znalostí a sebedůvěry mezi TOP manažery. Posilování kompetence v oblasti environmentu. Tato oblast je provázána s personální skupinou.	Deklarace závazku / Úvodní prohlášení ve vazbě na management.
Energie - redukce spotřeby primární energie Naše využívání energie je o 25% účinnější než místní požadavky. Segment budov – očekávaná spotřeba energie budovy v užívání. Segment infrastruktury – spotřeba během procesu výstavby.	Efektivní využívání energie.
Carbon – PCF (Předběžná uhlíková stopa) Ukazatel, kterým se měří a zlepšuje stavební proces a konečný produkt. PCF je definována jako kalkulované množství uhlíku obsaženého v projektu při jeho návrhu nebo při jeho realizaci.	Snižování emisí skleníkových plynů.
Materiály&Odpady 2011, méně než 10% stavebního odpadu ukládaného na skládkách; 2012, méně než 8%; 2013, méně než 6%; 2014, méně než 4%; 2015, méně než 2%	Snižování objemu odpadů a opětovné využití materiálů.
Vodní hospodářství Sledujeme projekty s lepší nežli 25% účinností využívání vody. Omezujeme spotřebu pitné vody v celém stavebním procesu. Optimalizujeme využívání vody.	Snížení poptávky po využití zdrojů vody.

Zdroj: Skanska, vlastní zpracování

Mimo výše uvedených ukazatelů se sledují, reportují a rozpracovávají ve vztahu k environmentální politice společnosti další ukazatele a věcná fakta.

Jedná se o zejména o:

- reportování komplexní uhlíkové stopy společnosti dle GHG³² protokolu;
- počet zaměstnáváných EcoDesign odborníků na environmentální hodnocení typu LEED, BREEAM a CEEQUAL;
- ISO 14001 – počet vydaných platných certifikátů;
- ISO 14001 – významné neshody;
- významné environmentální havárie nehody;
- Green Car Policy (počet aut ve vozovém parku s určeným limitem CO2).

³² Greenhouse Gas Protocol viz. www.ghgprotocol.org

8.3 Color Palette – nástroj k hodnocení vlivů do životního prostředí

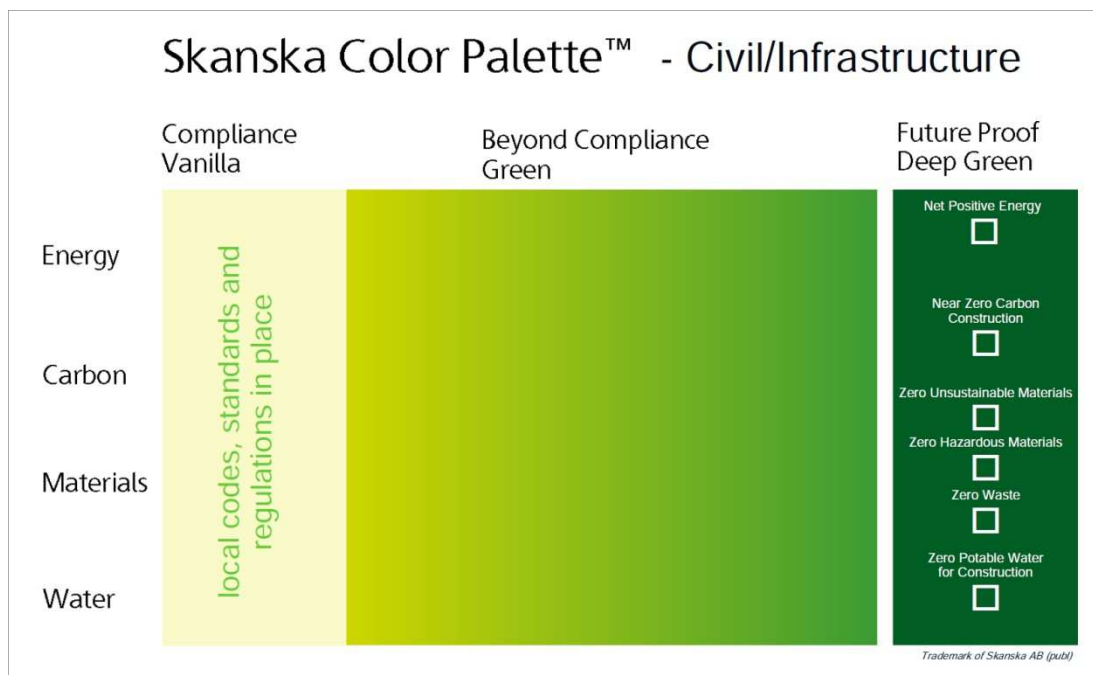
Skanska Color Palette™, je strategický a komunikační nástroj určený pro naplňování cílů environmentální politiky a pro Green Business. Na základě CP zařazujeme své projekty do 3. kategorií:

"**vanilková**" proces výstavby a výroba produktů je v souladu s právními předpisy, nařízeními, zákony a normami.

"**zelená**" proces výstavby nebo výroba produktů je nad rámec dodržování legislativních požadavků avšak nedosahuje našeho cíle v podobě téměř nulového dopadu na životní prostředí během výroby a konstrukce.

"**tmavě zelená**" proces výstavby nebo výroba produktů má blízko k nulovému dopadu na životní prostředí. V kategorii "tmavě zelená" je definováno šest nul, které se týkají prioritních příležitostí ve snížení dopadu našich projektů. Jedná se o oblasti v nakládání s energiemi, odpady, emisemi uhlíku, nebezpečnými chemickými látkami, materiály a vodami.

Obrázek č. 13. Color Palette – silniční infrastruktura

Zdroj: Skanska

9. Problematika projektu Plavební stupeň Přelouč II.

Motto:
QUOD CIBUS EST ALIIS, ALIIS EST ATRUM VENENUM
„Co jednomu prospívá, druhému škodí“

Projekt, jehož historii a vývoj představuji v této kapitole v podobě případové studie, ilustruje postoj společnosti Skanska a.s. z hlediska posuzování vlivů na životní prostředí. Účelem této případové studie není mapování „kauzy“ splavnění řeky Labe do Pardubic včetně Plavebního stupně Přelouč II, ačkoliv zde podávám vybraná data a fakta k projektu. Rozsah dokumentace, která se vztahuje zejména ke splavnění Labe, ale i k Plavebním stupňům Přelouč II., je natolik rozsáhlý a mnohvrstevný, že by překročil významně možnosti a objem této diplomové práce. V tomto ohledu dokládám bodový výpis dohledaného průběhu schvalování ve věci územního rozhodnutí, výjimky k zásahu do biotopů organismů, výjimky z významných krajinných prvků a vývoj v EIA v příslušné kapitole č. 9.3.

Případová studie má za cíl představit rozhodování ve společnosti Skanska ve vztahu k rizikům dopadů projektu do životního prostředí, popisuje proces hodnocení projektu a souvislosti korporátní³³ komunikace v posuzování ORA. Ve studii představuji vybraná témata a procesní kroky učiněné v návaznosti na projekt, jak ze strany mateřské společnosti Skanska AB, tak i místní Skanska a.s.

9.1 Lodní doprava po Labi a Plavební stupeň Přelouč II

Projekt Plavebních stupňů Přelouč II je součástí uvažovaného širšího projektu splavnění Labe do Pardubic. V rámci tohoto komplexního projektu má být labská vodní cesta prodloužena o 24 km až do nového nákladního přístavu v Pardubicích. Labská vodní cesta je v celé délce až do Pardubic zařazena do transevropské dopravní sítě TEN-T a představuje v celkové délce 246 km od státní hranice ČR/SRN až do Pardubic nedílnou součástí IV. transevropského multimodálního dopravního koridoru (ŘVC, 2007).

Splavnění Labe do Pardubic připravuje Ministerstvo dopravy na základě usnesení vlády ze dne 11. prosince 1996 č. 635 k financování programu podpory rozvoje vodní dopravy v České republice do roku 2005 jako jeden ze strategických projektů rozvoje vodních

---

³³ Korporátní – v soukromé sféře využívané označení například v souvislosti s komunikací, či vnitropodnikovými pravidly. Akademický slovník cizích slov jej vysvětluje jako sdružení, svaz, spolek osob spojených společnými zájmy nebo úkoly či jako obchodní organizaci podobnou akciové společnosti.

cest. Plavební stupeň Přelouč má za cíl vyřešit poslední nesplavné 2 km vodní cesty pod stávajícím jezem Přelouč a umožnit, aby lodě překonaly spád 7 m jezu Přelouč. Tento nesplavný úsek bude obcházet plavební kanál délky 3 km s novou plavební komorou. Docílí se tak prodloužení vodní cesty o 25 km, neboť zbývající úsek do Pardubic je pro plavbu již upraven. Žádný nový jez stabilizující hladinu tak není potřebný (MINISTERSTVO DOPRAVY, 2012).

Projekt byl několikrát pozastaven zejména z environmentálních důvodů, které uvádím v následujících kapitolách. Jeho realizace se zatím odhaduje na neurčito. Nerealizaci projektu a jeho zjevnou ekonomickou neefektivitu popisuje v informaci z kontrolní akce č. 08/19 Nejvyšší kontrolní úřad (VĚSTNÍK NKÚ, 2008) takto: na projektu *Stupeň Přelouč II*, která je součástí souboru akcí *Splavnění Labe do Pardubic*, měly podle aktualizovaného investičního záměru z roku 2006 proběhnout stavební práce v letech 2006 až 2010. Doklady, ze kterých by bylo možno ověřit správnost údajů o nákladech a výnosech použitých při hodnocení společensko-ekonomické efektivity tohoto projektu, Ředitelství vodních cest ČR (ŘVC) nedoložilo. ŘVC i přesto, že nemělo potřebná rozhodnutí a povolení, uzavřelo smlouvu s dodavatelem stavby. Dodavatel z důvodů vzniklých na straně ŘVC do doby ukončení kontroly stavební práce nezahájil. ŘVC nepředložilo žádné doklady, kterými by prokázalo, jak tento stav upravilo ve smluvním vztahu s dodavatelem.³⁴

9.2 Specifika stavebního průmyslu a EIA

Proces EIA je pokládán za potenciální nástroj pro udržitelný rozvoj. V roce 1969 podle NEPA³⁵ bylo stanoveno, že jeho cílem je podpořit úsilí zabránit nebo eliminovat škody na životním prostředí a biosféry. Odstavec č. 102 NEPA požadoval, aby federální úřady USA sjednotily systematický, interdisciplinární přístup, který zajistí, aby v rozhodovacím procesu byly současně nekvantifikované hodnoty životního prostředí souběžně uváženy s hodnotami ekonomickými a technickými. Paradigma bylo hodnoceno jako "jedno z hlavních politických inovací 20. století" (ŘÍHA, 2007).

Investiční výstavba se v zásadě řídí zákonem č. 183/2006 Sb., o územním plánování a stavebním řádu (stavební zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Stavební zákon v zásadě rozlišuje:

---

³⁴ K tomuto příkládám výpis ze smlouvy mezi ŘVC a Skanska DS a.s., kde jsou tyto body zahrnuty do článku upravující přerušení projektu z důvodů vyšší moci.

³⁵ NEPA - National Environmental Policy Act

- územní řízení, v rámci kterého je příslušným stavebním úřadem vydáváno územní rozhodnutí, popřípadě územní souhlas;
- stavební řízení, v rámci kterého je příslušným stavebním úřadem vydáváno stavební povolení, popřípadě veřejnoprávní smlouva o provedení stavby.

Cílem územního plánování je podle stavebního zákona vytvářet předpoklady pro výstavbu a pro udržitelný rozvoj území, který spočívá ve vyváženém vztahu podmínek pro příznivé životní prostředí, pro hospodářský rozvoj a pro soudržnost společenství obyvatel území a který uspokojuje potřeby současné generace, aniž by ohrožoval podmínky života generací budoucích (MŽP, 2011).

Realizace staveb a souborů staveb má z hlediska územního i časového rozměru významný vliv na kvalitu ŽP. Zásadně jde o celospolečensky závažný problém, kde nevrátlost faktoru času při realizaci investic s dlouhodobou životností rozhoduje o kvalitě prostředí příštích generací.

Tato skutečnost je obecně uznávána a upozorňuje na ni řada významných odborníků pro otázky ŽP. Aplikovat proces EIA ve smyslu soustavného zkoumání důsledků navrhovaného projektu na své okolí předpokládá posoudit potenciální vlivy budoucí stavby v kladném i záporném smyslu (ŘÍHA 1995).

Z členění staveb pro potřeby územního plánování jsem vybral oblast týkající se Staveb pro dopravu, rozvod energií a vodní hospodářství. Tento bod se přímo vztahuje k případové studii, kterou uvádím v kapitole 9. Z tohoto důvodu pokračuji příkladem v uvedení rozboru příznivých a nepříznivých vlivů v následující tabulce.

Tabulka č. 8. Posouzení potenciálního vlivu vodohospodářských staveb na ŽP

Vlivy	Příznivé	Nepříznivé
1. Inženýrské a biofyzikální	Zlepšení vodního režimu půd (odstranění močálů). Úprava mikroreliefu a morfologie krajiny. Úprava mikroklimatu (možnost řízení odtoku, ochrana území před zaplavováním). Akumulace vody v nádržích, možnost jejího víceúčelového využití. Možnost plavby. Možnost využití a likvidace odpadních vod. Obohacení zásob podzemní vody.	Zábor půdy pro výstavbu nádrží, objektů a otevřené sítě kanálů. Narušení vodních ekosystémů a přirozeného reprodukčního procesu (rybářství). Teplotní stratifikace vody v nádržích. Změna vlastností vody v toku pod nádržemi (v prostoru, čase a kvalitě). Břehová abraze u nádrží. Nebezpečí nadměrného snížení (zvýšení) hladiny podzemní vody. Nebezpečí zasolení půd. Odlesnění území a změna vodního režimu. Nebezpečí zintenzivnění vodní a větrné eroze. Ztráta organické hmoty u odvodněných močálů a rašelin. Zvýšení ztráty vody výparem.

		Místní zemětřesení vlivem akumulace vody v nádržích. Sedání povrchu odvodněného území. Nebezpečí znečištění vodních zdrojů zpětným odtokem ze závlah.
2. Ekonomické, sociální a kulturní	Zkulturnění území. Zvýšení produktivity území v primárním (zemědělství), sekundárním (průmysl) i terciárním (služby, obchod) sektoru. Zvýšení sociální a kulturní úrovně obyvatelstva. Rozvoj a zesílení procesu urbanizace. Zvýšení atraktivity území pro turistický ruch a vodní sporty.	Přesídlení obyvatelstva. Vysídlení zátopového území. Ztráta biodiverzity. Nutnost ochrany kulturních památek v zátopových územích (popřípadě jejich ztráta). Snížení bohatství a rozmanitosti rostlinné a živočišné složky ekosystémů a snížení jejich stability.
3. Zdravotní	Vyplyvají ze zvýšené zemědělské produkce a tím ze zlepšení výživy. Snížení výskytu nebo odstranění některých nemocí (odvodnění) Omezení výskytu epidemií šířených vodou. Možnost rekreace v kanálech a nádržích.	Vznik a šíření nových nemocí akumulací a distribucí vody při záplavách. Šíření škodlivin sítí odvodňovacích kanálů. Možnost infekce (epidemie) při závlaze odpadními vodami.
4. Politické	Zvýšení soběstačnosti ve výživě a tím omezení závislosti na jiných státech. Omezení pracovní emigrace, ustálení obyvatelstva. Odstranění obavy před katastrofami vlivem záplav.	Nadměrná koncentrace a tlak (spádovost) obyvatelstva na území s druhotnými (environmentálně negativními) vlivy (doprava, hluk, znečištění ovzduší, odpady).
5. Estetické	Úprava povrchu území podle zásad architektonické tvorby. Vznik vodních ploch v krajině a tím zvýšení kontrastu a živosti scenérie.	Architektonicky nevhodně umístěné objekty do krajiny. Ztráta rozmanitosti a vznik monotónní scenerie (přímkové úpravy vodních toků, monokultury).

Zdroj: (ŘÍHA, 1995) upraveno

Stavby pro vodní hospodářství jsou silně diferencované. Umístění staveb pro vodní hospodářství, jako jsou vodárenské a jiné vodní nádrže, plavební stupně, vodojemy, stavby a zařízení pro jímání pramenů, vodovody, úpravny vod, čerpací stanice, hydromeliorační stavby apod. musí být v souladu s požadavky na řešení velkých územních celků.

9.3 EIA - historické souvislosti projektu

Projekt Plavebních stupňů Přelouč II je součástí uvažovaného širšího projektu splavnění Labe do Pardubic. Projekt Nový plavební stupeň Přelouč byl připravován od roku 1994 a v roce 2000 byl zakončen proces EIA závěrem dokumentace, které v závěru uvádí souhlasné stanovisko³⁶. Dokumentace týkající se hodnocení vlivů podle §11 zákona č. 244/1992 Sb. o posuzování vlivů na životní prostředí pod názvem: Nový plavební stupeň Přelouč za účelem stavby splavnění (propojení splavnosti) Labe v úseku Chvaletice – Pardubice v parametrech mezinárodně dohodnutých pro vnitrozemskou vodní cestu mezinárodního významu kategorie E s označením E20, a byla zpracována Ing. Pavlem Cetlem s kolektivem

³⁶ Stanovisko o hodnocení vlivů podle §11 zákona č. 244/1992 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí č.j. NM700/2234/2741/OPVŽP/00 e.o.

spolupracovníků v prosinci 1999.

Závěry dokumentace:

„Realizací záměru nedojde k úplnému zničení ojedinělého biotopu zvláště chráněného druhu rostliny či živočicha, při dodržení navržených technických a kompenzačních opatření je možné omezit nepříznivé dopady stavby na přírodní prostředí. Při výběru variant doporučuje preferovat variantu minimalizující škody na přírodním prostředí i za cenu relativně vyšších nároků na zábor orné půdy. Stavba a provoz je zásadně možný.“

Dokumentace byla zveřejněna v příslušných obcích v období mezi 19. lednem a 21. únorem 2000. Zpracovatelem posudku byl Ing. Vladimír Chouc, CSc. s kolektivem spolupracovníků.

Závěry posudku:

„Zpracovatel posudku doporučuje se stavbou souhlasit za předpokladu respektování podmínek stanovených v posudku s tím, že se k realizaci doporučuje varianta I. zachovávající dosavadní jez s vodní elektrárnou v Přelouči. Doporučuje se vydat souhlasné stanovisko.“

Veřejné projednání posudku stavby „Nový plavební stupeň Přelouč“ podle § 10 zákona č. 244/1992 Sb. se konalo dne 4.9.2000 v sále Občanské záložny v Přelouči. Vlivy stavby byly projednány ze všech podstatných hledisek.

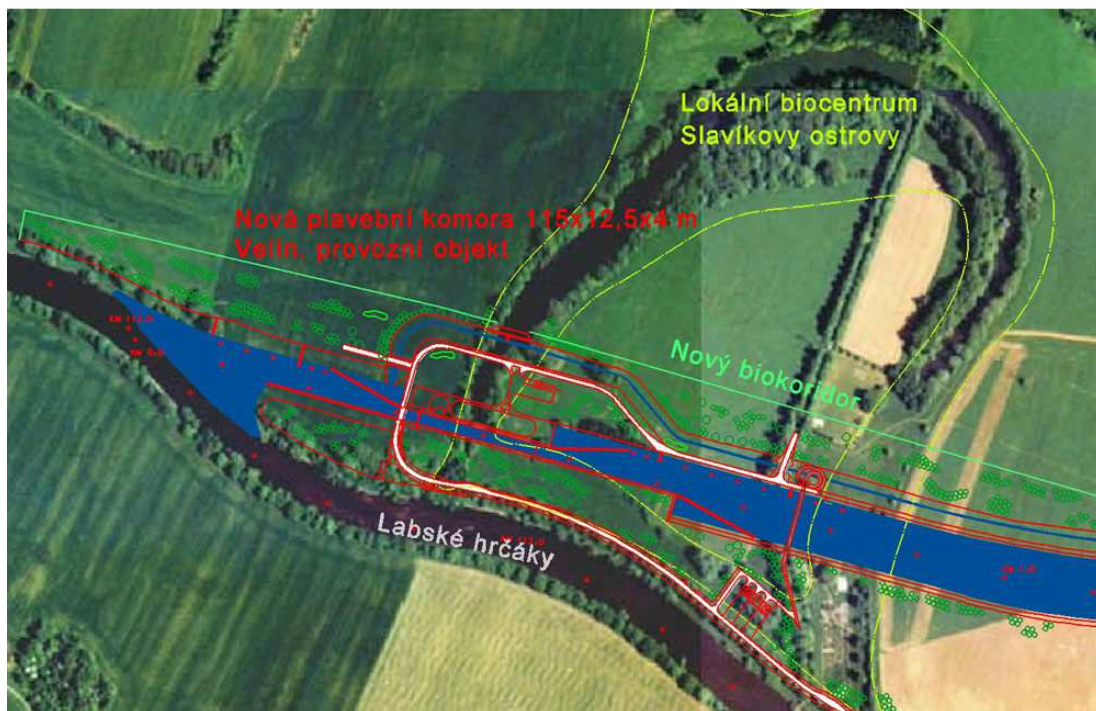
Závěry – Stanovisko

„Na základě dokumentace o hodnocení vlivů na životní prostředí, vyjádření příslušných obcí, dotčených orgánů státní správy a veřejnosti, doplňujících informací, zpracovaného posudku a výsledků jeho veřejného projednání vydává Ministerstvo životního prostředí Souhlasné stanovisko k záměru „Nový plavební stupeň Přelouč“

Posledním dohledaným dokumentem, vztahujícím se k problematice záměru Plavební stupeň Přelouč II, je Veřejná vyhláška oznámení o podaném odvolání proti územnímu rozhodnutí pro plavební kanál u Přelouče pod č.j MUPC 14535/2014 Městského úřadu Přelouč, odboru stavebního, vodoprávního a dopravy shrnující odvolání Přátel Slavíkových ostrovů, Děti Země – Klubu za udržitelnou dopravu a

Šum Přelouče ze dne **15.9.2014**. O odvolání rozhodne krajský úřad v Pardubicích a lze ho očekávat začátkem roku **2015**.

Obrázek č. 14. Lokalita Plavebního stupně Přelouč II.

Zdroj: Ředitelství vodních cest České republiky

Stěžejní nesoulad v projektu Plavební stupeň Přelouč II spatřuje autor této práce v porovnávání pouze dvou variant výstavby v procesu EIA, které se věnovaly jen prostupu skrze Slavíkovy ostrovy. Nulová varianta a její dopad nebyla řádně vyhodnocena. V procesu EIA nebyly hodnoceny říční varianty splavnosti Labe, levobřežní varianta splavnění Labe, varianta zakončení říční dopravy přístavem Kolín nebo Chvaletice. V původním záměru ŘVC byly jako cílové přístavy na místo Pardubic předpokládány Chvaletice nebo Kolín. Podmínkou pro realizaci většího rozsahu kontejnerové přepravy v těchto přístavech bylo vybudování terminálu s potřebným vybavením a infrastrukturou. S náklady na vybudování terminálu v přístavu Pardubice, popř. Chvaletice nebo Kolín, nebylo v hodnoceních počítáno.

Jak je uvedeno v předchozím textu varianta splavnění Labe skrze Labské Hřčáky nebyla posouzena. Z důvodů „cennosti“ Labských Hřčáků se od počátku nerealizovala a tedy levobřežní varianta nebyla brána v potaz. Hřčáky ovšem nejsou přírodního původu. Za svůj vznik vděčí těžbě písku v labském dně, při kterém se

postupem těžby narazilo na opukové podloží. Po dotěžení lokality tak vzniklo bystřinné proudění, které je oceňováno jako jediné na toku Labe v České republice.

Jak uvádí ŘÍHA (2007), požadavek na variantní řešení tvoří klíčový problém procesu EIA. Je třeba zdůraznit, že řešení každého záměru v různých variantách tvoří základní a prapůvodní stavební kámen procesu EIA – jeho popření znamená negovat podstatu přístupu EIA. Nedodržování zásad variantního řešení v průběhu celého postupu řešení je jedním z důvodů selhání v neprospěch udržitelného rozvoje!

9.3.1 Průběh schvalování Plavební stupeň Přelouč II.

V této části předkládá autor práce dohledaný a diskutovaný chronologicky řazený průběh sporů o územní rozhodnutí, výjimek k zásahu do biotopů organismů, výjimek z významných krajinných prvků a vývoj v EIA. Přehled nezahrnuje veškeré dílčí doklady z důvodů nedostatku podkladů a možností této práce. Přehled má za cíl ilustrovat vývoj v kauze Přelouč, neklade si za cíl interpretaci uvedeného. Situace se i po 14 letech sporů může zásadně změnit po přijetí novely EIA zákona v roce 2015, která může otevřít prostor pro soudní přezkum i dřívějších stanovisek z EIA procesu. Tento předpoklad je třeba vzít v potaz pro další postup v případné realizaci záměru Přelouč II.

19.09.2000	MŽP vydalo kladné stanovisko EIA a doporučilo variantu, která kromě Slavíkových ostrovů zasahovala i do Lohenického ramene.
19.09.2000	Ředitelství vodních cest (ŘVC) zažádalo o vydání územního rozhodnutí.
28.11.2000	Městský úřad Přelouč vydal územní rozhodnutí pro Plavební stupeň Přelouč II.
27.12.2000	Svoboda zvířat podalo odvolání proti územnímu rozhodnutí, které doplňuje vyjádřením entomologa.
26.02.2001	Schvaluje vláda ČR změnu územního plánu VÚC velkého územního celku hradecko-pardubické sídelní aglomerace, jíž mimo jiné dalo do souladu územní plán velkého územního celku hradecko-pardubické sídelní aglomerace s územním plánem obcí Přelouč a Břehy (m.j. zakreslila plavební stupeň Přelouč II včetně plavebního kanálu a označila jej a D-O-L za veřejně prospěšné stavby). Na tuto změnu vydalo MŽP kladné stanovisko EIA, přestože v procesu EIA dle § 14 z. 244/1992 Sb. nikdy nebyly hodnoceny dopady D-O-L ani plavebního stupně Přelouč.
15.05.2001	Okresní úřad Pardubice, referát regionálního rozvoje zrušilo územní rozhodnutí na plavební stupeň Přelouč.
02.08.2001	ŘVC požádalo okresní úřad o vydání výjimek ze zákazů týkajících se ohrožených druhů živočichů a o vydání souhlasu k zásahu do krajinného rázu a souhlasného závazného stanoviska k zásahům do významných krajinných prvků.

- 02.08.2001 ŘVC požádalo Ministerstvo životního prostředí o vydání výjimek ze zákazů týkajících se některých kriticky a silně ohrožených druhů vyskytujících se na stavbu dotčeném území.
- 27.08.2001 SZ podala na MŽP první část svých připomínek k vydání výjimek druhové ochrany.
- 30.10.2001 Okresní úřad Pardubice nevydal souhlas k zásahu do krajinného rázu a souhlasné závazné stanovisko k zásahu do významných krajinných prvků.
- 09.12.2001 SZ podala odvolání proti udělení souhlasu k zásahu do krajinného rázu a odvolání proti udělení souhlasného závazného stanoviska k zásahu do významných krajinných prvků.
- 2001 Vydání biologického hodnocení k stavbě N. p. s. Přelouč, na základě žádosti ŘVC.
- 2001 Okresní úřad vydává rozhodnutí, jímž nepovoluje výjimku z ochrany ohrožených druhů pro N. plavební stupeň Přelouč, a vydává stanovisko k stavbě Vodní elektrárna Nová Přelouč.
- 05.02.2002 Zastavení územního řízení pro N. p. s. Přelouč rozhodnutím č.j. ST 1184/2000/Zd.
- 18.02.2002 MŽP vydalo rozhodnutí, jímž neudělilo výjimku k zásahu do biotopů 25 silně a kriticky ohrožených druhů živočichů a 1 silně ohroženého druhu rostliny
- 19.03.2002 ŘVC podalo rozklad proti rozhodnutí MŽP.
- 15.04.2002 Krajský úřad Pardubického kraje zrušil souhlasné stanovisko okresního úřadu Pardubice k zásahu do krajinného rázu a do významných krajinných prvků.
- 23.05.2002 ŘVC rozšířilo svou žádost o udělení výjimky z druhové ochrany o další druhy živočichů v původní žádosti neuvedené.
- 14.06.2002 Rozkladová komise MŽP o rozkladu ŘVC. Komise doporučila ministru zrušit rozhodnutí MŽP z 18.2.2002.
- 10.07.2002 MŽP ruší nesouhlasné rozhodnutí z 18.2.2002 a vrací věc k novému projednání.
- 04.11.2002 Agentura ochrany přírody a krajiny vydala negativní stanovisko k udělení výjimek pro stavbu plavebního stupně Přelouč II.
- 30.05.2003 MŽP opětovně nepovoluje výjimku k zásahu do biotopů viz. 18.2.2002 č.j. MŽP/33849/2-OOP/8571/02-Ř95
- 28.11.2003 MŽP mění rozhodnutí ministra životního prostředí ze dne 30.5.2003 č. j.: M/101025/03 SRK/755/R-1519/03
- 22.12.2003 Krajský úřad Pardubického kraje vydává výjimku z ochrany zvláště chráněných druhů živočichů k dokumentaci pro územní řízení.
- 04.02.2004 žaloba PSO proti změně rozhodnutí ministra životního prostředí ze dne 28.11.2003.
- 25.08.2004 Ředitelství vodních cest ČR podává žádost o územní rozhodnutí.
- 27.12.2004 stavební úřad Městského úřadu Přelouč vydává územní rozhodnutí č.1
- 06.05.2005 Krajský úřad Pardubického kraje územní rozhodnutí ruší.
- 11.10.2005 stavební úřad znovu vydává územní rozhodnutí č. 2
- 14.12.2005 Krajský úřad Pardubického kraje územní rozhodnutí potvrzuje.
- 27.02.2006 správní žaloba dvou občanských sdružení proti územnímu rozhodnutí.
- 31.01.2007 Rozkladová komise MŽP nedoporučuje udělit výjimku ze zákona o ochraně přírody a krajiny.

- 27.03.2008 Nejvyšší správní soud zamítá kasační stížnost ŘVC proti rozsudku Městského soudu v Praze o zrušení výjimky k zásahu do biotopu 26 kriticky a silně ohrožených druhů organismů.
- 12.04.2008 Městský soud Praha zamítá žalobu proti MŽP o nepovolení výjimky k zásahu do biotopů 30 kriticky a silně ohrožených druhů organismů z roku 2008 podanou ŘVC ČR.
- 23.08.2012 NSS zamítá kasační stížnost proti zamítavému rozsudku Městského soudu v Praze o nepovolení výjimky k zásahu do biotopů 30 kriticky a silně ohrožených druhů organismů
- 30.03.2007 MŽP ruší výjimku ze základních podmínek ochrany zvláště chráněných druhů živočichů z období 10/2003.
- 13.06.2008 Krajský soud v Pardubicích ruší rozhodnutí krajského úřadu.
- 25.02.2010 Nejvyšší správní soud v Brně ruší zrušující rozsudek krajského soudu v Pardubicích.
- 04.06.2010 Městský soud Praha zamítá žalobu proti MŽP o nepovolení výjimky k zásahu do biotopů 2 druhů modrásků podanou v roce 2007 ŘVC ČR.
- 03.02.2011 Krajský soud v Pardubicích ruší rozhodnutí KÚ a MěÚ Přelouč ve věci Stavební povolení pro skrývku na zařízení staveniště.
- 12.04.2011 Městský soud v Praze žalobu ŘVC ČR na zamítnutou výjimku k zásahu do biotopů 30 druhů organismů zamítá.
- 18.10.2011 Městský úřad Přelouč vydává závazné stanovisko, kterým souhlasí se zásahem do významných krajinných prvků umístěním stavby.
- 27.10.2011 Výjimka k zásahu do biotopů 2 druhů motýlů modrásků není udělena. NSS kasační stížnost ŘVC ČR zamítá.
- 16.11.2011 NSS z části uznává a z části zamítá kasační stížnost ŘVS ČR proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka Pardubice o zrušení územního rozhodnutí z roku 2011.
- 19.01.2012 NSS zamítá kasační stížnost ŘVC ČR proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka Pardubice o zrušení stavebního povolení pro skrývku na zařízení staveniště z roku 2011
- 22.03.2012 Ústavní soud odmítá stížnost ŘVC ČR proti rozsudku NSS (kasační stížnost na výjimku k zásahu do biotopů organismů).
- 29.03.2012 NSS zamítá kasační stížnost ŘVS ČR proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové, pobočka Pardubice o zrušení stavebního povolení pro 9 stavebních objektů z roku 2010
- 30.03.2012 zrušení územního rozhodnutí č. 2 krajským úřadem v Pardubicích.
- 17.05.2012 krajský soud žalobu DZ a PSO zamítá - souhlas č.2 se zásahem do VKP niva a tok řeky Labe.
- 13.07.2012 Děti Země a Přátelé Slavíkových ostrovů podávají námitky.
- 23.08.2012 Ústavní soud odmítá stížnost ŘVC ČR proti rozsudku NSS o zrušení stavebního povolení pro skrývku na zařízení staveniště.
- 05.09.2012 NSS kasační stížnost ŘVC ČR a KÚ PaK zamítá - Souhlas č.1 se zásahem do VKP niva a tok řeky Labe.
- 29.11.2012 NSS kasační stížnost DZ a PSO zamítá - Souhlas č.2 se zásahem do VKP niva a tok řeky Labe.
- 17.12.2012 územní rozhodnutí č. 3 stavebního úřadu v Přelouči.
- 03.07.2013 Městský soud Praha zamítá žalobu ŘVC ČR proti MŽP o nepovolení výjimky k zásahu do biotopů lesáka rumělkového.
- 29.11.2013 zrušení územního rozhodnutí č. 3 krajským úřadem v Pardubicích.

- 16.07.2014 územní rozhodnutí č. 4 stavebního úřadu v Přelouči o umístění stavby Stupeň Přelouč II.
15.09.2014 odvolání spolků Děti Země a Přátelé Slavíkových ostrovů proti rozhodnutí č.4.

O komplikovanosti kauzy vypovídá souhrn údajů. K dané stavbě byla vedena tři územní řízení, řízení o souhlasu se zásahem do krajinného rázu, řízení o zásahu do VKP (dvě řízení), 10 řízení o povolení výjimek (MŽP jedenkrát, SCHKO Kokořínsko dvakrát, SCHKO Železné hory dvakrát, okresní úřad jedenkrát, Krajský úřad čtyřikrát – zmíněny jsou prvostupňové orgány), stavební řízení (na SO 15, SO 21, SO 31, SO 05, atd.), řízení odnětí pozemků sloužících k plnění funkcí lesa, řízení o povolení kácení dřevin, atd. Soudy rozhodovaly o žalobách PSO, Ředitelství vodních cest (proti nepovolení výjimek) i Děti Země.

(Zdroj: EPS, Děti Země, PSO, MŽP - vlastní zpracování na základě dostupných dat a internetové komunikace, 2014)

9.4 Vývoj projektu Plavební stupně Přelouč II ve Skanska

Společnost Skanska a.s. zpracovává v průběhu roku 2006 posuzování provozních rizik neboli Operational Risk Assessment (dále jen ORA) nutnou pro povolení od SET³⁷ k podání nabídky realizace projektu. Dne **24.7.2006** se ukončuje rozšířené mapování provozních rizik ze strany Skanska DS a.s.³⁸ Exekutivní shrnutí vyhodnocených rizik je předloženo skupině ORA Skanska CZ a.s. dne **2.8.2006** se závěrem, že **nejsou identifikovány vysoké stupně rizika**. Vyhodnocení ORA tzv. požadavek na schválení (Skanska Tender Approval Procedure – STAP) je Skanska AB schválen.

Společnost Skanska DS a.s. vítězí v obchodním řízení na realizaci projektu, které proběhlo v roce 2006. Vítěz sdružení byla SKANSKA DS a.s. (53% podíl) a OHL ŽS Brno (47% podíl). Cena díla činila 1,95 mld. Kč bez DPH. Smlouva o dílo byla podepsána s Ředitelstvím vodních cest ČR **27.12.2006** a společnost Skanska dle smlouvy měla zajišťovat stavbu komunikací a mostů, OHL ŽS a.s. v rozdělení prací mělo zajišťovat výstavbu plavební komory atd. Skanska DS a.s. tedy na rozmezí roku 2006 a 2007 oficiálně vstupuje jako vítěz obchodního řízení do projektu poznamenaného dlouholetou sérií střetů a soudních řízení a s nejasnou budoucností realizace.

³⁷ SET – Senior Executive Team - nejvyšší vedení Skanska AB.

³⁸ Skanska DS a.s. byla samostatnou akciovou společností v holdingu Skanska.

Dne **11.1.2007** vydává ústředí mateřské společnosti Skanska AB tiskovou zprávu, ve které informuje o získání veřejné zakázky Plavební stupně Přelouč v České republice. V tiskové zprávě jsou uvedeny finanční a technické údaje, vztahující se k projektu (SKANSKA, 2007a).

Dne **12.1.2007** kontaktuje Viceprezident Skanska AB pro udržitelnost pan Noel Morrin ředitelku odboru řízení jakosti a trvale udržitelného rozvoje (dále jen TUR) Skanska CZ a.s. se žádostí o poskytnutí informací k uvedenému projektu. E-mailový dopis obsahuje dotazy týkající se EIA sledovaného projektu a žádost o upřesnění detailů. Dopis je zaslán i na Skanska AB, manažerovi environmentu a udržitelnosti. Ředitelka odboru TUR ten samý den přeposílá dotaz na vědomí manažerům QEHE za jednotlivé *divize* holdingu Skanska CZ a.s. se žádostí o shromáždění a sdílení všech informací k projektu Plavební stupeň Přelouč II. Z výše uvedeného je patrné, že se o otázky životního prostředí, související s projektem, zajímala mateřská společnost Skanska AB okamžitě po vyhlášení vítězství v projektu. Informace o projektu a jeho vlivu na ŽP byly obsahem shrnutí ORA ze strany Skanska CZ a.s., neobsahovaly však detailnější rozpracování environmentálních rizik.

Dne **30.1.2007** odesílá 30 českých nevládních organizací do švédského ústředí nadnárodního koncernu SKANSKA AB dopis, v němž požadují, aby přehodnotil svou účast v kontroverzním projektu výstavby plavebního stupně na Labi u Přelouče. Nevládní organizace v něm poukazují na závazky, které na poli ochrany životního prostředí společnost Skanska přijala (EPS, 2007).

Zástupci společnosti Skanska vnitrofiremně reagují a na **19.2.2007** připravují zprávu pro Dozorčí radu Skanska a.s. o projektu Plavební stupeň Přelouč, která zahrnovala následující informace v bodech:

- **Investor projektu:** Ředitelství vodních cest ČR – nadřízený orgán MD
- **Projektant:** POYRY Environment a.s. (Brno - bývalý Aquatis)
- **Financování:** v současnosti 100% z fondu SFDI. V roce 2007 bude podána žádost o financování z EU – 75% celkového objemu (cca 950 mil Kč) - do prosince 2007 se očekává vyjádření. V roce 2007 plán investic v objemu 200 mil Kč s DPH (vč. projekčních prací) – rozpočet SFDI
- Investor má k dispozici kladné stanovisko o hodnocení vlivů podle § 11 zákona č. 244/1992 Sb. , o posuzování vlivů na životní prostředí EIA ze dne 19.9.2000.

Oblast Slavíkových ostrovů bude postižena pouze ze 30%. Investor předá platné Stavební povolení na I. etapu do května 2007 – zahájení realizace červen 2007 – prostavěnost cca 150 mil Kč + projekční práce (dle dohody s investorem, resp. dle objemu investic na projekt od SFDI – 200 mil Kč vč. DPH). Součástí I. etapy není zásah do oblasti Slavíkových ostrovů. Projekt je plošně rozdělen na 30% vodáříční tok, 57% „zeleň“ a 13% zastavěná plocha. V projektu je 230-250 mil Kč uvažováno na nový biokoridor, novou doprovodnou zeleň (bude vysazeno cca 3tis ks nových stromů a cca 30tis keřů) a nové rybí přechody (SKANSKA, 2007b).

Zpráva pro Dozorčí radu Skanska neobsahovala žádný odkaz na řešení problematiky ochrany životního prostředí ani reakci na dopis ekologických sdružení. K dopisu ekologických sdružení nebyla vydána TZ.

V období mezi **30.1.2007 a 26.2.2007** se Viceprezident pro udržitelnost Skanska AB pan Noel Morrin osobně účastnil šetření na místě lokality a byl informován o aspektech projektu Plavební stupně Přelouč II týkajících se rozboru EIA a souvisejících informací od manažera QEH Skanska DS a.s., specialistů ochrany ŽP a manažera projektu. Dále pak si vyžádal informace z právního, technického, personálního a komunikačního hlediska.

Odpověď Prezidenta a CEO Skanska AB pana Stuarta E. Grahama panu P. Douchovi (EPS) na dopis ze dne 30.1.2007 je datována ke dni **26.2.2007**. Obsahem dopisu je text signovaný CEO Stuartem Grahammem v zastoupení předsedy správní rady pana Sveker Martin-Löfa. CEO vyjadřuje poděkování za zájem o specifický projekt v České republice s příslibem jeho prověření a příslibem podrobnější odpovědi. Dopis obsahuje sdělení ve smyslu důležitosti environmentálního zaměření společnosti Skanska (SKANSKA, 2007c).

Dne **12.3.2007** Skanska DS a.s. obdržela právní rozbor zaměřený komplexně na problematiku splavnění Labe včetně projektu Plavební stupně Přelouč II. Závěr dokumentu konstatuje:

- 1. Posouzení vlivu na životní prostředí je doporučující expertní stanovisko, které musí být zohledněno v dalším procesu rozhodování. Je samostatně nepřezkoumatelné³⁹.*

---

³⁹ Vzhledem k tomu, že od roku 2015 má platit nový zákon EIA, který může otevřít prostor pro soudní přezkum i dřívějších stanovisek z procesu EIA, je třeba tuto možnost vzít v potaz pro další postup v případné realizaci záměru Přelouč II.

2. *Význam názorů nevládních organizací lze považovat pouze za stížnosti, neboť právní relevanci mají toliko úkony učiněné ve správním řízení nebo žaloby do správních rozhodnutí, popř. kasační stížnosti atd. (SKANSKA 2007d).*

Na úrovni veřejné správy mezitím dochází k jednomu z mnoha rozhodnutí. Tisková zpráva MŽP a vzápětí hlavní periodika jako například Hospodářské noviny ze dne **30.3.2007** uvádí, že zájem na splavnění tohoto úseku Labe nepřevažuje nad veřejným zájmem ochrany přírody. Zamítnutí je odůvodněno následovně: „*Stavba vodního stupně Přelouč není opodstatněná a měla by zásadní dopady na více než dvě desítky kriticky a silně ohrožených živočichů a rostlin. To jsou hlavní důvody, proč ministr životního prostředí Martin Bursík potvrdil rozhodnutí svého úřadu z května roku 2003, kterým se pro tuto stavbu neudělila výjimka z ochranných podmínek kriticky a silně ohrožených druhů*“ (MŽP, 2007; Hospodářské noviny, 2007).

Vítěz dodavatelského sdružení Skanska DS a.s. v reakci na výše uvedené, prostřednictvím podnikového mluvčího sděluje, že rozhodnutí ministerstva životního prostředí firma respektuje a nyní čeká na vyjádření investora, kterým je Ředitelství vodních cest. Externí PR komunikace a interní „procedurální“ komunikace je pozastavena a soudní spory v projektu nadále kontrolovány z odboru řízení jakosti a TUR.

Aktuální stav projektu k roku 2014 z hlediska Skanska a.s. je komentován v kapitole 9.5 Postoj Skanska a současná situace projektu Plavební stupeň Přelouč II.

9.5 Posuzování ORA – Plavební stupeň Přelouč II.

Z hlediska posouzení⁴⁰ před - projektových rizik projektu Plavební stupeň Přelouč II. předkládám zápis z jednání skupiny ORA ze dne **2.8.2006**

Stupeň Přelouč II/ DST03

Nestandardní podmínky - Odhadovaná velikost kontraktu > Limit pro vykazování vůči SET, Celková cena překročí hranici při výskytu finančního rizika - rozhodující orgány SET. Projekt byl projednáván v představenstvu, které nesouhlasilo s tím, aby

---

⁴⁰ Přestože hodnocení rizik v ŽP bylo formálně omezeno v zařazení do technických a etických oblastí posuzování rizik docházelo k operativnímu posouzení projektů v ŽP Odborem řízení jakosti a trvale udržitelného rozvoje, který stanovisko připojoval v samostatných vyjádřeních.

bankovní záruku předkládal pouze leader sdružení. Divize to respektovala a přepracovala dokumentaci ORA tak, že bude podána sdílená bankovní záruka. Během rozpravy bylo zmíněno, že je nutné ve smlouvě o sdružení uvést, aby další člen sdružení dodržel naše veškeré směrnice týkající se bezpečnosti práce, ochrany životního prostředí atd.

Stanovisko pracovní skupiny ORA na tento projekt: "Pracovní skupina ORA doporučuje generálnímu řediteli schválit pokračování v daném projektu, upozorňuje na úroveň schvalovací pravomoci, která náleží SETu, požaduje, aby divize zohlednila ve smlouvě o sdružení podmínky bezpečnosti práce a ochrany ŽP dle našich standardů a směrnic, předložila draft SoD a smlouvy o sdružení, konzultovala zdroj financování a upozornila na společenská rizika projektu (SKANSKA, 2006).

Exekutivní shrnutí bez významných rizik umožnilo projekt Plavební stupně Přelouč II nadále rozvíjet a SET reaguje povolením realizace. Na pomezí let 2006-2007 nebylo však vyhodnocování provozních rizik v procesu ORA formalizováno z hlediska samostatné oblasti posouzení environmentálních rizik. Směrnice akciové společnosti č. 30/2003 Operational Risk Assessment – Posuzování provozního rizika projektů skupiny Skanska v ČR a SR schválená 7.7.2003 CEO Ing. Zdeňkem Burdou obsahuje samostatnou oblast potencionálních rizik projektů, kterou řadí do čtyř základních oblastí:

- technické,
- právní,
- finanční, a
- společenské.

Metodika hodnocení byla založena na finančním hodnocení, tedy lépe řečeno na kvantifikaci finančních dopadů možných rizik (technických, právních, finančních a společenských) v kategoriích vysokého, středního a nízkého rizika s příslušnými náklady v mil. Kč. a pravděpodobnostech vysokého, středního a nízkého rizika v čase, přičemž míra rizika je součinem finančního dopadu a pravděpodobnosti. K hodnocení sloužila následující matice k propočtu:

Finanční dopad			
Vysoký (V)	S	V	V

Střední (S)	N	S	V	
Nízký (N)	N	N	S	
	Nízký (N)	Střední (S)	Vysoký (V)	Pravděpodobnost

Vlastní ORA spočívá v hodnocení jednotlivých skupin (oblastí) rizik. Skupina technických rizik obsahuje rizika spojená s ochranou životního prostředí a zdraví s následujícím komentářem:

- Při výběru techniky a výrobních metod je třeba věnovat zvláštní pozornost aspektům ochrany životního prostředí. K tomu se použije kontrolní seznam pro záležitosti spojené s ochranou životního prostředí.
- Potřeba skládek – použití odpadového materiálu. Je třeba vyjasnit místní předpisy a naše možnosti vytvoření skládky vykopaných materiálů. Je třeba zjistit, jaké postupy by mohly bránit v plánované výstavbě, a upravit je již ve fázi uzavírání smlouvy.
- Kontaminace půdy nebezpečnými látkami. Analýzou materiálu na staveništi se zjistí, jsou-li v půdě přítomny nebezpečné látky. Zjistí-li se takový problém, je nutno mu věnovat zvláštní pozornost.

Posledním kritériem je Hodnocení společenského rizika z hlediska Etického kodexu, ve kterém se uvádí: Starost o životní prostředí prolíná všemi našimi činnostmi. Soulad s příslušnými právními a jinými environmentálními požadavky, zejména ze strany našich klientů, poskytuje základnu pro naše úsilí v oblasti životního prostředí. Zavazujeme se k prevenci a trvalému minimalizování nepříznivých dopadů na životní prostředí a k ochraně zdrojů.

- Promýšlíme dopředu dopad našich činností na životní prostředí a zakládáme naše rozhodnutí na dostupných a relevantních faktech.
- Vyhýbáme se metodám nesoucím environmentální riziko, kdykoliv jsou k dispozici vhodné alternativy. Snažíme se doporučovat klientům, aby užívali environmentálně přijatelnější alternativy, kdykoliv to okolnosti dovolují.
- Neangažujeme se v aktivitách, jež s sebou nesou nepřijatelná environmentální a sociální rizika. Snažíme se taková rizika identifikovat co nejdříve, abychom tak mohli včas činit adekvátní opatření a rozhodnutí.

Podrobnější hodnocení z hlediska Sociálně – politických rizik uvádím v následující tabulce. K uvedeným rizikovým faktorům se uvádí popis snížení rizika (technickým

nebo výrobním postupem, činností, převedením rizika na někoho – něco jiného, za pomoci pojištění apod.)

Tabulka č. 9. Rizika ORA vztahující se k ŽP

<p>Rizikové faktory Uveďte a popište u každého titulu všechna rizika s vysokým nebo středním stupněm rizika.</p>
<p>Sociálně – politické rizika</p> <p>Riziko konfliktu při komunikaci s lidmi/majiteli ze sousedních objektů (stavby pozemního stavitelství – rekonstrukce a výstavba nových budov; dopravní stavitelství – opravy komunikací, výstavba pěších zón, inženýrské stavby – opravy inženýrských sítí):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Výška stavby; • Hloubka základové spáry; • Zastínění objektů; • Ohrožení stávající zeleně; • Kácení stromů; • Nadměrná hlučnost, prašnost; • Riziko havárie či poškození cizího vlastnictví včetně inženýrských sítí; • Znečištění přilehlých komunikací; • Násilné vyvlastnění, přesídlení či jiné pozemkové spory; • Ohrožení horizontu spodní vody. <p>Riziko konfliktu při komunikaci s orgány státní správy a samosprávy (zejména developerské projekty):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rozpor s postojem památkářů, hygieniků, hasičů, SIŽP a jiných spolků či orgánů.
<p>Komunikační a informační rizika</p> <p>Riziko konfliktu při komunikaci s ekologickými organizacemi a občanskými sdruženími (stavby dopravní – zejména dálnice a rychlostní komunikace, stavby ekologické – skládky, chemické objekty, sklady jaderného odpadu či jiného kontaminovaného materiálu, spalovny):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vliv stavby na přírodní podmínky; • Zásah do chráněné krajinné oblasti; • Kácení stromů. <p>Riziko při komunikaci s médii:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Obchodní etika v rozporu s dobrými mravy; • Realizace staveb v oblastech hrozícího válečného konfliktu, teroristického útoku, únosu apod.

Zdroj: archiv Skanska

Výše uvedená kritéria hodnocení projektu a vlivu jeho rizik na životní prostředí v roce 2006 postihovala dle názoru vedení společnosti v dostatečné míře rizika dopadů projektů do životního prostředí. V souvislosti s vývojem kauzy Plavebního stupně Přelouč II v roce 2007 (dopis environmentálních nevládních organizací) a

následující osobní návštěvy viceprezidenta pro udržitelnost Skanska AB pana N. Morrina se kritéria posuzování ŽP v ORA rozšířila takto:

Z dostupných environmentálních resp. technických podkladů (např. EIA, zadávací projekt, znalost místopisu doplněný o místní šetření) klasifikovat území s ohledem na ochranu prostředí následovně:

- urbanizované prostředí bez, nebo s minimem přírodních prvků,
- urbanizované prostředí s nepůvodními přírodními prvky, částečně přírodní prostředí, kulturní krajina s výskytem významných krajinných prvků (např. vodoteče),
- stavba je umístěna v blízkosti, částečně nebo zcela původního přírodního prostředí (biotopy chráněných druhů, chráněné oblasti nižší stupně, památné stromy apod.) avšak nezasahuje do něj.
- stavba zasahuje a prochází původním přírodním prostředím, nebo prostředím jemu velmi blízkým (CHKO, NP, zásah do biotopů chráněných druhů s výjimkou ze zákona o ochraně přírody)

Rozšíření kritérií v ORA v roce 2007 předcházelo přehodnocení celého procesu a zařazení samostatné oblasti „environmentální rizika“. ORA v současné podobě obsahuje hodnocení projektů i z hlediska environmentálních rizik.

Celý proces ORA je proces, který je z hlediska firmy prioritní a průběžně je aktualizován v reakci na nová doposud nezmapovaná rizika. Idea hodnocení není svázaná pouze kritériálními požadavky, ale je kladen důraz i na samostatné posuzování každého konkrétního projektu, u kterého je třeba, vzhledem k jeho specifikům, postupovat individuálně a pružně, vyhledávat a identifikovat dosud nedefinovaná rizika ohrožující úspěšnost daného projektu, obchodního případu a pro budoucí potřeby je zdokumentovat.

Projekt Plavební stupeň Přelouč II měl na Environmentální politiku společnosti Skanska zásadní dopad, který hodnotím v kapitole 11. Závěr.

9.6 Vyhodnocení environmentálních rizik – READ

Environmentální politika společně s EMS zavádí ve společnosti roku 2002 systém pro vyhodnocování environmentálních rizik. READ je vyhodnocován před aktuálním zahájením stavby ve spolupráci specialistů, přípravařů a projektových manažerů a stavbyvedoucích. S READ jsou seznamováni pracovníci stavby na všech

úrovních i subdodavatelé projektu. Z důvodů nerealizace projektu Plavební stupeň Přelouč II nebyl READ sestaven. Pro pochopení významu a celkového pojetí posuzování vlivů záměrů na životní prostředí pohledem environmentální politiky Skanska a.s. však zařazují tuto kapitolu. Tento nástroj má nepochybně jeden z rozhodujících dopadů na plánování v oblasti posuzování vlivů záměrů na životní prostředí z hlediska environmentální politiky firmy.

Společnost identifikuje a hodnotí environmentální aspekty ve všech stálých provoznách a na všech stavbách s objemem nad 50 mil. Kč spojených s minulými, stávajícími a plánovanými činnostmi, výrobky a službami. Projektový manažer společnosti může určit k hodnocení i stavby s nižším objemem. Stavby, které jsou prováděny v chráněných územích (CHKO, NP, chráněné oblasti apod.), musí být hodnoceny vždy. Pro zpracování READ na jednotlivé objekty je používán speciální software. Identifikování nových environmentálních aspektů, nebezpečí a hodnocení environmentálních aspektů a rizik, probíhá při rozšíření činnosti (nový objekt, stavba či nová činnost), při výrazné změně podmínek, za kterých byl původní READ pracován, při změně legislativy a dále registry podléhají pravidelným revizím prováděných v rámci přezkoumání IMS vedením Společnosti. Hodnocení vychází z tříkriteriální metodiky pro identifikaci nebezpečí a hodnocení rizik, jedná se o kritérium:

„A“ Pravděpodobnost výskytu dopadu. U EMS je pravděpodobnostní riziko vyhodnocováno pomocí statistik z evidencí neshod a nedostatků. Mezi tyto údaje patří nedostatky zjištěné při kontrolách prováděných v průběhu výstavby, stížnosti, havárie a vyhodnocení environmentálních incidentů.

„B“ Náklady spojené s uvedeným dopadem – poplatky, úplaty, náklady na sanaci.

„C“ Vliv na okolí bude hodnotit příslušný pracovník dle konkrétní situace.

Každé z kritérií je členěno do pěti tříd. Jednotlivé třídy vyjadřují závažnost kritéria. K těmto třem kritériím se přidává váha „V“, která je nastavena na hodnotu 1 s možností úpravy. Ohodnocená kritéria jsou dosazena do vzorce (A) a vypočte se riziko. Toto riziko se zatřídí podle tabulky č. 1 - Výsledná hodnota rizika a tím se určí skupina rizika. Celkové hodnocení rizika se následně vynásobí a výsledný součin definuje riziko $R = A \times B \times C \times V (A)$.

Bodové rozpětí orientačně vyjadřuje naléhavost úkolů pro případné přijetí opatření ke snížení rizika a prioritě opatření. Při stanovení stupně závažnosti vyhodnocených rizik je možné rozdělení do pěti rizikových skupin (I. až V.), přičemž celkové hodnocení rizika (R) pak může být následující:

- I. Zanedbatelné (bezvýznamné) riziko (riziko možno přijmout), není vyžadováno žádné zvláštní opatření. Nejedná se však o 100 % bezpečnost, proto je nutno na existující riziko upozornit a uvést, jaká organizační a výchovná opatření je třeba realizovat.
- II. Akceptovatelné (přijatelné) riziko (možné riziko, zvýšit pozornost), riziko přijatelné se souhlasem vedení. Je nutno zvážit náklady na případné řešení nebo zlepšení. V případě, že se nepodaří provést technická bezpečnostní opatření ke snížení rizika, je třeba zavést alespoň vhodná a přiměřená opatření organizační. Většinou postačuje školení obsluhy, běžný dozor apod.
- III. Mírné riziko (riziko, potřeba nápravné činnosti), i když naléhavost opatření není tak závažná jako u rizik skupiny.
- IV. Zpravidla je nutno opatření realizovat dle zpracovaného plánu podle rozhodnutí vedení. Prostředky na snížení rizika musí být implementovány ve stanoveném časovém období.
- IV. Nežádoucí riziko (vysoké riziko, bezprostřední bezpečnostní opatření), vyžadující urychlené provedení odpovídajících bezpečnostních opatření snižujících riziko na přijatelnější úroveň. Na snížení rizika se musí přidělit potřebné zdroje. Je-li toto riziko spojeno se značnými nebezpečnými následky, musí se provést jeho další vyhodnocení.
- V. Nepřijatelné riziko (velmi vysoké riziko, zastavit činnost), velmi vysoké riziko, permanentní možnost dopadů / vad, nutnost okamžitého zastavení činnosti, odstavení z provozu do doby realizace nezbytných opatření a nového vyhodnocení rizik a přijetí potřebných opatření. Práce nesmí být zahájena nebo v ní nesmí být pokračováno, dokud se riziko nesníží. Monitorují se

rizika všech skupin na jednotlivých pracovištích, přičemž opatření se provádí u všech skupin.⁴¹

Pro identifikaci a řízení EA se rozlišovaly tyto základní environmentální aspekty:

- emise (plynné, hluk, vibrace, záření, zápach, prašnost, teplo, chlad);
- odpadní vody (úniky, úkapy, kontaminace, vylití látek, které mají dopad na vodu a podloží);
- vznik odpadů (odpady ostatní, nebezpečné, komunální, obaly);
- spotřeba zdrojů (energie, voda, suroviny, chemické látky).

Na základě získaných zkušeností z projektu Plavební stupeň Přelouč II. získal aspekt:

- zásah do krajiny a přírody

komplexnější propojení s posuzováním provozních rizik v ORA.

Projekt Plavební stupeň Přelouč II z hlediska posuzování READ, neboli environmentálních aspektů a dopadů, nebyl vyhodnocen, ale v návaznosti na Environmentální politiku společnosti Skanska měl dopad, který hodnotím v kapitole 11. Závěr.

9.7 Postoj Skanska a současná situace projektu Plavební stupeň Přelouč II.

Skanska je privátní stavební firma, která realizuje velké stavební zakázky mimo jiné i dopravního stavitelství. Každá zakázka je ještě ve fázi nabídky hodnocena z pohledu ekonomických, sociálních, technických, bezpečnostních a environmentálních kritérií, to vše ve vazbě na etický kodex. V následujícím textu jsou rozebrána jednotlivé pohledy na projekt Plavebního stupně Přelouč II z hlediska autora práce.

A/ Právní

Vyhodnocení právního stavu se opíralo o vydaná rozhodnutí a povolení a bylo konstatováno, že jsou v souladu s právem ČR. Z právního hlediska nebylo proti Skanska DS, a.s. vyvoláno žádné řízení ze strany NGO nebo veřejné správy. Právní

---

⁴¹ U skupiny V. se provede opatření okamžitě; u skupiny IV. bezprostřední opatření ihned, následně opatření ke snížení stupně rizika po vyhodnocení; u skupiny III. opatření realizovat dle zpracovaného plánu; u skupiny I. a II. je možné opatření provést v delším časovém horizontu.

relevance obchodního případu byla potvrzena i ze strany mateřské společnosti Skanska AB.

Dne 5.12.2008 uzavírá ŘVC s vybraným zhotovitelem (Skanska a OHL ŽS a.s.) dodatek č. 2 ke smlouvě o dílo č. S/ŘVC/00066/Inv/SoD/06 uzavřené dne 14.12.2006 v tomto rozsahu: Smluvní strany s ohledem na přetrvávající účinky vyšší moci⁴² sjednávají, že budou-li účinky vyšší moci přetrvávat i po uplynutí čtyř let, ode dne uzavření tohoto dodatku č. 2, má kterákoliv smluvní strana právo od smlouvy odstoupit bez udání důvodu. Dojde-li k ukončení vyšší moci, zavazuje se objednatel do dvou měsíců ode dne ukončení vyšší moci aktualizovat časový postup realizace díla. Po uplynutí lhůty specifikované v dodatku č. 2 ani jeden z účastníků od smlouvy neodstoupil. Smlouva je v platnosti a lze předpokládat její aktualizaci v případě oživení akce, zejména v oblasti environmentální, dodavatelské a finanční. V případě pokračujících sporů nelze však vyloučit odstoupení jedné ze stran od smlouvy.

B/ Environmentální

Jedná se o spor koncepcí ze strany dopravní infrastruktury, rozvoje společnosti a snahy o trvale udržitelný rozvoj. Z hlediska životního prostředí se jedná z hlediska Skanska a.s. o významnou lokalitu ve výčtu 70 biotopů chráněných živočichů. Pokud bude realizována varianta protínající Slavíkovy ostrovy, je prioritní v rámci projektu eliminovat a kompenzovat dopady do ŽP. V současné době (listopad 2014) Tým ochrany životního prostředí Ředitelství společnosti Skanska a.s. pozorně sleduje vývoj problematiky a diskutuje přípravu strategie „trojstranné“ komunikace mezi veřejnou správou, nevládními organizacemi a zhotoviteli projektu. Tato strategie by měla mimo jiné vést k aplikaci nejlepších dostupných technik řešení transferu živočichů a ochrany rostlinstva v dané stavební lokalitě.

K aktuálnímu datu dne 29.11.2014 je na úřední desce města Přelouč oznámení o návrhu na doplnění seznamu lokalit NATURA 2000 o Slavíkovy ostrovy, Labišťata a Kladruby nad Labem. Tyto tři lokality byly již dříve navrženy, ale proti jejich vyhlášení byl pokaždé silný odpor ministerstva dopravy a Ředitelství vodních cest ČR. Návrh bude vyvěšen do 2. 1. 2015 a připomínky lze k němu uplatnit do 2. 1.

---

⁴² Za vyšší moc se dle smlouvy považuje: nepředvídané události tj. okolnosti, události či jednání třetích osob, jež nebylo možno předvídat atp. dále správní nebo soudní řízení týkající se předmětu díla zahájená po vstupu smlouvy v účinnost.

2015. Z hlediska zařazení výše uvedených lokalit do soustavy NATURA 2000 pak v případné příští EIA procedury k záměru plavebního stupně Přelouč bude otázka možné výjimky ze soustavy NATURA 2000 zřejmě ta, která bude rozhodovat o případném souhlasném stanovisku; naopak nebyla-li by výjimka ze soustavy NATURA 2000 ze strany MŽP udělena, šlo by o konflikt na evropské úrovni (směrnice EU). Skanska v tomto případě musí postupovat v souladu s principem předběžné opatrnosti a o této skutečnosti musí česká pobočka Skanska a.s. informovat mateřskou centrálu Skanska AB s návrhem dalšího postupu.

C/ Sociální hledisko

Požadavek nevládních environmentálních organizací z roku 2007 se bude zřejmě při „hypotetickém“ oživení projektu opakovat. Z hlediska povahy sporů o Plavební stupeň Přelouč II. se dostává do popředí důležitost respektování právní cesty. Etický kodex a Environmentální politika společnosti deklarují v dostatečné míře ohled na environmentální a sociální aspekty. Autor nevyklučuje v případě oživení projektu přehodnocení všech hledisek projektu v ORA a nové posouzení v procesu společnosti Skanska a.s. včetně hodnocení z úrovně Skanska AB. Inicie a výsledek tohoto přehodnocení však nelze předjímat.

10. Diskuse

Teorie dokonalého volného trhu staví na dokonalých informacích, dokonalé obchodní soutěži, neexistenci externalit, nezneužívání zdrojů či jejich nadužívání, neexistenci regulací apod. Praktická stránka trhů je však bytostně nedokonalá. Většina přírodního kapitálu, na kterém je závislý veškerý život, lze trvale poškozovat či zničit a vyjádření v nákladech se zahrnuje do zisku HDP. Optimistickou zprávou je, že aplikace teorie dokonalých trhů v našich podmínkách skončila a přistupuje se k vyváženějšímu pohledu na působení a úlohu subjektů v měnícím se tržním prostředí, které dokonalost volného trhu neumožňuje. Zkušenosti potvrzují, že existují nástroje, které nedokonalost omezují. Jedná se například o inovativní potenciál firem, environmentální management a politiku, etický či protikorupční přístup firem neboli jejich společenská odpovědnost.

V úvodu práce si kladu otázku, zda je environmentální přístup formální prezentací firmy bez obsahu, či zda má v současném tržním prostředí své opodstatnění. Jak z teoretických, tak i z praktických závěrů případové studie této práce vyvozují, že má

opodstatnění a v případě firmy Skanska a.s. to není jen formální přístup k prezentaci firmy. Fakta, která uvádím, například ve výsledcích dotazníkového šetření či v environmentálních reportech společnosti, stejně tak i v komunikaci k projektu Plavební stupeň Přelouč II, to potvrzují zejména tím, že podnik reaguje na vývoj a problematiku projektu a upravuje své posuzování environmentálních a provozních rizik. Primární zaměření firmy na zisk a úspěch na trhu zůstává prvořadé, ale je obohaceno environmentální politikou společnosti, která přináší při naplňování principů ochrany a šetrnosti přidanou hodnotu, kterou by společnost primárním zacílením na zisk nebyla schopna dosáhnout. Zapojuje totiž do firemního systému širší vnímání aspektů a dopadů činnosti firmy. Zapojením společenské zodpovědnosti firmy nejen ve vztahu k životnímu prostředí, ale i ve vztahu k etickému jednání firma posiluje svoje postavení na trhu a může v lepší formě předávat své zkušenosti dalším generacím zaměstnanců, subdodavatelů i dalších zainteresovaných stran. Můžeme si položit také otázku, zda je důležitější tento přístup než ekonomický zisk a v jakých intencích? Ze zjištění podaných v této práci vyplývá, že v současné době již nelze ekonomické a environmentálně-etické principy oddělovat. Stejně jako firma dodržuje ekonomické regulativy v podobě daní, sociálních odvodů státu atd., musí naplňovat i svoji odpovědnost k prostředí, ve kterém podniká. Jakmile se tyto váhy vychylují ve prospěch jednoho či druhého pojetí, firma nemůže dlouhodobě fungovat a zaniká. Otázkou diskuse je přijímání vnitřních regulací v ochraně životního prostředí, které firma deklaruje jako přísnější než legislativní požadavky státu. Zde autor kriticky hodnotí, že nezpracoval dostatek faktů pro potvrzení či vyvrácení tohoto tvrzení. Z uvedených informací je však vysledovatelné, že firma si regulace ve většině případů nespojuje s omezením svého působení na trhu, ale s příležitostmi a vyhodnocením budoucích projektů. Propojení CBA s principem předběžné opatrnosti, zejména v posuzování provozních rizik ORA, je toho důkazem. Je evidentní, že firma se v základu řídí legislativní základnou, která je platná v místě jejího působení. Pokud má ambice ovlivňovat legislativní základnu, činí tak z důvodů svého lepšího postavení na trhu. Pokud si klade vyšší požadavky, například v oblasti využívání energetických zdrojů, je to zcela pragmaticky odůvodněný krok, úzce propojený s ekonomickou analýzou. V souvislosti s případovou studií se přísnější vnitřní požadavky na ochranu přírody v legislativním smyslu nepotvrdily.

Environmentální politika Skanska a.s. má vliv na rozhodovací, plánovací a další procesy v podniku, to je vysledovatelný a nepopíratelný fakt. Obchodní orientace podniku má základ ve dvou stěžejních oblastech - ekonomické a právní. Environmentální oblast není na stejné úrovni důležitosti jako výše uvedené oblasti a dovoluji si tvrdit, že tato situace v dohledné době nenastane. V provozním hodnocení rizik uvažovaného projektu bude mít právní a ekonomická složka vždy rozhodující roli a zpracování nabídky nebude zastaveno z environmentálních důvodů, pokud je v souladu s ekonomickou a právní rovinou. Další postup Skanska a.s. v kauze Plavebního stupně Přelouč II, zejména v souvislosti s případným zařazením lokality do soustavy NATURA 2000 nelze předjímat. Není však možné usuzovat, že by například hodnocení projektů z hlediska dopadů do životního prostředí bez Environmentální politiky neexistovalo. Již nyní existují a jsou aplikovány ekonomicko-environmentální nástroje pro kalkulace z hlediska životního prostředí, které se bytostně dotýkají stránky projektů (voda, energie, odpady, materiály atd.) a existují mechanismy, které pracují s riziky právními (viz. Případová studie Plavební stupně Přelouč II). Význam Environmentální politiky ve firmě Skanska a.s. byl přesto mnohokrát potvrzen. Autor práce předpokládá, že posuzování projektů z hlediska jejich vlivů do životního prostředí na firemní úrovni (za předpokladu plnění všech právních i ekonomických aspektů) bude v budoucnu firma zadávat třetím stranám. Akademická obec či specializované firmy budou vyhodnocovat rizika projektů v návaznosti na širší souvislosti a rating udržitelnosti⁴³ firem. Vedení firem je bude respektovat a na základě těchto analýz a hodnocení v případě jejich negativního vyznění nebude vstupovat do projektů a realizace projektů, které budou negativně vnímané veřejností, budou mít nejasnou právní historii či budoucnost v ochraně životního prostředí. Vysoká, i když ošetřená, environmentální rizika budou z hlediska environmentální ekonomie nevýhodná například z pozice externalit atp. Paradigma EIA - posuzování vlivů na životní prostředí se nadále bude rozvíjet a při posuzování provozních rizik a v návaznosti na obchodní politiku podniku budou mít argumenty v ní definované silnější status. Environmentální politika má význam a bude se nadále rozvíjet podobně jako etické kodexy firem. Tento typ deklarácí však bude nadále nenapadnutelný a nepřezkoumatelný z pozice práva. Přesto se dá

---

⁴³ Rating firem z hlediska jejich „Sustainability“ je silný nástroj pro posouzení nákupu akcií firem například investičními fondy. V posledních letech výrazně vzrůstá. (např. Dow Jones Sustainability Index)

očekávat i posun v této rovině, který se objevuje například v podobě zákona o ekologické újmě č. 168/2008 Sb. který vnáší do práva životního prostředí princip veřejnoprávní odpovědnosti a individuální odpovědnosti znečišťovatele za újmu na životním prostředí a povinnost podniků se proti způsobení škod pojišťovat či zavádět environmentální management.

Závěrem diskuse předkládám zamyšlení od HAWKEN et. al (2003) nad otázkou, jaká je tedy ekonomická, sociální a environmentální role podniků? Přes všechnu svou sílu jsou podniky působící na trzích pouhými nástroji. Mohou být používány k tomu, aby zlepšily mnoho důležitých problémů, ale nemohou dělat všechno a je nebezpečnou iluzí začít věřit, že by mohly – zvláště když hrozí, že by nahradily etiku nebo politiku. Pro naplňování širšího účelu lidského bytí vynalezly civilizace politiku, etiku, náboženství, kulturu. Jen ty mohou odhalovat smysluplné cíle pro nástroje podnikového procesu.

11. Závěr

Hlavním cílem diplomové práce bylo analyzovat Environmentální politiku Skanska a.s., z hlediska posuzování vlivů záměrů na životní prostředí. Analýza byla systémově vedena snahou doložit veškeré aspekty naplňování Environmentální politiky ve společnosti. Hlavní body jsou řazeny do kapitol, které podávají přehled o procesním přístupu společnosti k záměrům stavebních projektů. V práci je představena problematika Environmentální politiky, udržitelného rozvoje v širších souvislostech. Tato část poskytuje přehled o metodách a nástrojích politiky a obecnějšího posuzování projektů. Praktická část předložila poznatky získané kritériálním rozбором bodů EP a dotazníkovým šetřením, které bylo zaměřeno na „výkonnou“ skupinu stavebních manažerů a jejich postojům a vztahu k tématům Environmentální politiky. Zde se pozitivně projevila dlouhodobá vzdělávací iniciativa společnosti směrem k zaměstnancům a jejich postoje k ŽP to potvrzují. Rozbor přístupu společnosti k projektu Plavební stupeň Přelouč II., který je popsán v případové studii, dokladuje mnoho významných bodů, kde společnost bezodkladně reagovala na problémy tohoto projektu a upravila vnitropodnikové procesy do té doby nebývalým způsobem. Jedná se například o celé přehodnocení systému posuzování provozních rizik, kde byla samostatně zařazena oblast environmentálních rizik. Dále o úpravu procesu vyhodnocování environmentálních rizik tzv. READ, kde byla posílena oblast vyhodnocení rizik v oblasti biodiverzity a krajinné složky.

Z faktů soustředěných v diplomové práci lze vyvodit, že naplňování a plánování Environmentální politiky ve vztahu k projektům je dlouhodobý a průběžný proces, který klade požadavky nejen na místní obchodní jednotku, mateřskou společnost, zaměstnance a stakeholdery společnosti. Z dokumentace, kterou jsem předložil a vyhodnotil, je patrné, že přístup veřejné správy a NGO ovlivňuje proces hodnocení projektů z hlediska jejich dopadů do životního prostředí.

Závěrem bodově navrhuji aktualizaci Environmentální politiky společnosti Skanska a.s. ve smyslu environmentálního management systému takto:

- Zařazení post-projektové analýzy projektů do systému hodnocení provozních rizik ORA z hlediska rizik ŽP.
- Zařazení vnitropodnikové SEA jako nástroje pro posuzování koncepčních a strategických dokumentů z úrovně vyhodnocení jejich případných rizik na Environmentální politiku.
- Zařazení povinného zpracování READ do procesu ORA u vybraných projektů.
- Tvorba environmentálního profilu Skanska a.s. v roční periodicitě.
- Povinná aktualizace, zhodnocení dokumentu Environmentální politika Skanska a.s. ve dvouročních cyklech.
- Při vyhodnocení environmentálních rizik vybraných projektů zapojit ve větší míře zaměstnance a třetí strany spojené s projekty formou přímého oslovení.
- Zpracování „průvodce“ naplňování Environmentální politiky Skanska a.s. pro interní a externí použití.
- U projektů kde je zpracovaná EIA zvýšit váhové kritérium posuzování READ.
- Důsledně naplňovat a využívat metodiku vypracovanou pro rozšířené hodnocení projektu ŽP v procesu ORA zejména s ohledem na soustavy NATURA 2000.

Ochrana životního prostředí v podnikovém měřítku je výzvou pro 21. století. Procesy nadnárodních i národních firem se rozšiřují nejen směrem ke společenské odpovědnosti, ale více k ekonomicko-environmentálnímu pojetí podnikání. Hodnotím tento pokrok jako pozitivní a přeji si, aby byl především motivován lidským faktorem, hlavní příčinou a důsledkem udržitelnějšího rozvoje.

12. Použité zdroje a literatura

- [01] AKADEMICKÝ SLOVNÍK CIZÍCH SLOV [A-Ž], 1997: 1. vyd. Praha: Academia, 834 s. ISBN 80-200-0607-9.
- [02] AGENDA 21, 1998: *český překlad textu části Přílohy 2 dokumentu Report of the United Nations Conference on Environment and Development*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 328 s. ISBN 80-721-2039-5.
- [03] ATILA, D., 2013: *Principles of environmental policy in the law of the European Union*. Zbornik radova Pravnog fakulteta, Novi Sad., vol. 47, issue 3, s. 377-390. DOI: 10.5937/zrpfns47-4598.
- [04] BJÖRG, C., 1998: *Environmental report 1998*, Skanska
- [05] BRIGGS, S. , 2012: *ISO 14001 revision is underway* [online]. [cit. 2014-10-18]. Dostupné z: <http://www.iso.org/>
- [06] BROŽOVÁ, K., 2008: *Hospodářství a životní prostředí v České republice po roce 1989: The economy and the environment in the Czech Republic after 1989*. Praha: CENIA, 185 s. ISBN 978-80-85087-67-3.
- [07] BPS, 2012: *Firma a životní prostředí: od prvních kroků ke komplexní strategii*. 1. vyd. Praha: Byznys pro společnost, 54 s. ISBN 978-80-905188-0-3.
- [08] BPS, 2014: *Firmy a voda: Udržitelné nakládání s vodou ve firemním sektoru*. 1. vydání. Praha: Byznys pro společnost, ISBN 978-80-905188-4-1.
- [09] COGLIANESE, C., NASH, J., 2001: *Regulating from the inside: can environmental management systems achieve policy goals?*. Washington, DC: Resources for the Future, 250 p. ISBN 18-918-5341-4.
- [10] COTOC, E., TRAISTARU, A., STOICA, A., 2013: *Systems of nvironmental Management*. European Journal of Humanities and Social Sciences Vol, 25.1.
- [11] CARPENTER, R., DIXON, J., 1985: 'Ecology meets Economics: A Guide to Sustainable Development', *Environment*, 27, 6, p. 6.
- [12] CENTRUM PRO OTÁZKY ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ UK, 2005: *Environmentální politika v EU* [online]. 2005 [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://www.czp.cuni.cz/info/EU/Bruzura/iii.htm>

- [13]ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD (<http://www.czso.cz/>)
- [14]ČSN EN ISO 14001. *Systémy environmentálního managementu - Požadavky s návodem pro použití*. Praha: ČESKÝ NORMALIZAČNÍ INSTITUT, Praha, 2005.
- [15]DAHLSTRUD, A., 2008: *How corporate social responsibility is defined: an analysis of 37 definitions*. *Corporate Social Responsibility and Environmental Management*. vol. 15, issue 1, s. 1-13. DOI: 10.1002/csr.132.
- [16]CENIA. *Program EMAS v České republice* [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupné z:<http://www1.cenia.cz/www/node/305>
- [17]CUDLÍNOVÁ, E., 2006: *Ekologická ekonomie a životní prostředí*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 81 s. ISBN 80-704-0862-6.
- [18]DING, G., 2008: *Sustainable construction—The role of environmental assessment tools*. *Journal of Environmental Management*., vol. 86, issue 3, s. 451-464. DOI: 10.1016/j.jenvman.2006.12.025.
- [19]EKOLOGICKÝ PRÁVNÍ SERVIS, 2007. *Dopis na centrálu Skanska AB*. [online]. [cit. 06.09.2014]. Dostupné z :<http://www.detizeme.cz/>
- [20]EUROVIA CS, a.s. *Politika IMS společnosti EUROVIA CS, a.s. 2009*. Dostupné z: <http://www.eurovia.cz/>
- [21]HAWKEN, P., LOVINS A., 2003: *Přírodní kapitalismus: jak se rodí další průmyslová revoluce*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 476 s. Myšlenky (Mladá fronta), sv. 14. ISBN 80-204-1078-3.
- [22]HEMMELSKAMP, J., 1997: *Environmental policy instruments and their effects on innovation*. *European Planning Studies*., vol. 5, issue 2, s. 177-194. DOI: 10.1080/09654319708720392.
- [23]HODKOVÁ, J., 2013: *Stavební výrobky a životní prostředí - projekt Envimat*. Vyd. 1. V Praze: České vysoké učení technické, 95 s. ISBN 978-80-01-05348-5.
- [24]HOSPODÁŘSKÉ NOVINY., 2007: *Bursík kanálu na Labi výjimku neudělil*, [cit. 6.12.2014]. Dostupné z: <http://domaci.ihned.cz/domaci/c1-20796220-bursik-kanalu-na-labi-vyjimku-neudelil>

- [25]ISO. *Survey 2013*. [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: <http://www.iso.org/iso/iso-survey>.
- [26]JEURISSEN, RONALD, A. 2007: *Ethics in business*. Assen, The Netherlands: Van Gorcum, 2007. ISBN 978-902-3243-519.
- [27]JORDAN, A., 2005: *Environmental policy in the European Union*. 2nd ed. Sterling, VA: Earthscan, xviii, 366 p. ISBN 18-440-7157-X.
- [28]KAŠPAROVÁ, K., 2012: *Vývoj společenské odpovědnosti podniku a její konkurenční koncepty*. [online]. [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: http://www.csr-online.cz/wp-content/uploads/2012/11/K_Kasparova_Vyvoj-CSR.pdf
- [29]KOČÍ, V., 2009: *Posuzování životního cyklu Life Cycle Assessment - LCA*. Vyd. 1. Chrudim: Vodní zdroje Ekomonitor, 2009, 263 s. ISBN 978-80-86832-42-5.
- [30]KREUZ, J., VOJÁČEK, O., 2007: *Firma a životní prostředí*. Vyd. 1. Praha: Oeconomica, 263 s. ISBN 978-80-245-1254-9.)
- [31]LASZLO, CH., 2005: *The sustainable company: how to create lasting value through social and environmental performance*. Washington: Island Press, xxiii, 204 s. ISBN 978-1-59726-018-3.
- [32]LOBOS, V., PARTIDARIO M., 2014: *Theory versus practice in Strategic Environmental Assessment (SEA)*. Environmental Impact Assessment Review., vol. 48, s. 34-46. DOI: 10.1016/j.eiar.2014.04.004.
- [33]MEADOWSOVÁ, D., 1995: *Překročení mezí: Konfrontace globálního kolapsu s představou trvale udržitelné budoucnosti*. 1.vyd. Praha: Argo, 319 s. ISBN 80-857-9483-7.
- [34]MINISTERSTVO DOPRAVY., 2012: *Souhrnná informace o stavu realizace Plavebních stupňů na labské vodní cestě (PS Děčín a Přelouč): Úkol č. 948 Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR*.
- [35]MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ., 2011: *EIA rukověť oznamovatele záměru: správný postup oznamovatele záměru při přípravě investičního záměru v procesu posuzování vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví: podle zákona č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí a o změně některých souvisejících zákonů (zákon o posuzování vlivů na životní*

prostředí), ve znění zákona č. 93/2004 Sb., zákona č. 163/2006 Sb., zákona č. 186/2006 Sb., zákona č. 216/2007 Sb., zákona č. 124/2008 Sb., zákona č. 223/2009 Sb., zákona č. 227/2009 Sb. a zákona č. 436/2009 Sb. Ministerstvo životního prostředí, Praha, 121 s.

- [36]MORROW, D., RONDINELLI, D., 2002: *Adopting Corporate Environmental Management Systems*.European Management Journal. vol. 20, issue 2, s. 159-171. DOI: 10.1016/S0263-2373(02)00026-9.
- [37]MEZŘICKÝ, V., 2005: *Environmentální politika a udržitelný rozvoj*. Vyd. 1. Praha: Portál, 207 s. ISBN 80-7367-003-8.
- [38]MOLDAN, B., 1992: *Ekologie, demokracie, trh*. 1. vyd. Praha: Informatorium, 119 s. ISBN 80-853-6819-6.
- [39]SVĚTOVÁ KOMISE PRO ŽIVOTNÍ PROSTŘEDÍ A ROZVOJ., 1991: *Naše společná budoucnost.*, 1. vyd. Praha: Academia, 1991, 297 s. ISBN 80-853-6807-2.
- [40]NENADÁL, J., 2008: *Moderní management jakosti: principy, postupy, metody*. Vyd. 1. Praha: Management Press, 377 s. ISBN 978-80-7261-186-7.
- [41]PETRŽÍLEK, P., 2007: *Legislativa udržitelného rozvoje a nové podnikatelské příležitosti*. 1. vyd. Praha: LexisNexis, 230 s. EKO. ISBN 978-808-6920-207.
- [42]PLANETA., 2007: *Odborný měsíčník pro životní prostředí*. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR ve spolupř. s firmou Vipera s.r.o, XIV, 1/2007. ISSN 1801-6898.
- [43]PUTNOVÁ, A., 2007: *Etické řízení ve firmě: nástroje a metody : etický a sociální audit*. 1. vyd. Praha: Grada, ISBN 978-80-247-1621-3
- [44]REDCLIFT, M., 2005: *Sustainable development (1987-2005): an oxymoron comes of age*. Sustainable Development vol. 13, issue 4, s. 212-227. DOI: 10.1002/sd.281.
- [45]REMTOVÁ K., 1996: *Trvale udržitelný rozvoj a strategie ochrany životního prostředí*. Vysoká škola báňská - Technická univerzita Ostrava, 95 s. ISBN 80-85368-93-5

- [46]REMTOVÁ, K., 2009: *Výkladový slovník základních pojmů z oblasti udržitelného rozvoje*. Vyd. 1. Praha: Ministerstvo životního prostředí ČR, 66 s. ISBN 978-80-7212-506-7.
- [47]RITSCHELOVÁ, I., 2006: *Politika životního prostředí: vybrané kapitoly*. Vyd. 1. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 232 s. Environmentální management. ISBN 80-704-4779-6.
- [48]ŘÍHA, J., 2001: *Posuzování vlivů na životní prostředí: metody pro předběžnou rozhodovací analýzu EIA*. Vyd. 1. Praha: Vydavatelství ČVUT, 477 s. ISBN 80-010-2353-2.
- [49]ŘÍHA, J., 2007: *Koncepty EIA/SEA: pouhá "nálepka", nebo "zbytečná chiméra"?*. Stavební obzor., roč. 2007, č. 5, s. 138-142.
- [50]SEJÁK, J., 1999: *Oceňování pozemků a přírodních zdrojů*. Vyd. 1. Praha: Grada, 251 s. ISBN 80-716-9393-6.
- [51]SINGHAPAKDI, A. et al., 2014: *The impact of incongruity between an organization's CSR orientation and its employees' CSR orientation on employees' quality of work life*. Journal of Business Research. vol. 68, issue 1, s. 60-66. DOI: 10.1016/j.jbusres.2014.05.007.
- [52]SKANSKA AB., 1997: *Skanska Environmental Report 1997* [online].[cit. 06.09.2014]. Dostupné z: <http://www.group.skanska.com/>
- [53]SKANSKA., 2001: *Příkaz generálního ředitele, Věc: Environmentální politika*, interní dokument, archiv Skanska.
- [54]SKANSKA., 2006: *Exekutivní stanovisko pracovní skupiny ORA*, interní materiál, archiv Skanska.
- [55]SKANSKA., 2007a: *Skanska to construct shipping channel in the Czech Republic for SEK 305 M*.[Http.www.skanska.com](http://www.skanska.com) [online]. [cit. 2014-11-16]. Dostupné z: <http://www.group.skanska.com/>
- [56]SKANSKA., 2007b: *Zpráva pro Dozorčí radu Skanska CS a.s.o projektu Plavební stupeň Přelouč II*. interní materiál, archiv Skanska.
- [57]SKANSKA., 2007c: *Odpověď prezidenta a CEO Skanska AB na výzvu NGOs*. interní materiál, archiv Skanska.

- [58]SKANSKA., 2007d: *Právní rozbor sporů splavnění Labe*, interní materiál, archiv Skanska.
- [59]SKANSKA., 2008: *Etický kodex*. 2. vyd. [online]. [cit. 2014-11-16]. Dostupné z: <http://www.group.skanska.com/>
- [60]SKANSKA., 2014a: *Skanska Profil 2014* [online]. [cit. 2014-11-16]. Dostupné z: <http://www.entre.cz/skanska/cz/index.html#1>
- [61]SKANSKA., 2014b: *Information about project Hallandsås* [online]. [cit. 2014-11-16]. <http://www.group.skanska.com/Projects/Project/?pid=7349>
- [62]SYNEK, M., KISLINGEROVÁ E., 2010: *Podniková ekonomika*. 5., přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 445 s. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 978-80-7400-336-3.
- [63]ŠANCE PRO BUDOVY., 2014: *Lídři průmyslu žádají politiky, aby podpořili závazný cíl pro energetickou efektivitu*. Šance pro budovy [online]. [cit. 2014-11-08]. Dostupné z: <http://www.sanceprobudovy.cz/pro-media/tiskove-zpravy/lidri-prumyslu-zadaji-politiky-aby-podporili-zavazny-cil-pro-energetickou-efektivitu>
- [64]ŠAUER, P., DVOŘÁK A., 2006: *Příspěvky k metodologii ex-post analýz v politice životního prostředí*. Praha: Oeconomica, 234 s. ISBN 80-245-1146-0.
- [65]UNEP., INTERNATIONAL RESOURCE PANEL., 2011: *Decoupling natural resource use and environmental impacts from economic growth*. Paris: United Nations Environment Programme., ISBN 978-928-0731-675.
- [66]UNITED NATIONS ECONOMIC COMMISSION FOR EUROPE, 2012: *Protocol on Strategic Environmental Assessment*. United Nations Economic Commission for Europe. Geneva, online: http://www.unece.org/env/eia/sea_protocol.htm, cit. 25. 6. 2012.
- [67]UNITED NATIONS ENVIRONMENTAL PROGRAMME, 2012: *UNEP Organization Profile*. United Nations Environmental Programme, Nairobi, online: <http://www.unep.org/PDF/UNEPOrganizationProfile.pdf>, cit. 18. 8. 2014.
- [68]UNITED CONFERENCE ENVIRONMENTAL DEVELOPMENT, 1992 (UNCED New York 1992)

- [69]URL1., 2014: *Heslo: Etický kodex* [online]. 2014 [cit. 2014-11-10]. Dostupné z: <http://www.britannica.com/>
- [70]VALENTA, M., MINISTERSTVO DOPRAVY., 2012: *Zpráva o stavu vnitrozemské vodní dopravy v České republice a možnostech jejího rozvoje*.
- [71]VĚSTNÍK NKÚ., 2008: *Finanční prostředky určené na rozvoj a modernizaci vodních cest a přístavů*. Dostupné z: <http://www.nku.cz/kon-zavery/K08019.pdf>
- [72]WADDOCK, S., BODWELL A., GRAVES., B., 2002: *Responsibility: The new business imperative*. Academy of Management Executive., vol. 16, issue 2, s. 132-148. DOI: 10.5465/AME.2002.7173581.
- [73]WATHERN, P., et al., 1987: *Assessing the impacts of policy: A framework and an application*. Landscape and Urban Planning. 1987, vol. 14, s. 321-330. DOI: 10.1016/0169-2046(87)90043-0.
- [74]WEIZSÄCKER, E., 1996: *Faktor čtyři. Dvojnásobný blahobyt - poloviční spotřeba přírodních zdrojů*. Nová zpráva Římskému klubu. Praha: Ministerstvo životního prostředí, 331 s. ISBN 80-853-6885-4.
- [75]WENBLAD, A., 2001: *Sustainability in the Construction Business and Case Study*. Corporate Environmental Strategy., vol. 8, issue 2, s. 157-164. DOI: 10.1016/S1066-7938(01)00096-3.
- [76]ZADRAŽILOVÁ, D., 2011: *Udržitelné podnikání*. 1. vyd. V Praze: Oeconomica, 141 s. ISBN 978-802-4518-336.
- [77]ZDRAŽIL, V., 2014: *Plán odpadového hospodářství ČR 2015 - 2024: Vyhodnocení koncepce z hlediska vlivů na životní prostředí a veřejné zdraví*. Praha.
- [78]Zákon č. 17/1992 Sb., o životním prostředí, v platném znění.
- [79]Zákon č. 100/2001 Sb., o posuzování vlivů na životní prostředí, v platném znění.
- [80]Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.
- [81] Zákon č. 168/2008 Sb. o ekologické újmě, v platném znění.

13. Seznam příloh a přílohy

Příloha 1. Environmentální politika Skanska a.s.

Příloha 2. Environmentální Strategie Skanska a.s. 2008 – 2010

Příloha 3. Green Business Plan Skanska a.s. 2011 - 2015

Příloha 4. Rozsah rozšířeného hodnocení projektu ŽP v procesu ORA

Příloha 5. Fotodokumentace uvažovaného území Plavební stupně Přelouč

SKANSKA

Datum vydání
2.8.2012

Environmentální politika skupiny Skanska v ČR a v SR

Pevně věříme, že příprava projektů i služeb souvisejících s výstavbou mohou zásadním způsobem přispět k udržitelnosti rozvoje světa. Společnost Skanska se proto zavazuje, že bude ve všech oblastech svého působení v jednotlivých lokalitách i na globální úrovni aktivně zajišťovat environmentální řízení. Příznivé důsledky takového přístupu ovlivní všechny zúčastněné strany, zejména zákazníky a dodavatele.

Organizační struktura, systémy řízení, procedury i vzdělávací plány jsou ve společnosti Skanska nastavovány tak, aby splňovaly všechny platné zákony, nařízení a standardy. Systém environmentálního managementu společnosti byl certifikován podle ISO 14001. Vzhledem k tomu, že za plnění našich environmentálních cílů je odpovědný vrcholový management, se řízení environmentálních vlivů stalo nedílnou součástí našich klíčových podnikatelských procesů a plánů.

Aktivním hledáním cest vedoucích ke snížení negativního dopadu našich projektů, produktů a služeb na životní prostředí v průběhu celého jejich životního cyklu chceme neustále zlepšovat jejich pověst s ohledem na aktivní přístup k ochraně životního prostředí. Touto cestou chceme získat a udržet pověst firmy, která je schopna v souladu s environmentálními principy nejen budovat projekty, ale také se chovat jako stavební a developerská firma odpovědná vůči životnímu prostředí.

V duchu neustálého zlepšování jsou do procesu řízení environmentálních vlivů vtaženi i naši zaměstnanci, subdodavatelé, partneři i jiné strany, jejichž pomocí můžeme dosáhnout vytyčeného cíle a stát se v našem odvětví vedoucí společností v celosvětovém měřítku.

- Budeme zajišťovat efektivní využívání energie a podílet se na snižování skleníkových plynů spojených s klimatickými změnami. Pokud snížení objemu jejich produkce nebude možné, jako poslední možnost využijeme uznávané prostředky pro kompenzaci námi přímo vyprodukovaných emisí. Budeme v maximální možné míře využívat obnovitelné zdroje energie.
- Postupným snižováním objemu odpadů, opětovným využitím materiálu všude tam, kde to bude možné, a recyklací se přiblížit k nulové produkci odpadů. V případech, kdy tento přístup nebude uskutečnitelný, zajistíme zpracování nebo likvidaci odpadu způsobem šetrným k životnímu prostředí.
- Budeme aktivně vyhledávat a používat materiály, které jsou lidem i životnímu prostředí neškodné.
- Snižíme dopad našich aktivit na flóru a faunu i související ekosystémy.
- Snižíme poptávku po využití zdrojů vody a zajistíme recyklaci odpadních vod.
- Snižíme zdraví škodlivé emise vznikající v souvislosti s našimi procesy, projekty, provozem silničních vozidel a mobilního i pevně instalovaného vybavení.
- Snižíme na minimum negativní dopad naší činnosti na kvalitu vody, krajiny i půdy.
- Budeme komunikovat se širokou veřejností, zainteresovanými stranami a spolupracovat s orgány státní správy a ekologickými iniciativami.
- Budeme pravidelně monitorovat a vyhodnocovat účinky vlivů vlastní činnosti na životní prostředí

Tyto závazky se odrážejí i v ostatních politikách a normách vydaných vedením společnosti a jsou součástí každodenní praxe.

Environmentální politiku je třeba vnímat společně s dokumenty jako je Etický kodex společnosti Skanska (Skanska Code of Conduct) a související Pravidla pro dodržování Etického kodexu (Code of Conduct Compliance Guidelines).

Provádění této politiky je popsáno v Environmentálním plánu pro roky 2011-2015 a realizováno pomocí sedmi zelených strategických ukazatelů.

Ing. Dan Ťok
generální ředitel

Pro další informace
kontaktujte:
Skanska AB
www.skanska.com

Solna, Sweden
+46 8 753 88 98

Noel Morrin,
Senior viceprezident pro
trvale udržitelný rozvoj

noel.morrin@skanska.se

Environmentální strategie pro roky 2008–2010, strategické cíle, KPI a cílové hodnoty

Tuto strategii připravilo oddělení Skanska Environmental Performance Network (EPN). Strategie se zaměřuje na čtyři klíčové oblasti, které se mohou v průběhu následujícího podnikatelského cyklu stát pro společnost Skanska skutečným přínosem. Volba těchto čtyř klíčových oblastí byla založena na následujících úvahách:

Kompetence – musíme zajistit vyšší kvalifikaci pro manažery zodpovědné za liniové a environmentální řízení, aby-
chom byli schopni ošetřit další klíčové oblasti:

Energie & klima – tzv. „Green Construction Initiative“ (GCI), iniciativa pro zajišťování výstavby šetrné k životnímu
prostředí, se soustředí zejména na otázky související s využitím energie

Materiály – strategický přístup k využití zdrojů sníží objem odpadů i náklady. Díky našim zkušenostem s materiály
používanými na stavbách vybíráme takové, které během své doby životnosti vykazují pro klienty nejlepší výsledky,
a vyhýbáme se materiálům nebezpečným pro zaměstnance i veřejnost. Podporujeme tak GCI iniciativu.

Flora, fauna a ekosystémy – tato oblast není ve společnosti Skanska v současné chvíli příliš viditelná. Nepořizujeme
a nevyužíváme materiály, které nepřijatelným způsobem ovlivňují floru a faunu, posílujeme tak svůj GCI kredit.

**Environmentální strategie – priority, nejdůležitější úkoly, strategické cíle, KPI a cílové hodnoty
(2008–2010)**

Klíčová oblast	Hlavní úkoly	Strategický cíl	KPI	Cílová hodnota /datum	Reporting
Kompetence	Školení & budování povědomí	Vyškolení zaměstnanců, aby se mohli podílet zajišťování ochrany životního prostředí ze strany společnosti	1. % vyškolených zaměstnanců	100% do konce roku 2010	Roční pro AB
		Subdodavatelé se zavazují k plnění environmentální politiky společnosti Skanska	2. % přímých subdo- davatelů, kteří se zavázali jednat v souladu s environmentální politikou společnosti Skanska	100% do konce roku 2010	Roční pro AB
Energie & klima	Zmírnění dopadů	Snížit využití energie a produkci emisí CO2 - aktivity ze strany vedení, produkce	1. % vozidel ve třídě 1 a 2 dle Politiky využívání eko- logicky šetrných vozidel	50% do konce roku 2010	Roční pro AB
			2. % stavebního vybavení společnosti Skanska v kategorii Top 10, které je provozováno v souladu s nejlepšími praktikami společnosti Skanska	100% do konce roku 2010	Roční pro AB
			3. % kancelářských prostor společnosti Skanska, které se řídí programem pro energetickou úspornost	100% do konce roku 2008	Roční pro AB

Leden 2008 11E:V2

SKANSKA

Klíčová oblast	Hlavní úkoly	Strategický cíl	KPI	Cílová hodnota /datum	Reporting
Energie & klima	Adaptace	Efektivní využití energie a emise CO ₂ - účelné produkty a služby - Green Construction Initiative	1. % nových projektů připravených obchodními jednotkami pro rozvoj (Development BU), které využívají analýzu životního cyklu energie a/nebo kalkulaci nákladů na životní cyklus	100% do konce roku 2008-04-15	Roční pro AB
			2. počet odborníků na eco-design	<i>Měla by zde být uvedena cílová hodnota, nebo bychom se měli řídit podle situace na trhu?</i>	Roční pro AB
Materiály	Efektivní využití zdrojů	„Zero waste generation“ ¹⁾ (generace, která neprodukuje odpady) - kanceláře - projekty	1. % používaných kanceláří společnosti Skanska, ve kterých je zajištěn aktivní přístup ke snižování objemu odpadů	100% kanceláří do konce roku 2010	Roční pro AB
			2. % odpadu z projektů, který je vyvážen na skládky	<10% do konce roku 2010	Roční pro AB
Materiály	Chytrý výběr	Určit skupinu materiálů, zařízení a systémů, kterým by se měla dávat přednost, aby se předešlo škodám na lidském zdraví i negativnímu dopadu na životní prostředí, a prosadit jejich výběr.	1. % obchodních jednotek používajících metody hodnocení pro upřednostňované materiály, zařízení a systémy a poté:	100% do konce roku 2008	Roční pro AB
			2. % upřednostňovaných materiálů, zařízení a systémů, které splňují hodnotící kritéria obchodních jednotek ²⁾	100% do konce roku 2010	Roční pro AB
Flora, fauna a ekosystémy	Ověřování původu přírodních materiálů	Můžeme jasně ověřit původ ³⁾ používaných přírodních materiálů, které vybereme nebo přímo zpracováváme? Získávání materiálů totiž může ovlivnit floru, faunu a ekosystémy.	1. % upřednostňovaných materiálů, jejichž získávání může ovlivnit floru, faunu a ekosystémy, u nichž je možné přesně ověřit původ	100% do konce roku 2008	Roční pro AB

1 Definiční odpadu formuluje pracovní skupina EPN označovaná jako „3R“ (Reduce, Reuse, Recycle)

2 Využit jako startovní dokument pro chemikálie dokument „2006 Phaseout List“ používaný švédskou obchodní jednotkou?

3 Začít u původu dřevní hmoty a kamenických produktů

Leden 2008 11E:V2

Further information
Skanska AB
www.skanska.com

Contact
Noel Morrin,
SVP Sustainability &
Green Support
noel.morrin@skanska.se

Business Plan 2015 Green Strategic Indicators (GSI)

These GSIs were developed by Expert Group EPN (Environmental Performance Network), Group HR, Group Communications and approved by the Skanska AB Senior Executive Team to drive forward our 2015 ambition to be the leading Green project developer and contractor. They focus on three Priority Areas (Image, People and Projects) that are essential to delivery of this vision. The logic for this is as follows:

Our Image: In order to attract, recruit and retain the best people in the industry, we need to stand out from the crowd. It also means that we will be seen as a credible partner for stakeholders interested in Green Business.

Our People: In order to get the opportunity to work with the best customers and projects, we need people who are competent and visible leaders in our markets.

Our Projects: Using the Skanska Color Palette we have defined four priority opportunities when it comes to our Journey to Deep Green™ – Energy, Carbon, Materials and Water. The global mega-trends of population growth combined with rapid urbanisation will require a Deep Green approach in order to deliver projects that are future-proofed to these challenges.

Green Strategic Indicators (GSI) – Priorities, High Level Actions, Strategic Objectives, GSIs and Targets (2011-2015)

Priority Area	High Level Action	Strategic Objective	GSI	Target
Our Image				
Brand	Strengthen and protect our Green Skanska brand	We want to be perceived as the Green leader in each of our Home Markets	Brand Survey	All home markets score > 5/7 on brand perception map
Our People				
Green Leadership	Improve Green culture in Skanska	We want leaders who are visible and committed	Defined in Skanska Talent system	Agreed by each BU for 2011 and subsequent years
Green Competency	Increase knowledge and confidence amongst Skanska top managers	We want our top managers to have a higher level of Green competence	Percent of “top 1% managers” who receive training	Percent agreed by each BU for 2011 and subsequent years

SKANSKA

Priority Area	High Level Action	Strategic Objective	GSI	Target
Our Projects				
Energy	Adapt our products & services	We want to reduce the primary energy use in our projects – focus on “what” we build	Percent of projects with at least 25% better energy performance than relevant codes or norms	Percent ¹ agreed by each BU for 2011 and subsequent years
Carbon	Mitigate our own impacts and encourage action in our supply chain	We want to minimize Carbon in construction activities and embodied in materials – focus on “how” we build	Preliminary Carbon Footprint (PCF)	Number of PCF ² carried out by each BU for 2011 and subsequent years
Materials	Be more resource efficient ³	We want zero waste in our construction processes – focus on “how” we build	Percent of construction waste going to landfill ⁴	<10% end 2011 < 8% end 2012 < 6% end 2013 < 4% end 2014 < 2% end 2015
Water	Be more water efficient	We want to eliminate potable water in non-potable applications – focus on “how” for civil/infrastructure and “what” we build for buildings	Percent of projects with at least 25% better water efficiency compared to code or defined baseline	Percent agreed by each BU for 2011 and subsequent years

¹ % is defined as the number of BU projects that meet the target and exceed the reporting threshold (lower reporting limit) divided by the total number of BU projects that exceed the reporting threshold (lower reporting limit)

² PCF definition based on Color Palette

³ See Skanska 4 R Guide

⁴ Applies only to waste from the construction process => waste from new materials brought onto site. The % target for demolition waste shall be decided at BU level on a case by case basis. In both cases hazardous materials shall be included in the data and uncontaminated soil shall be excluded from the data

A project is included when booked in the Order Backlog of the relevant Skanska construction unit - see “Skanska Accounting Manual” for further details. For practical reasons, Business Units may define a reporting threshold (lower reporting limit). For example, include projects > SEK 10m and/or work schedule > 6 months.

Příloha 4. Rozsah rozšířeného hodnocení projektu ŽP v procesu ORA

Hodnocení rizik z hlediska kontaktu se soustavou NATURA 2000

Dle jednotných principů vytvářejí všechny státy Evropské unie na svém území soustavu chráněných území s názvem NATURA 2000. Cílem této soustavy je zabezpečit ochranu živočichů, rostlin a přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu velmi cenné, ohrožené, vzácné či omezené svým výskytem jen na určitém území (endemické).

Vytvoření soustavy NATURA 2000 ukládají dva nejdůležitější právní předpisy Evropské unie na ochranu přírody:

- a) směrnice 79/409/EHS – O ochraně volně žijících ptáků („směrnice o ptácích“ – bird directive)
- b) směrnice 92/43/EHS – O ochraně přírodních stanovišť, volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin („směrnice o stanovištích“ – habitat directive)

Na základě směrnice o ptácích jsou vyhlášovány tzv. ptačí oblasti – PO (Special Protection Areas – SPA) a podle směrnice o stanovištích jsou vyhlášovány tzv. evropsky významné lokality – EVL (Sites of Community Importance – SCI). Dohromady tvoří ptačí oblasti a evropsky významné lokality soustavu chráněných území NATURA 2000. Směrnice ve svých přílohách jmenují, pro které druhy rostlin, živočichů a typy přírodních stanovišť mají být lokality soustavy NATURA 2000 vymezeny. Tyto typy přírodních stanovišť či rostlinné a živočišné druhy mohou být označeny jako "prioritní" (hvězdička před názvem). Pro prioritní typy přírodních stanovišť a druhy rostlin a živočichů platí přísnější kritéria ochrany než pro ostatní. Obě směrnice byly v naší legislativě implementovány do zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny ve znění zákona č. 218/2004 Sb.

Protože v rámci soustavy NATURA 2000 jsou chráněny také stanoviště a druhy, které jsou v naší přírodě přítomny jen díky lidské činnosti, není cílem v těchto chráněných územích zcela vyloučit vliv člověka. Zakázány jsou hlavně takové činnosti, které mají negativní vliv. Veškeré plány a projekty, které nějakým způsobem mohou významně ovlivnit evropsky významné lokality nebo ptačí oblasti, podléhají samostatnému posuzování vlivů projektů z hlediska zachování předmětu ochrany. Evropsky významné lokality a ptačí oblasti vyhláší vláda ČR.

Ve spojitosti se stavbou se hodnotí možné vlivy na současné lokality NATURA 2000, ale i na lokality, které se mohou objevit v seznamu navržených ptačích oblastí nebo evropsky významných lokalit NATURA 2000. Pokud prochází stavba lokalitou NATURA 2000, případně jejím nejbližším okolím, je nutné doplnit podrobný popis lokality (přidat i situační plánec) s přírodními podmínkami, širšími územními vztahy, důvodem ochrany a soupisem všech pozorovaných doložených chráněných živočichů a rostlin a k tomuto soupisu doplnit status ochrany v ČR i IUCN (viz. část o vlivech na chráněné druhy). Dále je nutné zhodnotit vlivy stavby na lokalitu, co bude vlivem stavby ohroženo, jakým způsobem se budou chránit biotopy, jakým způsobem bude postaráno o živočichy (transfery, odchyty, propusti, mostky atd.) a také jakým způsobem zamezit ohrožení chráněných rostlin, u kterých je riziko ohrožení daleko větší, protože se jen velmi těžko dají provádět záchranné práce.

Zhodnotit, zdali je nutné zamezit pracím ve vegetačním období a také v období hnízdění ohrožených druhů ptáků (pokud se taková na lokalitě vyskytují).

Pokud stavba lokality NATURA 2000 přímo nedotkne, je nutné uvést nejbližší lokality NATURA 2000 a posoudit, zdali bude mít stavba na tato území nějaký vliv.

Hodnocení environmentálních rizik z hlediska kontaktu se zvláště chráněnými územími (ZCHÚ)

Zvláště chráněná území jsou definována v zákonu 114/1992 sb. a jeho prováděcí vyhlášce 395/1992 sb. Dělí se na velkoplošná chráněná území (NP, CHKO) a maloplošná chráněná území (NPP, NPR, PP, PR).

Národní parky (NP) jsou rozsáhlá území, jedinečná v národním či mezinárodním měřítku, jejichž značnou část zaujímají přirozené nebo lidskou činností málo ovlivněné ekosystémy, v nichž rostliny, živočichové a neživá příroda mají mimořádný vědecký a

výchovný význam. Veškeré využití národních parků musí být podřízeno zachování a zlepšení přírodních poměrů a musí být v souladu s vědeckými a výchovnými cíli sledovanými jejich vyhlášením.

Chráněné krajinné oblasti (CHKO) jsou rozsáhlá území s harmonicky utvářenou krajinou, charakteristicky vyvinutým reliéfem, významným podílem přirozených ekosystémů lesních a trvalých travních porostů, s hojným zastoupením dřevin, popřípadě s dochovanými památkami historického osídlení.

Národní přírodní rezervace (NPR) jsou menší území mimořádných přírodních hodnot, kde jsou na přirozený reliéf s typickou geologickou stavbou vázány ekosystémy významné a jedinečné v národním či mezinárodním měřítku.

Přírodní rezervace (PR) jsou menší území soustředěných přírodních hodnot se zastoupením ekosystémů typických a významných pro příslušnou geografickou oblast.

Národní přírodní památky (NPP) jsou přírodní útvary menší rozlohy, zejména geologické či geomorfologické útvary, naleziště nerostů nebo vzácných či ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s národním nebo mezinárodním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takovým, který vedle přírody formoval svou činností člověk.

Přírodní památky (PP) jsou přírodní útvary menší rozlohy, zejména geologické či geomorfologické útvary, naleziště vzácných nerostů nebo ohrožených druhů ve fragmentech ekosystémů, s regionálním ekologickým, vědeckým či estetickým významem, a to i takovým, který vedle přírody formoval svou činností člověk.

V rámci posuzování vlivů na stavbu se v podstatě jedná o stejné předpoklady jako u lokalit NATURA 2000. Nutné je určit, zda zmíněná stavba protkne nějaké zvláště chráněné území, ať už maloplošné (NPR, NPP, PR, PP) nebo velkoplošné (NP, CHKO). Je nutné také vysledovat výskyt přírodních parků v blízkosti stavby. Posláním přírodních parků je především ochrana malebné krajiny s estetickými, přírodními a kulturně historickými hodnotami a zachování těchto hodnot je důležité z hlediska udržení rozmanitého krajinného rázu. Hodnota a stupeň ochrany přírodních parků však není na tak vysoké úrovni jakou u zvláště chráněných území.

Pokud se stavba přímo dotkne zvláště chráněného území, je třeba doplnit popis lokality s přehledným situačním plánem území se stavbou postiženými částmi chráněného území. Doplnit přírodní podmínky území, důvod ochrany a soupis všech doložených chráněných jedinců, včetně jejich statutu ochrany. Zhodnotit vliv stavby na lokalitu, který biotop bude vlivem stavby dotčen a jakým způsobem by se měl chránit. Z toho plyne i způsob ochrany živočichů a rostlin. Zda zamezit pracím ve vegetačním období nebo v době hnízdění a v jakém rozsahu a hlavně jaká budou omezení plynoucí pro stavební práce.

Pokud nebudou dotčeny žádné lokality zvláště chráněných území, je dobré vypsát a stručně charakterizovat nejbližší možná dotčená zvláště chráněná území s hlavním důvodem ochrany a zdali bude mít stavba na lokality nějaký vliv byť jen estetický či vizuální.

Hodnocení environmentálních rizik z hlediska kontaktu s územními systémy ekologické stability (ÚSES) a významné krajinné prvky (VKP)

Jak je definováno v zákoně 114/1992 sb., jedná se o vzájemně propojený soubor přirozených i pozměněných, avšak přírodě blízkých, účelně rozmístěných ekosystémů, které udržují přírodní rovnováhu v krajině. Hlavním smyslem a cílem ÚSES je posílit ekologickou stabilitu krajiny zachováním nebo obnovením stabilních ekosystémů a jejich vzájemných vazeb. Nejdůležitějšími komponentami ÚSES jsou biokoridory a biocentra, významné krajinné prvky a interakční prvky. Prvky ÚSES mají také stanoveny minimální rozměry i plochu. Biokoridory jsou krajinné segmenty, které

propojují mezi sebou biocentra a umožňují tak mezi nimi migraci organismů. Představují dynamické prvky, které ze sítě jinak izolovaných biocenter vytváří vzájemně se ovlivňující systém. V otevřené krajině jsou nejvýznamnější hlavně podél vodních toků. Dělí se na biokoridory spojovací, ve kterých je umožněna migrace mezi relativně podobným druhem, biokoridory kontaktní, které propojují biocentra s odlišnými typy společenstev a biokoridory složené, což jsou speciální typy regionálních biokoridorů většího významu, do kterých jsou vkládána menší biocentra nižšího významu.

Biocentra jsou krajinné segmenty, které svou velikostí a stavem ekologických podmínek umožňují dlouhodobou existenci druhů nebo společenstev přirozeného druhového i genového bohatství krajiny. Podle svého významu se dělí na lokální, regionální a nadregionální:

lokální: nejhustší síť ekologicky stabilních a stabilizujících segmentů navržených podle prostorových kritérií. Z hlediska bezprostředního vlivu na okolní méně stabilní krajinu je lokální úroveň nejdůležitější. Jsou to skalní stepi, mokřiny, kosené louky, rybníky.

regionální: zajišťují územní podmínky pro trvalé zachování druhové rozmanitosti přirozeného genofondu určitého bioregionu. Síť regionálních biocenter, spojená regionálními biokoridory, má reprezentovat potenciální rozmanitost přírodních společenstev v regionu. V ČR je 90 bioregionů a 1526 regionálních biocenter. Minimální velikost je 20-70 ha (mokřady mohou mít 5-10 ha).

nadregionální: jsou tvořeny sítí regionálních biocenter a hlavními směry předpokládaných koridorů jako hlavních migračních cest flóry a fauny. Kritéria pro nadregionální biocentra jsou dostatečná velikost, reprezentativnost, legislativní ochrana. Nadregionální biocentrum by mělo mít svou jádrovou oblast a ochrannou zónu. V každém bioregionu je vymezeno minimálně jedno nadregionální biocentrum. Minimální velikost je 1000 ha.

Z hlediska mezinárodního pak můžeme mluvit o územních systémech ekologické stability provinciálních nebo biosferických.

Dalším neopominutelným předmětem ochrany jsou významné krajinné prvky (VKP), za které slouží veškeré lesy, rašeliniště, vodní toky, rybníky, jezera a údolní nivy. Registrovaným VKP se může stát jiná část krajiny, zejména mokřady, stepi, remízy, meze, trvalé travní plochy, naleziště nerostů a zkamenělin, skalní útvary, výchozy či odkryvy nebo i cenná plocha porostů v sídelním útvaru. Interakční prvky jsou lokality, zabezpečující životně důležité funkce živočichů (tůně v lomu, travnaté meze, skupiny stromů a keřů atd.).

Vliv stavby na územní systémy ekologické stability se hodnotí především z hlediska nadregionálního a regionálního, které mají největší význam v celkovém kontextu krajiny. Velmi častým elementem, se kterým dochází stavba do kontaktu, jsou vodoteče, které, jak již bylo uvedeno, slouží jako významné krajinné prvky a ne zřídka jako biokoridory. Kritéria pro posouzení vlivů na ÚSES jsou ve stejném měřítku jako s NATURA 2000 a se ZCHÚ.

Hodnocení environmentálních rizik z hlediska chráněných druhů

Aniž stavba zasahuje do nějaké lokality NATURA 2000 či zvláště chráněného území nebo územního systému ekologické stability, mohou se v její bezprostřední blízkosti vyskytovat zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů, které je nutné sepsat (nejlépe zjistit zoologickým a botanickým průzkumem lokality). Jedná se o živočichy a rostliny vyskytující se v oblasti vedené stavby případně v její těsné blízkosti nebo živočichové a rostliny, kteří budou stavbou nějakým způsobem dotčeni.

Nejdůležitějším kritériem a podkladem pro ochranu živočichů a rostlin je vyhláška MŽP ČR č.395/1992 Sb., která rozlišuje stupeň ohroženosti jednotlivých druhů v ČR na kriticky ohrožené (KO), silně ohrožené (SO) a ohrožené (O). V návaznosti na to, je dobré u jednotlivých druhů doplnit i status ochrany IUCN (International Union for

Conservation of Nature and Natural Resources – Světový svaz ochrany přírody) s atributy:

- vyhynulý – extinct (EX),
- vyhynulý v přírodě – extinct in the wild (EW),
- kriticky ohrožený – critically endangered (CR),
- ohrožený – endangered (EN),
- zranitelný – vulnerable (VU),
- téměř ohrožený – near threatened (NT),
- málo dotčený – least concern (LC),
- chybí údaje – data deficient (DD),
- nevyhodnocený – not evaluated (NE).

Možno je doplnit i status uvedený v červeném seznamu ČR. Zde se rozlišují kategorie A1, A2, A3, C1, C2, C3 a C4, kde v kategorii A jsou druhy vyhynulé (A1), neznámé (A2) nebo nejasné (A3) a kategorie C jmenuje druhy ohrožené, kde C1 znamená druhy nejvíce ohrožené (kriticky ohrožené) a kategorie C4 naopak druhy nejméně ohrožené (druhy vyžadující další pozornost). Kategorie C2 jsou druhy silně ohrožené a v kategorii C3 jsou druhy ohrožené.

Ochrana vod

Z hlediska ochrany vod je důležité zjistit, prochází-li stavba chráněnou oblastí přirozené akumulace vod (CHOPAV). CHOPAV jsou oblasti, ve kterých je omezen odběr vody, je zakázáno vypouštění nečištěných odpadních vod a je zpřísněn režim hospodaření s tuhým komunálním odpadem a režim pro dopravu ropných produktů. Z těchto podmínek musejí vycházet i opatření plynoucí pro stavbu. Dále je nutné zjistit všechny možné stavbou dotčené vodoteče, které slouží jako významné krajinné prvky, případně biokoridory. Vodoteče mohou být i sezónního charakteru, někdy bývají bezejmenné.

Důležitým kritériem je volit správná opatření. Pokud se navrhuje nové mostní objekty nebo se opravují stávající, je nutností správné dimenzování těchto objektů, v závislosti na průchodnosti pro jednotlivé taxony živočichů.

Opatření

Navrhnout a zvolit konkrétní opatření pro popisovanou stavbu v závislosti na ochraně výše uvedených lokalit, chráněných druhů a vodstva.

Patří sem především:

- plán ochrany ŽP ;
- havarijní plán ;
- vybavení stavby dostatečným množstvím havarijních prostředků;
- povolení zásahu do VKP a do biotopů chráněných druhů;
- preventivní opatření proti ohrožení;
- zamezit spadu cizorodých látek do toku při tryskání a povrchových úpravách;
- omezení výstavby při hnízdění a ve vegetační době;
- záchranné transfery (obojživelníci, plazi);
- správné dimenzování mostních objektů pro živočichy.

Příloha 5. Fotodokumentace k projektu Plavební stupně Přelouč

Foto č. 1: Slepé rameno Labe – Slavíkovy ostrovy (léto 2013)

Foto č. 2: Slepé rameno Labe – Slavíkovy ostrovy (léto 2013)

Foto č. 3. Břehové porosty – Slavíkovy ostrovy, slepé rameno Labe (léto 2013)

Foto č. 4. Břehové porosty – Slavíkovy ostrovy, slepé rameno Labe (jaro 2014)

Foto č. 5. Klimaxové stádium dřevin na březích slepého ramena (jaro 2014)

Foto č. 6. Labské Hřčáky (léto, 2013)

